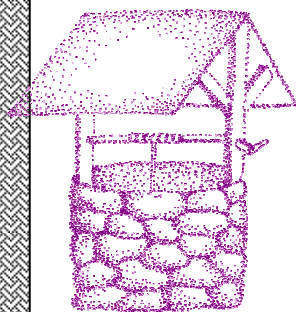

דמשק אליעזר

יו"ל ע"י וועד להוצאת כתבי ר' אלכסנדר אליעזר קנאפפלער שליט"א

בן מוה"ר רבי יצחק נפתלי קנאפפלער זצ"ל, אבדק"ק טשילע יצ"ו, ומח"ס "קני המנורה"

ונכד הגה"צ ר' רפאל אהרן קנאפפלער זצוק"ל הי"ד, אבדק"ק טיניע, ומח"ס "מנורת אהרן"

גליון בדברי תורה ובהלכה ואגדה, פנינים יקרים לכבוד שבת קודש וכו' ובדברים העומדים ברומו של עולם

• חודש תשרי שנת תשפ"ג לפ"ק - שנה י' גליון א' (קפ"ה) •

ברוך ה' שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה, ליכנס לשנת העשירי להופעת הגליון, והעשירי יהיה קודש לה', וכעת להופעת הגליון הראשון משנת העשירי, לכבוד הימים הנוראים, ולכבוד ימי הרחמים והרצון הבאים עלינו לטובה, אמרנו לקבץ כל הגליונות שכבר יצאו לאור על ידינו במשך השנים הקודמים, לרגל ראש השנה יום הכיפורים וחג הסוכות, ולקבצם לפונדק אחד בקונטרס גדול, כי מאז שהתחלנו להוציא לאור הגליונות, כבר נתוספו במשך השנים הרבה קוראים חדשים שלא ראו הגליונות הישנים, וגם אלו שכבר ראו, לא יפסידו לחזור עליהם.

וכמו ששמעתי בשם הגאון רבי יהושע בוקסבוים זצ"ל אב"ד גאלאנטא, פירוש המסורה, בד' פסוקים שיש בהם תיבת "הלוך" מלא ו', ואלו הם: הלוך ושוב (בראשית ח, ג), הלוך וגדל (בראשית כו, יג), הלוך ונסוע (בראשית יב, ט), הלוך וחסור (בראשית ח, ה). והכוונה, דמי שמקיים "הלוך ושוב" שחוזר על לימודו תמידין כסדרן, אז "הלוך וגדל" שיתעלה במעלות התורה, אבל אם "הלוך ונסוע" שרק מתקדם בלימודו מבלי שיחזור על הישנות, אז "הלוך וחסור" שאין תלמודו מתקיים בידו, ודפח"ח.

ולשנה החדשה יתברכו כל הקוראים החשובים בברכת כתיבה וחתימה טובה, ונזכה שיתקיים יתגדל ויתקדש שמייה רבא,

בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן ואמן.

אפשר להשיג הקונטרס אצל המוציא לאור
אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

Rabbi Alexander Knopfler

1564-48 Street

Brooklyn N.Y. 11219

TEL: (917) 755-4864

FAX: (718) 437-3388

Email: 7554864@gmail.com

הערות והארות מתקבלות בחיבה

Printed by:

Advanced Copy Center

Tel: (718) 677-9781

דמשק אליעזר

יו"ל ע"י וועד להוצאת כתבי ר' אלכסנדר אליעזר קנאפפלער שליט"א

בן הגה"צ ר' יצחק נפתלי קנאפפלער זצוק"ל, אבדק"ק טשילע יצ"ו, ומח"ס קני המנורה
ונכד מוהר"ר רפאל אהרן קנאפפלער זצוק"ל, אבדק"ק טיניע יצ"ו, ומח"ס מנורת אהרן
יום א' סליחות שנת תשע"ג / גליון מיוחד לראש השנה - גליון מס' ח'

אופן א':

בספרי אבן יקרה
עה"ת דקדקתי על
מאמר הכתוב ושמחת
בכל הטוב אשר נתן לך
ד' אלוך וגו', דאמו
בשופתני עסקינן, וכי מי
לא ישמח בכל הטוב
אשר ניתן לו, הן
ועושר, בתים ונחלות,
פרי ותבואת הארץ

בשפע רב, הלא כל אשר שכלו בראשו ישמח להתענג
מרב טוב, ולמה הוצרך הכתוב לזרז ע"ז ולומר, ושמחת
בכל הטוב אשר נתן לך ד' אלוך, בתמיהה! ועוד יש
לדקדק ולהקשות לאידך גיסא, ושמחת בכל הטוב אשר
נתן לך ד' אלוך וגו', וכי רק לכל הטוב אשר נתן ד'
צריכים לשמוח, ולא על הרעה ח"ו, הלא אמרו חכ"ל
(צרכות נד.) דמברך על הרעה מעין על הטובה וכו'.

ואפשר לתרץ עפ"י מה שמסופר, שפעם אחת בא
איש אחד לפני הגה"ק רבינו בעל נועם אלימלך
מליענסק ז"ע, ושאל לו ילמדנו רבינו, איך אפשר
לקיים את דברי חכ"ל שאמרו חייב אדם לברך על
הרעה כשם שמברך על הטובה וכו', הלא דבר כזה
בלתי אפשרי כלל, דאיך אפשר לדמות את הרעה
לטובה, ולברך עלי' באותה שמחה ממש שמברכין על
הטובה. וענה לו, לך אל אחי הרבי ר' זושא, והוא ישיב
לך תירוץ על שאלתך הזאת. והיה כאשר בא לפני
הרה"ק הרר"ז ז"ע ושאלו, ענה לו הרה"ק כי הוא אינו
מבין בכלל את המאמר הזאת, דאיך יש רעה במציאות
בכלל, הלא חכ"ל אמרו (שס ס:), דכל מה דעביד
רחמנא לטב עביד וכו', ונמצא שהכל הוא רק לטובה,
ואין שום רעה במציאות בכלל.

ולפי הנ"ל שוב לא יתקשה שום דבר, דאפשר לומר
דמה שאמר הכתוב "ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך

א' סליחות תשע"ג לפ"ק

אבינו מלכינו חדש עלינו שנה טובה ומתוקה

תשע"ד

נביאור המנהג לומר כשאוכלים תפוח בדבש
"שנה טובה ומתוקה"

ד' אלקיך וכו',
דהטוב אשר
הכתוב מדבר,
הכוונה בזה גם על
הטוב וגם על
הרעה, דכל מה
דעביד רחמנא רק
לטב עביד, ולכן
ציוותה התורה הק'
לאמר "ושמחת
בכל הטוב" בכל
דייקא, היינו על כל

דבר אשר נתן לך ד' אלקיך, הן טובה והן רעה, כי
כשם שמברכין על הטובה, כך מברכין על הרעה, כי
ממנו לא תצאנה הרעות, וכל מה דעביד רחמנא רק
לטב עביד, עת"ד מספרי הנ"ל.

ולפי זה אתי שפיר אמירתנו ובקשתנו, שאנו
מבקשים שלא יגיעו לנו מאותן הדברים אשר חייב
אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, רק
שיהיה טובה וגם "מתוקה", שיהיה במתיקות, ולא ממה
שנראה לעינים כרעה".

אופן ב':

ידוע שהרבה פעמים העקרת הבית טורחת כל היום
וכל הלילה כדי להכין ולבשל ולאפות לצורך שבת
ויום טוב, ולפעמים יקרה - את אשר לא יקרה -
ושוכחת להוסיף קצת מלח או צוקער, או להיפוך
ששכחה והוסיפה הרבה מלח או צוקער, והרבה עגמת
נפש נגרם על ידי זה.²

¹ והנה יש מקומות שנוהגין לאכול התפוח בדבש תיכף אחר
קידוש, ויש מקומות שנוהגין מקודם ליטול ידיהם ולאכול כזית
המוציא ורק אח"כ מטבילין התפוח בדבש ואוכלים (עיין בספר
מנהג ישראל תורה שהאריך בזה), ונהרא נהרא ופשטיה, ויש לי
בזה אריכות דברים, ונרחיב הדיבור בזה בהזדמנות אחרת א"ה.
² וידוע כמה מעשיות אצל הצדיקים שבעת שהמאכל לא היה טוב
(כגון שהיה בו הרבה מלח עד שלא היה ראוי לאכילה, וכדו') אזי

אופן ג'

אמרו חז"ל (פסחים קיט.) א"ר יוחנן קשין מזונותיו של אדם כפליים כיוולדה וכו', וא"ר יוחנן קשין מזונותיו של אדם יותר מן הגאולה וכו', אמר רב שיזבי משמיה דרבי אלעזר בן עזריה קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף וכו'. ואמרו עוד חז"ל (ריש מס' סוטה דף קד ג.) אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן וקשין לזווגן כקריעת ים סוף שנאמר (תהלים סח, ז) אלקים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות. וכן בהתפילה הקדושה שאומרים אצל "ברכת כהנים" המתחיל רבוננו של עולם, מבקשים בין השאר: שיהא פרנסתינו בריוח ולא בצמצום, בהיתר ולא באיסור, בנחת ולא בצער וכו', ע"כ. ולכן מבקשים בתחילת השנה מיד אצל הסימן הראשון שאוכלים התפוח בדבש, שיהיה לנו שנה טובה "ומתוקה", שהכל ילך במתיקות, הן הפרנסה והן הזיווגים, הכל יהיה בנקל.

אופן ד'

אמרו חז"ל (צרכות דף קי"א סוף ע"א) אמר רבי שמעון בן לקיש, נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורין, נאמר ברית במלח דכתיב (ויקרא ג, יג) ולא תשבית מלח ברית, ונאמר ברית ביסורין דכתיב (דברים כח, סח) אלה דברי הברית, מה ברית האמור במלח מלח ממתקת את הבשר, אף ברית האמור ביסורין יסורין ממרקין כל עונותיו של אדם, ע"כ¹. אמנם בתפילות שמתפללין ב"ה ויוהכ"פ, אנו מבקשים מאת השי"ת שכל מה שחטאתי לפניך מחוק ברחמיך הרבים אבל לא על ידי יסורים וחלאים רעים, וכמו כן מבקשים בעת אכילת התפוח בדבש, שתכפר עלינו על כל עוונותינו רק ע"י דברים מתוקים, כמו כל העונה אמן מוחלין לו על כל עוונותיו, כמו שאמרו חז"ל במס' שבת (דף קיט:.) שכל העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כוחו אפילו יש בו שמץ של עבודה זרה מוחלין לו. או שאר דברים כמו נתינת צדקה שמוספת חיים ואורך ימים, וכידוע הסיפור בגמ' (צבא צהרא דף י"א.) אמרו עליו על בנימין הצדיק שהיה ממונה על קופה של צדקה, פעם אחת באתה אשה לפניו בשני בצורת, אמרה לו רבי פרנסני, אמר לה העבודה שאין בקופה של צדקה כלום, אמרה לו רבי אם אין אתה מפרנסני הרי אשה ושבעה בניה מתים, עמד ופרנסה משלו. לימים חלה ונטה למות, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע אתה אמרת כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא ובנימין הצדיק שהחיה אשה ושבעה בניה ימות בשנים

וכתב המג"א (סימן ר"כ סק"ח צטס סאריז"ל ועוד) שיאמר על כל דבר שקונה זהו לכבוד שבת קודש, שע"י קדושת הדיבור יחול קדושת שבת על אותו דבר. ומעשה פלא מובא בספר בניהו להבן איש חי זצ"ל (דף ק"כ) וזה לשונו:

מעשה בחסיד אחד שהלך ביום שבת אצל חסיד אחר שהיה אהובו הרבה, ומחמת רוב אהבה ערב לו לסעוד על שלחן חבירו החסיד. אך כיון שלא הזמינו אלא בא מעצמו, הביא תבשיל סעודה שלו מביתו, וכאשר הגיע זמן הסעודה הגישו לפני בעה"ב תבשיל חמין שלו, והגישו עמו תבשיל חמין של החסיד האורח שהביאו לו מביתו. וימצא בעה"ב תבשיל האורח ריחו הטוב נודף עשר ידות על תבשיל שלו. ויאמר בעה"ב להאורח: מנין לך ריח הטוב הזה הנודף בתבשילך? א"ל האורח: שפתותיה של אשתי שונים נוטפות מור עובר ונתבשם התבשיל ממנה, אך אתה תבשילך נעשה ע"י משרתים ואינם נוהרים לומר על כל עסק ועסק של תבשיל לכבוד שבת כמנהגה של אשתי. לכן אין ריח הטוב נודף בתבשילך כמו בתבשילי, ע"כ.

ובאמת דבר זה מפורש יוצא בספרי רבינו האר"י ז"ל בשער הכונות (דף ס"א) ז"ל: צריך האדם להזהר לקנות כל צרכי שבת ביום שישי ולא ביום חמישי. וכמו שמצינו חכמי ישראל דרבא מלח שבוטא ורב נחמן מכתף ועייל וכו'. ובכל מה שיקנה האדם יזכיר ויאמר לכבוד שבת, עכ"ל. נמצא הדיבור פועל יותר, וכן הוא על עניינים הנפשיים, יען כי הדיבור יוצא מן הלב, וכיון שאומר בפיו לכבוד שבת, מוכרח דבן בלבבו יבין ומתכוין לכבוד שבת. ובוה מוכן הטעם דבינה הארת קדושת שבת שממנה תבשיל שבת ריחו נודף בשם תבלין, שהוא אותיות "תנו לב", שאומרים לאשה בעה"ב העוסקת בתבשיל שבת "תנו לב" על מעשיך לכון בהם לכבוד שבת, כדי שתחול קדושת שבת על התבשיל. ולא תהיי כמתעסקת עסק בעלמא כדרכך בחול, עכ"ל.

ולכן מבקשים אנו מיד בתחילת השנה, שכל מה שמכנינים לכבוד שבת קודש ולכבוד יום טוב בשנה הבאה עלינו לטובה, יהיה טובה "ומתוקה" גם כן [מתוקה מלשון תיקון], היינו שיהא מתוקנת במדה המסויימת כראוי להיות, לכבוד שבת קודש ויום טוב, בלי צרה ועקתא, ממזלא דכל מזונא ביה תליא, כדמצינו ברז"ל (זו"כ"ק ח"ג דף קלד.), תיקו"ז תיקון ס"ט דף ק. שאפילו בספר תורה שבהיכל צריך מזל.

¹ והפלא ופלא על התנאים ואמוראים שאמרו במס' ברכות (דף ה:.) ששאלו אותן חבביבין עליך יסורין ואמרו "לא הן ולא שכתן", ויש לי אריכות הדברים לפרש ענין זה, ובהזדמנות אחרת א"ה נבארו באורך

אכלו כל הקערה בעצמם ולא הניחו שום שיריים, כדי שלא לבייש את האשה האלמנה או היתומה שבישלה המאכל.
² וכ"ה בתשובת הגאונים החדשות (עמנואל, סימןמ"א) בשם פסיקתא דרב כהנא.

עוונותיו, ואפילו אם עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו, ובפרט אם מתפללים להשי"ת ביום שבת קודש, וכל שכן אם לומדים ביום שבת קודש, אז מגיע למדריגות גדולות וגבוהות אשר אין ערוך אליה.

ובספרי אבן יקרה עה"ת הארכתני בכמה אופנים למה נקרא שבת "מתנה טובה", ששבת היא קביעא וקיימא, וכל מה שעושים בשבת הוא סימן טוב לכל השבוע, והיות שראש השנה יכול לחול גם באמצע השבוע, לכן מתחילין עם התפוח בדבש בראש, ואומרים "שנה טובה ומתוקה" שמרומז בזה "שבת" קודש, והוא סימן טוב וקביעא וקיימא לכל השנה.

מועטות הללו, מיד קרעו לו גזר דינו, תנא הוסיפו לו עשרים ושנים שנה על שנותיו, עכ"ל הגמ'. וכמו כן אנו מבקשים בעת אכילת התפוח בדבש שנוכה ל"שנה טובה" – ומחילת עוונות ופשעים, אבל לא ע"י דברים רעים, רק – "ומתוקה" ע"י דברים מתוקים כאלו.

אופן ה':

ידוע כי השבת קודש הוא "חמדת הימים", מעין עולם הבא יום שבת מנוחה ושמחה אור ליהודים, יום שבתון יום מחמדים, המנחיל מנוחה לעמו ישראל בקדושתו ביום שבת קודש, וכמו שמבקשים בכל התפילות של שבת קודש "שבענו ממוכך ושמחנו בישועתך", ואמרו חז"ל שע"י שמירת שבת קודש מוחלין לו על כל

בענין המנהג לאכול תפוחים בליל שבת קודש

שבת, לרמז כי היא סעודתא דחקל "תפוחין" קדישין, ומסר נפשו על זה, כי לא תמיד היה להשיג תפוחים, אבל הוא נהג כן בין בקיץ ובין בחורף.

ובספר הליכות קודש (קאסאן, דף פ"ג אות ס') כתב: רבינו [בעל אור מלא מקאסאן זצ"ל] חתך תפוח והחלק שאכל השאיר מחובר לתפוח, ואחר הברכה הפרידו מן התפוח ואכלו, ואחר כך חתך התפוח לעוד ארבעה חלקים, גם היה רגיל להראות איך בהתפוח (שצטמו נקראת כשכיכ סקי חקל תפוחין קדישין, וגם ישראל נקראו צטט תפוח) רמוז בו השם הוי"ה ב"ה, בדרך זה, אם חותכין התפוח לרחבו נראין בו שיערה נקודות אדומות, כנגד ה', חמש בתי גרעינין כנגד ה', העוקץ שבו מחובר להאילן כנגד ו', ובמקום הפרח יש חמשה עלים קטנים כנגד ה' אחרונה.

ובילקוט עבודת ישראל (דף ע"א) מובא בשם הרה"ק המגיד מקאזניץ זצ"ל, שאם אדם אוכל בסעודת ליל שבת תפוחים, מובטח לו שיהיה לו פרנסה בשבוע הבא.

וכ"ה בספר חמדת צבי (פרי ויקרא) בשם החסיד ר' משה וואלער, שאמר בשם החידושי הרי"ם זצ"ל, שאמר שיש לו קבלה מהמגיד מקאזניץ זצ"ל, שאם אדם אוכל בסעודת ליל שבת תפוחים, מובטח לו שיהיה לו פרנסה בשבוע זה.

בספר עבודת עבודה (טאכט, ח"ג פרי ויחי) מובא, סיפר לי הרה"ח ר' יצחק ברזין ע"ה משיכון סקווירא, שאחר נישואיו עברו עליו כמה שנים שלא זכה לזש"ק, ופעם אחת כששבת בצל זקני הקי [רבי אלימלך מטאהש זצ"ל] הזכיר את עצמו לישועה לזש"ק, בליל שב"ק

ואידי דאידין בענין אכילת תפוח מתוק בדבש, יש להעתיק מהני מילי מעלייתא, ממנהגי אבותינו ורבותינו זכותם יגן עלינו, שנהגו לאכול תפוחים בליל שבת קודש בסעודתא דחקל תפוחין קדישין (בליל שבת קודש), וזה החלי בעזר צורי וגואלי [הרבה ענינים מלוקט מגליון הנפלא "מבאר רבותינו" פרי בה"ב תשע"ב לפ"ק, ותשוח"ח להעורך הרב הגאון ר' חיים אלי' פאללאק שליט"א]:

בספר כף החיים (סימן ר"נ אות ז') בשם ספר רוח חיים בשם המקובלים, לאכול תפוחים בליל שבת קודש, ושיש להשתדל הרבה להיות מוכן על שלחנו תפוחים בליל שב"ק שרומזת לבחינת המלכות הנקראת חקל תפוחין קדישים כידוע.

בספר דרכי חיים (דברי יחזקאל שג"א, דף קל"א) מובא: פעם אחת ישב הרה"ק מקאמינקא זצ"ל אצל שלחן מרן אאזמו"ר הרה"ק מצאנו זצללה"ה, ואמר לו הרה"ק מצאנו להרה"ק מקאמינקא שיאמר תורה, ואמר הרה"ק מקאמינקא שאין לו מה לומר, ונתן הרה"ק מצאנו תפוח להרה"ק מקאמינקא, ואמר לו בדרך צחות שתפוח הוא ר"ת ת'גליון פ'תגמין ו'תימרון ח'ידושא, על כן יאכל התפוח ויובל לומר תורה, ודפח"ח.

בזמירות שבת שבתון (ספינקא, סעודת ליל שבת אות ל"א) מובא: אחר שגמרו לומר הביאו לפניו פולים (צאנדלעך), ולפעמים גם קערה גדולה של כמה מיני פירות, ואז בירך על הפירות תחלה, ובאם היה ביניהם משבעת המינים בירך עליהם תחילה, ואם לאו בירך על תפוחים וטעם מהם, ואח"כ חילק לכל הקהל.

בזמירות עבודת הלוי (טאכט, דף פ"ט) כתוב, כי רבינו הסב"ק [מטאהש] היה נוהג לאכול תפוח בכל ליל

בשולחן השני כאשר זקני הק' חילק תפוחים, קרא לרבי יצחק ונתן לו תפוח, ואמר לו: אכול את התפוח הזה עם גרעיניו וזרעיו, וכן עשה, ונושע או בורא של קיימא.

בזמירות שירין ורחשין (דף קע"א) מובא: פעם אחת בעת שהיה הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זצ"ל מיסב בסעודת שבת בשחרית עם גדולי תלמידיו המסובים על שולחן הקדוש, אחרי אשר שרו "אסדר לסעודתא" נפרצה הדלת, ואשה אחת נכנסה בבהלה וצעקה להושיע לה, כי בנה הילד נפל ארצה וניטל ממנו כח הדיבור, ויקח רבינו הקדוש תפוח שהיה מונח על השולחן, ואמר לה, הרי לך סגולה לתת לילד לאכול מן התפוח ויתרפא, וכך היה שנתרפא ושב לו כח הדיבור מיד, ויהי הדבר לפלא.

בענין המנהג לאכול תפוחים בשאר זמנים המיוחדים

שאל אותו חסיד אחד מגדולי החסידים מה ענין סגולה זו, השיב לו, הלא זה עתה שרנו הזמר אסדר לסעודתא, ואמרנו קדם רבון עלמין במילין סתימין תגלון פתגמין ותימרון חידושא, הנה תפוח נוטריקון תגלון פתגמין ותימרון חידושא, כלומר אם כי המילין נעשו סתימין וניטל כח הדיבור, בכל זאת תגלון פתגמין, יתגלה כח הדיבור, ותימרון חידושא, כלומר באמירה מחדש, עכ"ד.

ובספר נזר הקדוש (מנכגי צית לאפשיין, סכסכת ערצ שצת סעיף כ"א) מובא, הרה"ק רבי יעקב ממעליין זצוק"ל היה מנהגו שסמוך לעת כניסת השבת היה חותך תפוח לשנים, ומעיין בתוכם.

לאאע"ה הרבה ארבה את זרעך וגו', וי"ל ג"כ שלרמו זה אוכלים ג"כ כל אלו גם בשבת של נישואין, לרמו על הענינים הנ"ל, שע"י הנישואין יהי יוצא ההולדה הזו.

ושם (פרשת צמדצר תרכ"ז, סעודת ליל שצת) כ', הנה מנהג ישראל תורה הוא לאכול בסעודת שלום זכר ג' מינים, עוגות וקמניות הנקראים ארבים ותפוחים, ובוודאי יש לו שרש, וי"ל שענינו לרמו על סדר הדורות שהי' הכריתת ברית שלא יופסק קדושת ישראל, הראשונה הי' בקדושת אאע"ה שבחר לו לחלקו אמונת הש"י ללכת בדרכיו, ולנגד בני דורו הי' ללעג ולקלס, באמרם ראו חלקו שבחר לו זה שלא יהי' לו שום קיום ושרש, כי הלא אין לו זרע המורה על קיום, ואאע"ה לא השגיח על זה כי בטח בו יתי' שהוא עיקרא ושרשא דכל עלמין וקיים לנצח, והנה כך הי' כמה שנים עד למאה שנים הגיע הזמן שנתכרר לעין כל שקדושתו הוא קדושת עולם ויהי' לו קיום לדורות, וכשבאו אליו המלאכים בכשורה זו הרגיש מיד בבואם בשורת קדושה זו, ואמר לוישי ועשי עוגות, וזהו שאנו עושים זכר להעוגות, והנה זה הי' בירור קדושת אברהם לעד, שהוא בירור אהבת חסד, ובירור השני הי' בזמן העקידה, כי בכל העשר נסיונות לא הי' עוד בירור לכל מעשי אאע"ה שהוא בבחי' אמת, כי נמצא כמה פעמים תשוקה בלב איש לטוב, ונצרך עוד בירור אם הוא באמת וקיים לעד, וזה נתברר בשעת העקידה, ואז נאמר לו הרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וגו', היינו שישתל קדושתו לדורי דורות בריבוי גדול לקיום עולם, והוא ענין בחי' יצחק שהוא בגי' ארבה כנמצא בספה"ק, ועל רמו זה אוכלים ארבים, לרמו הרבה ארבה, ותפוח הוא תכלית הבירור שהי' כמתן תורה, באמרם ז"ל (שצת פ"ח ע"א) ע"פ כתפוח בעצי היער למה נמשלו ישראל לתפוח,

בס' אמרי אמת (לכנס"ק ר"י"ל איגר זצ"ל, ליקוטי אמרי תרמ"א לשלום זכר) כ', מנהג ישראל לאכול תפוחים על סעודת שלום זכר, וי"ל הרמו בזה מפסוק תחת הפתוח עוררתך שמה חבלתך אמך שמה חבלה ילדתך, דהנה איתא בגמרא (שצת פ"ח ע"א) מה תפוח זה פריו קודם לעליו אף ישראל הקדימו עשי' לשמיעה, והוא עפ"י הידוע שכל מיני פירות וזרעים נצרך מקודם עבודה בחרישה וזריעה להוציא צמחם, ובתחלה צומחים העליון טרם יגיעו להוציא פרי, משא"כ גידול התפוח שמוציא הפרי קודם עליו, והוא ענין א' עם הקדמת עשי' לשמיעה, כי שמיעה הוא הבנת השכל מצד תפיסת האדם על כל דבר טרם יגיע למעשה, אשר לא כן הוא קדושת ישראל אשר בשרש נמשכים לפעולת הקדושה שהוא עיקר הפרי טרם שבא לידי הבנה לתפיסת השכל שמצד האדם, וענין קדושה זו נשרש ע"י מצות מילה שכל נפש ישראל בהולדו, טרם יגיע עוד לכלל דעת נרשם בו קדושת מצוה זו בפועל להיות נכנס לקדושה בעצם בלי שום הבנה ותפיסת השכל, והנה עיקר קדושה זו נגמר בנו בלידת יצחק אבינו ע"ה שהוא הזרע של קדושת ישראל, כש"נ כי ביצחק יקרא לך זרע, וכמו שאומרים זרע יצחק יחידו, ולכן נרמו ענין זה בשעת בשורת לידתו שאמר אאע"ה להמלאכים והשענו תחת העץ, על בחי' עין תפוח הנרמו בפ' תחת התפוח עוררתך, שאז נעשה ראשית התעוררות בחי' התפוח להיות נשרש בקדושת ישראל, שמה חבלתך אמך, כי שם הי' ההולדה הראשונה של הקדושה מהאמהות הקדושות, ועל רמו זה אוכלים תפוחים בשבת הראשון של לידת נפש ישראל להיות נכנס בעצם בקדושת הברית לרמו הנ"ל, וגם העוגות וארבים נרמזים בקדושת יצחק, בעת הבשורה נאמר לוישי ועשי עוגות, ובעת העקידה נאמר

עלה במחשבה תחילה, ועי"ז יוכל להיות תיקון על כל דבר, גם אם לפעמים קילקל אחד את מעשיו חלילה, שיוכל לחזור לשרשו, כי קדושתינו הוא קדושת עולם שלעולם לא יופסק.

מה תפוח זה פרי קודם לעליו כך ישראל הקדימו עשי' לשמיעה, כי כל המעשים שפעלו אבותינו הקדושים הי' כבחי' עליהם, ועיקר הפרי הוא הכלל ישראל שהוא תכלית המכוון, ישראל

אף קליפות התפוח כולו טוב ואין בו שום רע כלל

ובין העולם העשיה וכו' עכ"ד הנוגע לענינינו. והעולה מדברי רבינו חיים וויטאל זלה"ה דשפיר אוכלים קליפות תפוחים מכיון שנמנים בעשרה מיני פירות שכנגד עולם הבריאה. והתנצל רבינו ואמר לו שהסיבה שאינו אוכל הקליפות של תפוחים, מכיון שהוא איסטנים, ולא מחשש קליפות.

ויש להוסיף על זה מה שכתב הרמ"א הלכות שבת (סימן שכ"א סעיף י"ט): אסור לקלוף שומים ובצלים כשקולף להניח, אבל לאכול לאתרוג שרי, ע"כ. ובמג"א שם (סק"ל) ביאר: "אסור לקלוף" משום בורר וא"כ אף תפוחים אסור לקלוף להניח כמ"ש סי' שי"ט ס"ג, עכ"ל. ובפרי מגדים שם (נאשל אכרכס) העיר על דבריו בזה הלשון: צריך עיון, דקליפת התפוחים רוב העולם אוכלין אותו כך בלא הדחק, ואפילו להניח יש לומר דשרי, עיין [סימן] שי"ט [מג"א] אות ג, עכ"ל.

סיפר הרבני החסיד מו"ה שמואל קלעפנער ז"ל מווייטצען-ארה"ק (כוצא בספר מגן אצות עמי תמ-תמ"א) שפעם הראה לו הקדושת ציון בספר מדרש תלפיות (ענף ארץ ישראל) בשם ספר טוב הארץ (להכרז המקובל ר' נתן שפירא ז"ל, ח"א דף כג., וכוצא גם בספרים שונים) שרבינו חיים וויטאל זלה"ה כתב בענין פירות האילן שיש שלשים מיני פירות האילן בארץ ישראל, ומכל מין ומין יש הרבה מינים, כמו שאמרו רז"ל עה"פ (שמות טו כז) ושבעים תמרים, ע' מיני תמרים, וכן בכל המינים. והנה בעולם הבריאה הם עשר מיני פירות, כנגד י' ספירות שלה, ומפני שהם רחוקים מן הטומאה וקרובות לאצילות אין להם קליפה לא בפנים ולא בחוץ, ונאכלים כמות שהן, ואלו הן: ענבים, ותאנים, "תפוחים", אתרוגים, לימונים, אגסים, חבושים, תותים, סוראבא"ש, חרובין. ועשרה מיני פירות הם בעולם היצירה, והם סוד י' ספירות דיצירה שהם בינונים בין עולם הבריאה

בענין המנהג לחלק ולזרוק תפוחים לפני העם בזמנים שונים

ודחיפות וכאן נדחקו הקטנים עם הגדולים, אעפ"כ המשיך בזריקותיו, משמחת תורה הזאת ואילך צוה רבינו להביא תפוחים בכל שמה והוא זרקם.

בס' דמשק אליעזר (דזיקוב, דף קכ"ז) מובא, הי' רבינו [רבי אליעזר מדזיקוב זצ"ל] מסתתר מאד במעשיו, וכל מדרגותיו היו נעלמים בתכלית ההסתרה, והיה מלביש הכל בפשטות או בכדיחותא, פעם בנעילת החג במוצאי שמחת תורה השליך רבינו תפוחים על הקהל, ואמר שמי שיחטוף מן התפוחים יהי בטוח בפרנסה לכל השנה, ואחד מחשובי החסידים לא הי' אז בבית המדרש, ובמוצאי יום טוב בבואו לקבל ברכת פרידה מאת רבינו, התאונן לפניו על רוע מזלו שלא זכה להיות בבית המדרש בשעת זריקת התפוחים ולא זכה לחטוף מהם. אמר לו רבינו אל תדאג כלל, כי לא עשיתי מאומה, רק ראיתי חסידים שפניהם זועפים ולא הי' להם שמחת יום טוב לשמוח בשמחת תורה כראוי, על כן זרקתי תפוחים ואמרתי להם זאת כדי לברך את דעתם ולהרנין את לבם.

בס' שיח יצחק (פשעווארסק, דף קי"ג) מובא, הרה"צ ר' יחזקאל וואגשאהל שליט"א (צנו של הגאון רבי אלטער יעקב יצחק מלאנכוכט ז"ל) סיפר פעם לרבינו [רבי

בספר אור השבת (צלאזוב, דף ל"ח) מובא, סיפר הגה"צ ר' אהרן צבי ווייצנער זצ"ל אב"ד פשעמישל, שמרן הצבי לצדיק [מבלאזוב] זי"ע היה זורק תפוחים בליל שבת קודש לפני העם.

בס' מקור חיים (לאנז, אות רי"ד) מובא, שמעתי כי מן יום טוב סוכות עד ראש חודש חשוון, היה דרכו בקודש [של מרן הק' מצאנו זצ"ל] בכל סעודת הבוקר היה זורק תפוחים על הארץ, והחסידים חטפו אותם.

בס' דברי חנה (קאלאשיץ ח"א דף כ"ט) מובא, רבינו [הרה"ק מקאלאשיץ זצ"ל] לא היה נוהג מלפנים לזרוק תפוחים ביום שמחת תורה כמנהג צאנו (מקור המנהג מכתרגוס שני של מגלת אסתר ג' ח', שאמר כמנ כרשע שציומא דעלרתא מלקין לאיגר צית אלקיכון ושדיין חזורי תפוחין ומלקיין יתהון). פעם בסוכות סיפר שהגה"ק משינאווא לחש באוני אביו הדברי חיים טעם עפ"י סוד למנהג זריקת תפוחים, והגה"ק מצאנו נענה ואמר: קלעת להאמת (כאסט געטראפטן), לאחר סיפור המעשה פנה רבינו לאיש נכבד מעיר סאניק ושאל אותו אם ישר הדבר לזרוק תפוחים, וענה כן, קם רבינו ועמד על השולחן, והביאו לו שק תפוחים והוא זרקם כפי סדר הנענועים, הקהל נדחק מאד לחטפם, ואף שרבינו בחלה נפשו בדחיקות

איציקל מפשעווארסק זצ"ל] כמה סיפורים מהרה"ק מקאלאשיץ זי"ע, א. כשהי בעצמו אצל הרה"ק מקאלאשיץ פעם בשמחת תורה הי' דרכו בקודש לזרוק תפוחים, וכאשר הי' זורק לדחוק קצת הלכו העולם לחטוף, וסביב אצלו נתרקן כמובן, ואני כאשר הייתי קרוב אליו נגשתי אליו, והייתי אז צעיר לימים, ואמרתי להרב מקאלאשיץ תן לי תפוח, אבל לא שמע קולי מגודל הדביקות, והמשיך לזרוק תפוחים, וראיתי שאינו תכלית לשהות עוד כי הסל של תפוחים הולך ונתמעט, ואחותי את הקאלאשיצער רב וצעקתי אליו, קאלאשיצער רב קאלאשיצער רב, תן לי תפוח, עד ששמע צעקתי, ואמר לי בזה"ל: "חזקאל'ע, געיבען איז גארנישט ווערט, נאר כאפען". ב. שמעתי בעצמי מהרה"ק מקאלאשיץ זי"ע שאמר בשמחת תורה בעת זריקת התפוחים לרבי אחד אשר הי' עני ואביון בזה"ל: "כאפ אן עפל, און די וועסט האבען פרנסה א גאנץ יאר".

בס' שיח זקנים (ח"ז דף רכ"א) מובא, סיפר לי הרה"ח ר' מרדכי פינטער נ"י פעם בשמיני עצרת ביקש אבי

מהרה"ק ר' מענדעלע [מסטרעפקוב זצ"ל] שזרוק תפוחים, אמר לו הרה"ק די ווייסט, ווארף דו, איך ווייס נישט, אבל אחר כך נעמד על רגליו וזרק תפוחים, ואחר כך נכנס לעזרת נשים, וגם שם זרק תפוחים.

בס' שיח זקנים (ח"ז דף ר"ז) מובא, סיפר לי הרה"ח ר' יוסיל גליקמאן נ"י, פעם אחת עמדתי אצל הרה"ק [מהר"א] מבעלז בשעת פרידתו מהסוכה וחילק תפוחים וגדחפו העולם מאד, אמר בזה"ל, וואס ווילט עמץ איך מיין גארנישט מעך (מיד) איך וועל גארנישט נעמען איך, וועל ענק אלעם געבין, כך אמר כמה פעמים.

בס' שיח יצחק (פשעווארסק, דף קי"א) מובא, במוצאי שמחת תורה נוהג רבינו [רבי איציקל מפשעווארסק זצ"ל] לחלק התפוחים שתלו בסוכתו (שתוליס ל"א תפוחים צסוכתו), ובזו השנה חילק רק לקצת הנוכחים שמה, וסירב הרבה פעמים לחלק תפוחים, והרבה אנשים הפצירו ברבינו שיתן להם תפוח, ואמר שאינו רוצה, ושאל להבחורים בלשון תימה: האם יש כאן "שוק מארק", ונתן בעיקר רק לאנשים חשובים.

סגולות שונות וענינים נפלאים בהתפוח בדבש של ראש השנה

בראש השנה העבר, שהמנהג הוא לאכול תפוח בדבש, ומהנשאר שחקתי ועשיתי הסם הזה.

בס' דגל מחנה יהודה (סטרעטין, סיפורים אורח כ"ט) מובא, יהודי אחד נחלה פעם קשות, והלך לדרוש ברופאים מומחים, אך הרופאים לא מצאו תרופה למחלתו, ואמרו נאש לחייו. בצד לו, נסע אל רבינו [הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין זצ"ל] והזכיר א"ע לפניו. רבינו מסר לו סגולה, וכך אמר לו: קח תפוח, ותתחוב בה הרבה מסמרות של ברזל, ותצלנה ככה באש ותאכלנה. היהודי עשה כעצת רבינו, ואכל כמה תפוחים שנצלו ככה באש, וחזר לאיתנו הראשונה בכריאות השלימות. לימים, פגש היהודי באחד מהרופאים המומחים, אשר לא מצא תרופה למחלתו, והתפלא עליו בראותו שהוא בריא כאלום, ושאל הרופא הגדול ממנו: תגיד לי איזה רופא מצא רפואה למחלתך? סיפר לו היהודי, שהזכיר עצמו לפני הרה"ק מסטרעטין, והוא ייעצו לאכול תפוחים שנתחבו בה מסמרות של ברזל ונצלו באש, ולאחר שאכלתי כמה תפוחים, עמדתי מערש דווי בריא ושלם. הרופא השתומם מאוד למשמע דבריו, ואמר להיהודי לבוא עמו אל ביתו, והראה לו מה שנרשם באחד מספרי הרפואות, שזיעה של ברזל היא רפואה לחולי זו שסבל ממנה, ברם לא ידעתי עד הנה איך אפשר להוציא ולקבץ זיעה מברזל, ובזאת הגדיל הרבי מסטרעטין עצה ותושיה, להמציא תחבולה איך להוציא זיעה מברזל, ותהי לפלא.

בס' עמרת שלמה (כאלדאמסק) מובא, הנה הרבי ר' בער זצ"ל מראדאשיץ [יודה"ל ח"י סיון] אין שיעור להמופתים הרבים אשר פעל ועשה, כאשר אמר פעם אחד לאדמו"ר התפארת שלמה זצ"ל, כי הוא בא לעולם הזה לפרסם גדלות השי"ת בעולם, ושמעתי מאיש חסיד נאמן שהי' הרבה פעמים אצלו, וסיפר לי כי פ"א בא אצלו נגיד אחד שהי' לו מכה בראשו באמצע הקדקוד, והיסורים הי' גדולים מאד, והרופאים אמרו לו שהוא בסכנה גדולה שיכולה ח"ו המכה להגיע להמות, ולא יכלו למצוא תרופה למכתו, וכאשר ראה הרבי מראדאשיץ זצ"ל את המכה, נמל מהתיבה שלו משחה, וסך המשחה על מטלית לבן ונקי, והניח על ראשו במקום הבועה וכרכו במשיחה, שלא יזוז מהמכה, וצוהו שיונח על הראש מעת לעת שלם, ואח"כ יבוא אליו, ואחרי המעת לעת כאשר בא אליו, נמל הרבי המטלית מעל ראשו, וראה שנעשה קרום על המכה, והי' אז אצלו הרה"ק ר' נתן דוד משידלאוויי זצ"ל, והראה לו את הקרום, ואמר לו כמדומה לי שכבר נתרפא ואי"צ עוד יותר, אך הנה החולה הפציר בו שיתן על מקום הסכנה עוד פ"א מטלית כזה, וכן עשה, וצוהו שיבא אליו לאחר מעת לעת, וכשבא אח"כ נמל הרבי המטלית, וראה שנתרפא לגמרי, ולא הי' בו שום רושם מהמכה, ואז ביקש ממנו הרה"ק ר' נתן דוד זצ"ל שיתן גם לו חתיכה של משחה כזו, יען שיועיל לרפואה למכה, השיב לו הרבי מראדאשיץ, הנה בהמשיחה הזו לא נמצא שום תערובות, רק עשיתי זאת מהתפוח אשר אכלתי

צליית תפוח על הושענא ואכילתו – סגולה לכאב שיניים

ושמעתי, מי שעושה כן, לא יכאבו לו השיניים באותו שנה, ע"כ.

ובקונטרס 'פר"ח שושנים' (המופיע בסו"ס יערכי יכושעי) מובא: אצל חותנו (של כרמ"ק זעל יערכי יכושעי ממאניסעריטע) רבי פנחס מסוקוליבקה זצ"ל הי"ד, היה מנהג מקובל מהרה"ק רבי פנחס מקאריין זצ"ל, לתחוב בדי הושענות בתוך תפוחים ולאפותם כך על האש, והיו מביאים אותו כך אל הסוכה, וטבלו תפוחים אלו בדבש, ואכלו אותם בסוף הסעודה של הושענא רבה, ואמרו עליהם "יהי רצון שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה", ע"כ מגליון הנפלא הנ"ל.

ובגליון הנפלא 'גנת ורדים' (גליון ס"ו, שמיני עלרת תשס"ו לפ"ק) במדור "מאוצר המנוצר" הביאו דבר פלא מספר 'אמרי פנחס השלם' שהביא כך: נהג [הרב רבי רפאל מבערשיד זי"ע] לצלות תפוח על הושענא ואכל, ואמר בשם הרב [הרה"ק מהר"פ מקאריין] ז"ל, שהוא רפואה לשיניים, ובהגה שם: ואני [רבי אברהם בן רבי בנימין זאב הלוי מבאלטא ז"ל] שמעתי מאבי שהוא סגולה לקדחת, ובנוסח אחר המופיע שם כתוב לאמר: שמעתי מפיו [של ר' רפאל הנ"ל] שאמר בשם מורו [הרב ז"ל] שיש לצלות, תפוח על הושענא בהושענא רבה, ולאכול אותו אליבא ריקנא 'ניכטערן הייט', וכן היה זקני נוהג

ליקוטים מספה"ק על אכילת "תפוח בדבש" בליל ראש השנה

(אור המאיר - דרוש לראש השנה)

אוכלין בליל ראש השנה "תפוח בדבש", כי "תפוח" עולה "פרו ורבו", "דבש" עולה "אשה", והוא מסוגל לפקודת עקרות בראש השנה.

(אמרי נועם מועדים חלק צ' ליקוטים אות טו)

י"ל מה שאנו אוכלין תפוח בדבש, לרמז בזה שיהיה בכחנו להכניע כל מערכת השמים לטוב לנו, כי ישראל אינם תחת המזל, ויש בהם כח לשדד מערכותיהם לטובת ישראל. והנה תפוח י"ל כי רומז על חמה.... ויש י"ב מזלות וז' כוכבי לכת, על כן אנו מרמזין בזה בתפוח, אשר תפוח עולה י"ט פעמים הוי"ה נגד הי"ט מזלות הנ"ל, היינו, להכניע אותם שיהיו תחת ידינו ולהביא על ידם השפעות וכל טוב. והנה אותן הי"ב מזלות נחשבים לדי תקופות בשנה, על כן אנו מטבילין התפוח בדבש, כי די פעמים מז"ל גימטריא בדב"ש, היינו, להמתיק כל הי"ב מזלות הנרמזים בדי תקופות הנ"ל.

(אמרי נועם - לראש השנה)

ויש נוהגין לאכול תפוח מתוק בדבש, ואומרים תתחדש עלינו שנה מתוקה (רמ"א סימן תקפ"ג סעיף א'). כתב מהרי"ל וצריך לברך תחלה בפה"ע דהוי כדברים הבאים בתוך הסעודה שלא מחמת הסעודה ותפוח הוא רמז על שדה תפוחין הידוע על פי הקבלה, עכ"ל.

(טו"ז שס סק"ב)

וסימנא מילתא הוא שנתנו לנו הקדמונים (שו"ע או"ח תרפג, א), לאכול בתחלת הסעודה בראש השנה תפוח מתוק בדבש, ואומרים תחדש עלינו שנה טובה ומתוקה, ושאר הסימנים שנתנו חכמים, הכוונה בזה שיחדש לנו לב מהור, להבין ולהשכיל בשנה הבאה, איך להמתיק כל הדינים בשורשם, ואל יחושו ממתיקת עצמם להמתיק להם, כי אם להקל צער וגלות השכינה, שאל יגיע לה איזה צער חס ושלום, וכזה נקרא שנה טובה, וזהו שאומרים תחדש עלינו דייקא, מוסב על השכינה שהיא למעלה מראשינו, שנה טובה ומתוקה, דהיינו שיוכלו להמתיק הדינים בשורשם, להקל הצער המגיע בסבתינו אל השכינה מעליה וכו'.

ובהזדמנות זו, לרגל השנה החדשה, הנני להודות מקרב לבי לאלפי ואלפי אחינו בני ישראל הקוראים החשובים של גליונינו החדשה והמפוארה שב"ה התקבל בקרב הציבור לומדי תורה בכל העולם, והנני לאחל לכל אחד ואחד שנת גאולה וישועה שיזכו לשנה טובה ומבורכת "שנה טובה ומתוקה" בכל הפירושים, אמן ואמן.

קיצור הלכות "ראש השנה"

נערך ע"י הרה"ג ר' יקותיאל יהודה הורוויץ שליט"א

דומ"ץ מכון להוראה, ומח"ס שלחן המלך ושבת היום

מאנסי ניו יארק

ערב ראש השנה

מתפללין מנחה בכוונה רבה, ומאריכין בה קצת, מאחר שהיא תפלה האחרונה בצאת השנה (מאכא אפרים סימן תקפ"א ס"ק כ"ז).

האדם שנופל עליו בכ"י רבה באלו הימים בתפלתו, הוא הוראה שנידון באותו שעה למעלה (שם סוף סימן תקפ"ב).

ליל ראש השנה

התרת נדרים בליל יום טוב

אין מתירין נדרים בשבת ויום טוב (אוי"ח סימן שמ"א ס"א), אך בשליכא נדרים ממש אלא חששא בעלמא (כלומר שאינו זוכר מן איזה דבר שנדר), יש להקל (כף החיים סי' תרי"ע ס"ק כ"ה).

תפילת ערבית

אם בשעת התפילה היה על דעתו לזכור מעין המאורע [כגון המלך הקדוש], ולאחר זמן נפל ספק בלבו אם זכר בתפילה או לא, אין צריך לחזור (טו"ז סי' תכ"ב סק"א, משנ"ב סי' קי"ד ס"ק ל"ח).

לא אמר זכרינו, מי כמוך, וכתוב, לדור ודור כו' – כל שלא אמר ברוך אתה השם אין מחזירין אותו (סי' תקפ"ב ס"ה, מטעם אפרים סק"י, ופרי חדש), ויכול לומר אותם (צתוך תפילת אלקי נלוח) קודם שיעקור רגליו, משא"כ מי כמוך אין לה תשלומין (כף החיים ס"ק ל"ב).

אמר הקל הקדוש, ותוך כדי דיבור נזכר ואמר "המלך הקדוש", אין צריך לחזור, אבל לאחר כדי דיבור חוזר לראש (סימן תקפ"ב ס"א וצו). השיעור של כדי דיבור הוא לערך 3-4 סעקונדען.

אמר "מקדש ישראל והזמנים" (ודילג "יום הזכרון")

א) אם נזכר תוך כדי דיבור – יחזור ויאמר "יום הזכרון".

ב) אם נזכר לאחר כדי דיבור – צריך לחזור ולומר "ברוך אתה ה' מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הזכרון". (מטעם אפרים ס"ק י"ח וסק"כ).

דברים הנוהגים בסעודה

מברך בורא פרי העץ על החשוב, וזה סידורו: א) תמרים, ב) תאנה, ג) רמון, ד) חביב.

(אוי"ח סימן רי"א ס"ד ורמ"א ס"ה, קל"ה כמטעם החדש ס"ק י"א).

אין להפסיק בין הברכה לאכילה באמירת "יהי רצון", אלא בתחילה יש לו לאכול הפרוסה, ואח"כ יאמר יהי רצון מלפניך וכו'.

אם אין הקליפים ראויים (שלא נשאר עליהם מעט אוכל) אסור לטלטלם (סימן ש"ח סעיף כ"ז) [כגון רמון, גיוואווע, guava, וכיוצ"ב]. כשנתקבצו הרבה יחד, ומאוס עליו להניח כך על השולחן – מותר להעבירן בידים כגרף של רעי (משנ"ב סי' ש"ח ס"ק קט"ו).

יש לדקדק שלא לחתוך תוך אותיות נייר (סטיקט"ר) הדבוק לפרי (משום מוחק).
מי שרגיל לאכול לפתן (קאמפא"ט) בכל שבת ויום טוב, יזכור שלא לברך עליה בורא פרי העץ (שכרי נפטר
צצרכת זורח פרי העץ שצתחילת הסעודה).
ילדים הכותבים "שנה טובה" להוריהם – פעמים קושרים עניבה בחבל, אסור לפותחה, זולת אם היה
פתוח לפני כ"ד שעות (או"ח סימן ש"ז משנ"ז ס"ק כ"ט).

יום הזכרון

אין לתקוע קודם ג' שעות (סוף זמן קריאת שמע) אם לא שהוא אנוס (מטעם אפרים סי' תקפ"ח ס"ז)

שחרית

בשעת ברכת ציצית יכוין על כל משך התפילה [אחרי מוסף] (אלף כמגן תקפ"ד ס"ק י"א).
יש שמנגנים "המלך" עם החזן (צלי אמירת התיבות), וכשגומר מתחילים "ובמקהלות", וטועים הם, שצריך
לומר הכל כמו בכל שבת ויום טוב.
אם בשעה שהציבור אומרים "ממעמקים" הוא עומד עדיין בפסוקי דזמרא, יכול לומר עמהם, ומכל מקום
כשיגיע אחר ישתבח ויכל לאומרו במקומו (אלף למטה שס סק"ז).
אם הש"ץ מאריך בסוף הברכה בניגון, לא יענה אמן כל זמן שלא סיים התיבה של הברכה (פרי מגדים סי'
קכ"ד אשל אצרכס אות י"ד, משנ"ז ס"ק ל"ה). ומאוד יש לדקדק בסיום ברכות בחזרת הש"ץ.

אבינו מלכינו

בראש השנה מדלג על אבינו מלכינו חטאנו לפניך (מטעם אפרים סי' תקפ"ד ס"ק י"א).
יש לומר "רוע גזר דיננו" בנשימה אחת בלי הפסק.
י"ג מדות שקודם קריאת התורה יזהר לומר בציבור אלא אם כן אומר בניגון הטעמים (עי' תקס"ה ס"ה),
ויש נוהגין שהש"ץ מתחיל כל פעם בקול רם.

הפסקה

לפי שהתקיעות הם מעוררים רחמים נהגו לעשות הכנה רבה בו, זה מעיין בפירוש וכוונת התקיעות וזה
שונה וזה אומר תהילים, והכל לכוונה אחת לעורר לבכם לתשובה גמורה.

(מטעם אפרים סימן תקפ"ה ס"א).

אין לאכול קודם תקיעת שופר, ומכל מקום מי שאין דעתו מיושבת להתפלל יעשה קידוש ויאכל כזית
לעק"ך, והנוהגים לשתות קאו"ע ואין עושים קידוש יש להם על מה שיסמוכו.

(מטעם אפרים סימן תקפ"ה ס"ב, ואלף כמגן שס).

כהנים לא ישתו יין המשכר, כפרטים המבוארים באו"ח סימן קכ"ח סעיף ל"ח (מועדים וזמנים סי' די'
צכג"ה).

מאחר שיש הפסק רב בין שחרית להתקיעות יש לו ליטול ידיו [קודם מוסף]

(מטעם אפרים סימן תקפ"ה ס"א).

תקיעת שופר

אדם בו' שאינו שומע הברכות היטב, אז יברך לעצמו כשמברך התוקע (כן איש חי נלצים אות ט"ו), וכן
יעשה מי שנתאחר, ואחר התפילה ישלים מה שחיסר.

אין לענות "ברוך הוא וברוך שמו" ובדיעבד יצאו (אלף כמגן סימן תקפ"ה סק"ח).

בשעת התקיעות אסור להשמיע קול בנחירת הגרון וכיוצ"ב (מטכ אפרים סימן תקל"ג ס"ג).
צריך לשמוע כל התקיעה מראשה לסופה, אפילו הוא ארוכה הרבה (סימן תקל"ג משנ"ג סק"י), וביותר צריכין להיזהר בתקיעה גדולה, ופשוט.
לא ישוחו עד כלות כל התקיעות (חיי אדם כלל קמ"א סק"ט), ומי שצריך לברך אשר יצר מותר (מנחת ילחק).

יש מקומות שנוהגין שאם טעה התוקע וחוזר לראש השורה, דופקים על השלחן (כדי ששומעים לא יתבלבלו), ויש נוהגין עוד שהבעל מקרא אומר תקיעה לאחרי' בנוסח אחר להיכר.

מוסף

יחיד שמאריך יותר מהש"ץ כו', והש"ץ מתחיל לתקוע, יש לו לשתוק ויכוין לתקיעת הש"ץ, ולא יאמר היום הרת עולם כו', עד שיגיע לסיום ברכת הסדר (מטכ אפרים סימן תקל"א סעיף י"ג).
לכתחילה צריכין לעמוד בשעת תקיעות דשמונה עשרה (משנ"ג סימן תקל"ג סק"ג).

סדר היום

זמן מנחה קמנה (צרוקלין) 5:22, ועי' מטכ אפרים סימן תקצ"ז ס"ד.
נוהגים שלא לישן ביום ראש השנה (סימן תקפ"ג סעיף ז', ועיין משנ"ג סק"ט).
נהגו שלא לילך בראש השנה לבית חבירו להקביל פניו כמנהג רעים הסדר (מטכ אפרים סימן תקל"ג סעיף י"ח).

תשלך

כשהולכים לנהר לא יקחו עמהם פת או דבר אחר לזרוק לדגים הסדר (מטכ אפרים סימן תקל"ח סעיף כ').
אם יש נשים שאין מלובשים כראוי, אסור לומר דברי קדושה עד שיחזור גופו (או"ח סימן ע"ח ומג"א סק"ט).

ליל ב' דראש השנה

הנשים כו' יש להם ללבוש בגד חדש קודם הדלקת הנרות ותכוון לצאת בברכת שהחיינו זו.
ואם אין לה בגד חדש (תניח פרי חדש על כשולחן), ויש לה להדליק סמוך לקידוש ממש כדי שתאכל אחר [קידוש] הפרי הסדר (מטכ אפרים סימן תקל"ט סעיף ט').

עשרת ימי תשובה

חותם "המלך המשפט", ואם אמר "מלך אוהב צדקה ומשפט", אז אם נזכר תוך כדי דיבור וכו' אומר "המלך המשפט" גם כן, ואם נזכר לאחר כדי דיבור שוב לא יאמר, ואין צריך לחזור לראש התפילה (סימן קי"ח ומשנ"ג סק"ג).

נוסח הברזה קודם התקיעות:

- א. יכווננו לשמוע הברכות, ולא יענו ברוך הוא וברוך שמו.
- ב. אם מאריכים בתקיעה צריך להטות אזנו לשמוע מתחילה עד סוף.
- ג. לא ישיחו עד אחר הקדיש האחרון.
- ד. ידקדקו שהילדים לא יפריעו.

דמשק אליעזר

יו"ל ע"י וועד להוצאת כתבי ר' אלכסנדר אליעזר קנאפפלער שליט"א
 בן הגה"צ ר' יצחק נפתלי קנאפפלער זצוק"ל, אבדק"ק טשילע יצ"ו, ומח"ס קני המנורה
 ונכד מוהר"ר רפאל אהרן קנאפפלער זצוק"ל, אבדק"ק טיניע יצ"ו, ומח"ס מנורת אהרן
 גליון מיוחד לכבוד הימים נוראים - גליון מס' ט'

בגודל מעלת עת "פתיחת הארון" בכל עת ובכל שעה – ובפרט ב"ימים נוראים"

שאו הזמן גרמא ו"עת רצון" לבקש מאת השי"ת על עצמו ועל משפחתו
 ועל כל בני ביתו לפרנסה טובה ובריאות השלימות וכל טוב סלה"

כתב הרשב"א באחד מתשובותיו הראשונות הנדפסים (ח"א סימן ט') וזה לשונו בתוך דבריו:

ובמקום הזה יודה שהקבלה תבטל החקירה הפילוסופית. ואז תהיה לנו
 הוראה ממנו שאין משגיחין בחקירה כנגד הקבלה. לפי שהכמת השם למעלה
 מחקירתנו. וככה יקרה לנו מן הדין בכל דבר שיש קבלה ביד הזקנים והזקנות
 מעמנו. ולא נסתיר קבלתם רק אחר הקיום שאינו באיפשר חלילה. ולמה
 נסתור קבלתם ואין קבלה פושטת ביד עמנו רק שקבלו אותה דור אחר דור
 עד משה רבינו ע"ה או עד הנביאים. ופעמים יהיה הענין ההוא נרמז בכתוב.
 ולא שיהיה הרמז ההוא מוכרח רק תכריחנו הקבלה ויתאמת הענין הכתוב עם
 הקבלה וכו'.

וכאן המקום להעלות על הכתב מה ששאלתי פעם מאת אמי מורתי שתחי' לאורך ימים ושנים טובים
 וארוכים [שנעשית יתומה מאמה בגיל צעיר, כבת שבע שנים], אם היא זוכרת איזה מנהג טוב של אמה ע"ה
 [שנפטרה מלפני כמה דורות, למעלה משמונים שנה], ואמרה שאינה זוכרת הרבה, רק זאת חקוק בזכרונה
 שתמיד הקפידה מאוד להגיע לבית המדרש בשבת קודש "קודם פתיחת הארון", ע"כ.

"היות שאמי מורתי שתחי' לאורך ימים ושנים טובים ארוכים, שהיא בלי עין הרע "בת תשעים", וזה עתה
 נעשית "עלטער עלטער באבע", וזכתה לראות דור חמישי מיוצאי חלציה, הנני כותב מאמר זו לזכותה
 לאורך ימים ושנים טובים וארוכים, ולבריאות השלימות, וכל טוב סלה מעתה ועד עולם, אמן ואמן.

ובכן כיון שזקנתי אינה חיה כבר זה למעלה משמונים שנה, ובוודאי שקיבלה כן מאמה או מזקינה, וממקור קדוש יהלכון, אמרתי אני בלבבי לעסוק קצת בענין זה, ובפרט שכעת ממשמשים ובאים הימים הנוראים, אשר כל באי עולם זוחלים ורועדים מיום בואך, והנה זה עומד אחר כתליו, לכן מן הראוי לעורר קצת בענין חשוב הזה, מכיון שב"ה רובא דעלמא נוהרים שלא לדבר בשעת חזרת הש"ץ וכן בשעת קריאת התורה, אבל בעת "פתיחת הארון" חושבים שהותרה הרצועה ומותר לדבר ככל העולה על לבבו, ובאמת אדרבה בזמן קדוש כזה היו צריכים להתאסף כל מתפללי הבית המדרש מול הארון הקודש, ולהתחנן אל ה' ולעשות "קולות וברקים" ולבקש מהרבש"ע בקול רעש גדול אדיר וחזק לזכות לבנים בריאים ברוחניות ובגשמיות, וכל בני הבית יהיו בריאים וחזקים, ולפרנסה טובה וכל טוב סלה.

וזה החלי בעזר צורי וגואלי:

שערי שמים נפתחים בעת "פתיחת הארון"

ובו יבואר גם מענין גודל מעלת אמירת "ברוך שמיא"

ואני תפלתי לך ה' עת רצון אלקים ברב חסדך ענני כאמת ישעך

הנה מי אנכי לבוא בסוד קדושים, ולא באתי בזה אלא ללקט מפי ספרים וסופרים בגודל מעלת העת רצון בעת "פתיחת הארון" ובגודל מעלת אמירת "ברוך שמיא", וגודל התיקונים שנעשו בזה, אשר מזה נראה שאין הדבר פשוט כ"כ לוותר על אמירתו.

א

"ואני תפלתי, וכו' הוא ענין גדול ונורא ומעורר רחמים והרצון, ונהגו לעמוד בשעת אמירת "ואני תפלתי". ויש נוהגין לומר פעמיים ואני תפלתי בשבת קודש במנחה, בעת פתיחת הארון, דאז אתגלייא רצון.
(ליסוטי מכרי"ח צ"ס הזוכר. וכ"ה כחיים. כרש"ש)

כתוב בזה"ק (ויקל ס"ט). אמר ר' שמעון: כשמוציאין ספר תורה בציבור לקרוא בו, נפתחים שערי שמים של רחמים, ומעוררים את האהבה למעלה, וצריך האדם לומר בריך שמיא.

ב.

והננו בזה לעורר שכל הקהל המברכים ברכת מזל טוב יזהרו מאוד מאוד שלא לבוא לומר מז"ט בעת שאסור לדבר עפ"י הלכה, כי אז הברכה נהפך ח"ו, כי העונש על המשיחים בעת התפלה וקריאת התורה, גדול מאוד מאוד ח"ו.

ג.

וידוע מש"כ בזה"ק שבעת פתיחת הארון להוציא הספר תורה נפתחים שערי שמים של רחמים, ומעוררים את האהבה שלמעלה, והוא עת רצון, ואפשר שיתכן לומר שזה הטעם שמברכים מי שבירך בעת שהס"ת פתוח, כי כל זמן שהס"ת פתוח הוא עדיין עת רצון להתפלל ולהתברך בכל מילי דמיטב, ומכאן ילמוד כל אחד את גודל הענין לעמוד באימה וביראה, ולענות אמן אחר ברכות "מי שבירך", וח"ו לדבר עם חבירו בזמן זה.

ידידי היקר! כדי שתדע כמה חשוב הוא עניית "אמן" צעת שהספר תורה פתוח או מונח בחוץ, ראה דבר נפלא הפלא ופלא אשר ראיתי בקונטרס "שונה הלכות" שס מרן הדברי חיים ז"ל זי"ע צענין זכירות לענות "אמן", וז"ל ומלכד הכיבוד צעת הקריאה, הכי גם יש חסד גדול עם החיים, כשמשים אזנו לצרכות שמצרכים את העולם או שאר העם הנזכרים שמש אלל הס"ת, וגדול העונה אמן יותר מן המצרך, והציוא רצינו שליט"א מה שסיפר הגאון רבי שמואל ענגיל ז"ל מראדמישלא, שפעם אחת צהיותו צלאנו צלל רבו מרן רצינו הגה"ק מלאנו זי"ע, עסק צעת קריאת התורה בין גצרה לגצרה, צלימוד צינו לצין עלמו, ופתאום ירד מרן מהציומה וניגש אליו, ואמר לו צלשון קדשו: "איך וויים אויך אז מ'מעג לערנען בין גברא לגברא, אבער וואס וועט זיין אז מ'זועט מאכן א מי שברך לחולה און אין הימל וועט אויספעלן דיין אמן פאר דעם מי שברך, און אז דו לערנסט הערסטו דאך נישט אויס דעם מי שברך".

ד.

ובספר יסוד ושורש העבודה (שער החמישי פרק מ) כתב וז"ל: בריך שמיא יהא האדם נוהר מאד לאומרו בשעת הוצאת ספר תורה בכוונה עצומה, כי נוסח תפלה זו הובא בווה"ק, וגם תועלת אמירתה בכוונה הוא תקון גדול על קרי ר"ל כמובא בספרים, לכן אף אם אדם עומד באמצע תפלת והוא רחום ראוי להפסיק לומר בריך שמיא עם הצבור.

ומקור הדברים בווה"ק פרשת ויקהל (מ"ב דף ק"ו ע"א) וז"ל: אמר רבי שמעון, כד מפקין ספר תורה בציבורא למקרא ביה, מתפתחן תרעי שמיא דרחמין, ומעוררין את האהבה לעילא, ואבעי ליה לבר נש למימר הכי, בריך שמיא דמארי עלמא, בריך כתרך ואתרך וגו'. ומבואר בספה"ק שהעת רצון נמשך כך זמן שהספר תורה נמצא בחוץ עד חזרתו היינו במשך כל זמן קריאת התורה [ויש מקומות שנהגו שאין סוגרין הארון עד חזרת הס"ת קודם תפלת מוסף], ואולי ניתן לומר בזה המעם להחשיבות של קריאת השם לבת בשעת קריאת התורה, שהרי אז הוא עת רצון להתפלל ולבקש מן השמים ולהושע בדבר ישועה ורחמים להעמיד דורות ישרים וכו' (ויש לי אריכות דברים צזכ צספרי ואכ"מ).

ה.

והא דאיתא בספר ליקוטי מהרי"ח (מ"א צסד קריאת התורה דף ק"ב ע"ב) בשם הזוהר וכף החיים והרש"ש, שאומרים "ואני תפלתו" בשבת קודש במנחה הוא ענין גדול ומעורר רחמים ורצון בעת פתיחת הארון דאו אתגלייא רצון עיי"ש, היינו שבאמת בכל עת שפותחין הארון הוא עת רצון ושערי שמים פתוחים כנ"ל, אולם בשבת במנחה הוא עת רצון למעלה למעלה רעוא דרעוין, ולכן יש מנהגים שאומרים פעמיים ואני תפלתו וכו'.

ו.

ובאמת בכל שעה שפותחין הארון הוא עת רצון וכמבואר בדברי החיד"א בספרו עבודת הקודש במורה באצבע סי' ג' אות צ' כי מנהג העיר שמו שנכנסת אשתו בחודש המ' לעיבורה נוהר לעשות בחודש ההוא מצות פתיחת ההיכל והוא מנהג יפה ויש לו סמך על דרך הסוד עכ"ל. ובקונטרס ברכת אפרים הכולל צוואת הג"ר אפרים סג"ל זצ"ל אב"ד קויל, והוא נספח לספר פתחי שערים, ושם באות ס' כתב בזה"ל: בניי לא תשכחו להנהיג הקבלה מאדונינו הרשב"א שמצאתי כתוב בשמו שירגיל אדם בעת שאשתו מעוברת ליקח פתיחת הארון הקודש מחודש השביעי ואילך בשיר אנעים זמירות ולהגיד תפלה אשר ישם ה' בפיו ויהי לרצון וכו' עכ"ל. והזינן מכל זה גודל הענין והסגולות אשר ישנם בשעת פתיחת הארון בכל עת הן בחול והן בשבת שהוא דבר נורא.

* ואגב אורחא, הכרתי אנשי מעלה שנהגו בעת שהי' להם שמחה וכדו' היו נותנים "תיקון" ולחיים ולברך ולאחל את בעלי השמחה בתחילת סעודה שלישית בעת רעוא דרעוין, שאז הוא עת רצון ושערי שמים פתוחים, ובלי ספק שראו נוהגין כן בדורות הקודמים.

כתב נספר זאת התורה פרק ט'

מובא בספר יסוד ושורש העבודה החשיבות של תפלת "ברוך שמי" וכו', וז"ל: יהא האדם נזהר מאד לאומרו בשעת הוצאת ס"ת, בכוונה עצומה. ולכן העתקתיו עם פ'רוש המילות שיבינו היטב את תפילת ברוך שמי'.

ברוך שמי	ברוך שמו	על מלביא	על המלכים
דמרא עלמא	של אדון העולם	ומלכותא דילך היא	והמלכות שלך היא
ברוך בתרך	ברוך כתר מלכותך	אנא עבדא	אני עבדו
ואתרך	ומקום שכינת כבודך	דקדשא בריך הוא	של הקדוש ברוך הוא
יהא רעותך	יהי רצונך	דסגידנא קמה	שאני משתחוה לפניו
עם עמך ישראל	עם עמך ישראל	ומקמא דיקר אוריתה	ולפני כבוד תורתו
לעלם	לעולם	בכל עידן ועדן	בכל עת ועת
ופרקן ימינך	ופדות ימינך	לא על אנש רחיצנא	לא על אדם אני בוטח
אהוי לעמך	הראה לעמך	ולא על בר אלהין	ולא על מלאך
בבית מקדשך	בבית מקדשך	סמיכנא	אני סומך בתפילתי
ולאממויי לנא	ולחמציא לנו	אלא באלהא דשמיא	אך באלהי השמים
מטוב נהורך	ממבחר אורך	דהוא אלהא קשומ	שהוא אלהים אמת
ולקבל צלותנא	ולקבל תפילותינו	ואורייתיה קשומ	ותורתו אמת
ברחמין	ברחמים	ונביאוהי קשומ	ונביאיו אמת
יהא רעוא קדמך	יהי רצון לפניך	ומסנא למעבד	ומרבה לעשות
דתוריך לן חיינ כמיכותא	שתאריך חיינו בטובך	טבוון וקשומ	טובות חסד ואמת
ולהוי אנא פקידא	ושאהיה נמנה	ביה אנא רחיץ	בו אני בוטח
בגו צדיקיא	בקרב הצדיקים	ולשמיה קדישא יקירא	ולשמו הקדוש והנכבד
למרחס עלי	לרחם עלי	אנא אמר תשבחן	אני אומר תשבחות
ולמנטר יתי	ולשמור אותי	יהא רעוא קדמך	יהי רצון לפניך
וית כל די לי	ואת כל אשר לי	דתפתח לבאי באוריתא	שתפתח לבי בתורה
ודי לעמך ישראל	ואשר לעמך ישראל	ותיהב לי בנין דברין	ותתן לי בנים זכרים
אנת הוא זן לבלא	אתה הוא הזן את הכל	דעבדין רעותך	שעושים רצונך
ומפרנס לבלא	ומפרנס לכל	ותשלים משאלין דליבאי	ותמלא משאלות לבי
אנת הוא שליט על כלא	אתה הוא המושל בכל	ולבא דכל עמך ישראל	ולב כל עמך ישראל
אנת הוא דשליט	אתה הוא המושל	לטב ולחיינ ולשלם אמנ	לטובה ולחיים ולשלום

בענין אמירת "זואת התורה" בשעת הגבהת הספר תורה

א. כדאי לציין דברי הרמב"ן בפרשת כי תבוא [דברים כ"ז בפסוק כ"ז] וז"ל: ולי נראה, על החזן שאינו מקים ספר תורה על הצבור להראות פני כתיבתו לכל, כמו שמפורש במסכת סופרים (פרק י"ד סלכא י"ד) שמגביהין אותו ומראה פני כתיבתו לעם העומדים לימינו ולשמאלו ומחזירו לפניו ולאחריו, שמצוה לכל אנשים והנשים לראות הכתוב ולכרוע ולומר וזאת התורה אשר שם משה וגו' וכן נוהגין, עכ"ל.

ב. וכן מובא להלכה בשו"ע (או"ח סימן קל"ד סעי' ז') וז"ל: מראה פני כתיבת ס"ת לעם העומדים לימינו ולשמאלו, ומחזירו לפניו ולאחריו, שמצוה על כל אנשים ונשים לראות הכתב ולכרוע, ולומר: וזאת התורה וכו' וכתב שם המגן אברהם (ס"ק ג') בשם כוונות האר"ז"ל דכשרואה האותיות עד שיוכל לקרותם מנגיע אליו אור גדול עיי"ש, ויותר מבואר בבאר היטב (ס"ק כ"ז) וז"ל: האר"י ז"ל היה מסתכל היטב באותיות עד שהיה מכירם לקרותם והיה אומר שיהיה נמשך אור גדול אל האדם על ידי הסתכלותו בס"ת מקרוב עד שיוכל לקרות האותיות היטב, עכ"ל.

ומעתה יחרד האיש וילפת בראותו דברים חוצבים להבות אש כאלו שאמר האר"ז"ל שממשיכים אור גדול כשרואים הכתב, שאין לנו השגה כלל וכלל בגודל הקדושה הלז שאנו ממשיכים על עצמינו, ואין אתנו יודע עד מה, ועד היכן מוטל עלינו להיות נוהר בזה כראוי וכנכון.

ולשומעים יונעם ובזכות זה נזכה כולנו לברכה מרובה לראות נחת ואושר ובריאות וכל טוב אמן סלה,
אמן ואמן.

והנה קורא יקר, בין והתבונן, אחרי אשר העתקתי לך את כל אלה ונוכחת, בוודאי שראית והבנת כבר מגודל מעלת עת "פתיחת הארון", ומגודל מעלת אמירת "ברוך שמיה", וגם מענינים הגדולים הנעשים בעת הגבהת הספר תורה, עד שחיל ורעדה יאחזון לאדם ההוגה ומעיין בדבריהם הקדושים מספר הזוה"ק ומדברי האר"ז"ל, אי לזאת כדאי ונכון וישר להזכיר גם כמה ענינים מענין גודל מעלת "קריאת התורה", לעורר לב האדם לשמוע בקול הקורא באימה ובריאה כראוי.

קבלה מהרה"ק ר' שמשון מאוסטראפאליע הי"ד, בזמנים הללו מסוגל מאוד שיקובל בקשתו, היינו בעת פתיחת ארון הקודש, ובעת הגבהה עם הספר תורה, ובעת נשיאת כפים. על כן מי שיש לו איזה בקשה, יבקש בהעתים הללו, בטח תקובל תפלתו. (ארץ החיים, אות תי"ה)

והנה הדברים האלו מדברים בעד עצמם, ואין מה להוסיף עליהם, וכל מי שיש לו מח בקרקדו שיתבונן אף מעט בהתבוננות הנכונה, ידע את אשר לפניו, ויצעוק ויבקש ויתחנן להשי"ת, ויפעול כל טוב סלה, מעתה ועד עולם.

בית המדרש חמ"ד נייטרא

1462 50 St.
Brooklyn NY

~ מודעא רבא לאורייתא ~

שמחים אנו להודיע בשער בת רבים שהשיעור עיון להלכה ולמעשה
בהלכות שבת מדי שבת בשבתו, יתחיל עוד הפעם בשבת קודש
פרשת נח

בב"ר שבת קודש בבוקר לפני התפלה

משעה 7:45 עד 8:45

וכן השיעור הנפלא על סדר שו"ע או"ח חלק א' במחבר ורמ"א,
וליקוט רחב מדברי גדולי הפוסקים, ושו"ת גדולי האחרונים, יתחיל
עוד הפעם בא' פרשת לך לך

בב"ר יום א' בערב

משעה 8:00 עד 9:00

השיעורים נמסרים ע"י הרה"ג אב"ד דקהלתינו
בבית מדרשינו המפואר ורחבת ידיים שנבנה מחדש בעזה"י
ליתר פרטים לקבל השיעורים הנ"ל, או לסדר מקום קבוע להשיעורים,
יש לפנות אצל גבאי השיעורים

הרב אלכסנדר אליעזר קנאפפלער שליט"א

917-755-4864

הגבאים

שנת תשע"ה

דמשק אליעזר

יו"ל ע"י וועד להוצאת כתבי ר' אלכסנדר אליעזר קנאפפלער שליט"א
 בן הגה"צ ר' יצחק נפתלי קנאפפלער זצוק"ל, אבדק"ק טשילע יצ"ו, ומח"ס קני המנורה
 ונכד מוהר"ר רפאל אהרן קנאפפלער זצוק"ל, אבדק"ק טיניע יצ"ו, ומח"ס מנורת אהרן
 גליון בדברי תורה ובהלכה ואגדה, פנינים יקרים לכבוד שבת קודש וכו' ובדברים העומדים ברומו של עולם
 ערב ר"ה תשע"ה - גליון מוגדל לכבוד הימים הק' הבאים עלינו לטובה ולברכה - שנה ב' גליון א' (מ"ב)

תוכן מפורט לגליון המוגדל הזה גליון מ"ב - תמצא בדרך הבא

החפץ חיים זצ"ל כותב באחד ממכתביו:

וביותר ניתן לתמוה על אנשים שמחפשים סגולות וקמיעות, סגופים ותעניות
 לכפרת עוונותיהם וכדו' ומוציאין עליהן כמה וכמה אלפים כל אחד לפי עשרו
 והצטרכותו לענין, יותר טוב שיתחזקו בקביעות במצות עניית

"אמן" ו"יהא שמיה רבא"

הבאה לידם בקלות ומסוגלת לכל הישועות לפרט ולכלל, ויזרוזו אחרים למצוה
 זו ויתעקשו בה תמיד, משא"כ אם מוציא מעותיו לטמיון על סגולות חיצוניות
 שלא יועילו ולא יצליחו והיא מכלה כוחותיו לריק והמשכיל יתן אל ליבו.

אני מאחל לכל קוראי הגליון בפרט ולכלל ישראל בכלל בברכת כתיבה וחתומה טובה, חיים של
 שלום חיים של ברכה חיים של פרנסה טובה, ע"י ביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן ואמן.
 בשם כל החבריא,

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

הערות והארות מתקבלות בחיבה

- ❖ RABBI ALEXANDER KNOPFLER
1564 - 48 STREET
BROOKLYN N.Y. 11219
- ❖ TEL: (917) 755-4864
- ❖ FAX: (718) 437-3388
- ❖ rabbialexanderknopfler@gmail.com

בסייעתא דשמיא ובעזרת השם יתברך

אי"ה ובלי נדר גליון הבא יצא לאור

ר"ח בסליו לכבוד יודה"ל

של אאמו"ר זצ"ל

מפתח ותוכן ענינים להגליון המוגדל

והוא פתח השער לדופקי בשאלות ותשובות ושאר ענינים שונים של הגליון

עמוד כה, די בעסטע סגולה צום נייעם יאר!

עמוד כו, בחובת קריאת שנים מקרא ואחד תרגום ענינה וסגולותיה.

עמוד כז, מודעה שהופיע כרך הראשון של החומש הנפלא "אברהם יהושע", שנים מקרא ואחד תרגום, עם פירוש עברי טייטש – וקחו ברכה אל בתיכם.

עמוד כח-כט, כמה שאלות חדשות שנתעורר אצלי ב"הלכות שמחות".

עמוד כט-ל, תשובת הרה"ג מוה"ר יוסף ליברמאן שליט"א, ראש ישיבת כולל שומרי החומות, ורב דקהל סדיגורא ירושלים ת"ז – מח"ס "משנת יוסף"

עמוד ל-לא, תשובת הרה"ג מוה"ר משה שמעון בינעטא שליט"א, דומ"ץ קהל מחזיקי הדת דחסידי בעלזא, ווידמען קט. – ספרינג וואלי נוא יארק – מח"ס משאת שבת ב' חלקים, מוכן ומזומן, ועוד

עמוד לא, תשובת הרה"ג מוה"ר גבריאל צינער שליט"א, רב דק"ק ומח"ס "נטעי גבריאל", ברוקלין ניו יארק

עמוד לב-לג, תשובת הרה"ג מוה"ר יודל מאנהיים שליט"א, דיין ומו"ץ בעיר הגדולה לאלקים בארא פארק

עמוד לג-לד, תשובת הרה"ג מוה"ר אברהם צבי פריעדמאן שליט"א, דומ"ץ דקהל אור פני יהושע נאלאנטא, מח"ס אוצר הלכות, ברוקלין ניו יע"א

עמוד לד-לו, תשובת הרה"ג ר' משה מנחם זילבר שליט"א, בן הגאון בעל "בירור הלכה" וצ"ל – ארה"ק.

עמוד לו, הערת הרב השואל:

המשך יבא אי"ה בין כסה לעשור

עמוד ג-ד, עשרה מי יודע? עשרה שאלות לבחורי הישיבות, ואברכי הכולל הי"ו.

עמוד ה-ו, עשרה מאמרים בגודל מעלת אמירת פרשת העקידה.

עמוד ז, אחר עשר מאמרים כמנין י"א סממנים – דברי התעוררות בענין אמירת הקטורת והקרבת, ובציבור.

עמוד ח, "לכבוד שבת קודש" – מתנה טובה יש לי בבית גנזי ו"שבת שמח".

עמוד ט, בענין השכמת האדם בצפרא דשבתא.

עמוד י, בענין גודל מעלת אמירת תהלים.

עמוד יא, גודל מעלת עניית אמן יהא שמיה רבא.

עמוד יב, גודל מעלת עניית אמן מהאריז"ל ורשב"י זי"ע.

עמוד יג, עוד בענין גודל מעלת עניית אמן.

עמוד יד-טו, עוד ליקוטים נפלאים גודל מעלת עניית אמן יהא שמיה רבא.

עמוד טז, בענין תפילה בציבור וחזרת הש"ן.

עמוד יז-יח, דברי התעוררות והלכה בענין קריאת התורה.

עמוד יט, "ובחרת בחיים" – ענינים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזוללים בהם.

עמוד כ, סגולה לאריכות ימים ושנים טובים.

עמוד כא, עניני שבת קודש מרבי שמעון בר יוחאי.

עמוד כב, דער גרויסער באלוינונג (שכר) פאר זאגן אמן און "אמן יהא שמיה רבא".

עמוד כג-כד, ווי אזוי מען דארף זיך פירן אין צייט פון קריאת התורה.

עשרה מי יודע?

עשרה שאלות לבחורי הישיבות, ואברכי הכולל הי"ו

כל מי שישלח תשובות להשאלות יכנס בגורל להחומש החדש "אברהם יהושע" –
"שנים מקרא ואחד תרגום" (כמבואר בדפים הבאים)

- ד -

שאלה ד': איתא במס' חגיגה (דף ג' ע"א) למימרא דכי לא משתעי לא גמר, והא הנהו תרי אילמי דהוו בשבכותיה דרבי, בני בריתיה דרבי יוחנן בן גודגדא, ואמרי לה בני אחתיה דרבי יוחנן, דכל אימת דהוה עייל רבי לבי מדרשא הוו עיילי ויתבי קמיהו ומנידי ברישיהו ומרחשין שפוותיהו, ובעי רבי רחמי עליהו ואיתסו, ואשתכח דהוו גמורי הלכתא וספרא וספרי וכולה תלמודא וכו', ע"כ.

והנה יש שאלה בראשונים ובאחרונים, וכל הספרים מלאים מזה, אם "הרהור כדיבור דמי" לגבי לימוד התורה, וכן אם צריכים לברך ברכת התורה על הלימוד בהרהור, ולמה אין יכולים לפשוט הספק מן הגמ' הוה דהרהור כדיבור דמי, שהרי רואים שידעו כל התורה כולה אף שלמדו כל העת רק בהרהור.

- ה -

שאלה ה': איתא במס' אבות (פרק ה' משנה י"ט) כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו, ושלשה דברים אחרים מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה, מתלמידיו של אברהם אבינו. עין רעה ורוח גבוה ונפש רחבה, מתלמידיו של בלעם הרשע. מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע, תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא, שנאמר (משלי ח') להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. אבל תלמידיו של בלעם הרשע, יורשין גיהנם ויורדין לבאר שחת, שנאמר (תהלים נ"ה) ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אכטח בך, ע"כ. ולכאורה יש לתמוה תמיה עצומה, מה זה "תלמידיו" של בלעם הרשע, וכי היכן מצינו לכנות שם "תלמיד" לרשע, והכל בכל ספרי חז"ל מצינו שם תלמידים רק לצדיקים ולא לרשעים. וגם בתורה מצינו אצל עשיו הרשע דכתיב (בראשית לב, ז) וארבע מאות איש עמו, ולא נקראו תלמידיו. וכן אצל פרעה כתיב (שמות יד, יז-ט) ברכבו "ובפרשיו", אבל לא נקראו "תלמידים". והדבר פשוט, כי רק אצל צדיקים שייך להיקרא

- א -

שאלה א': איתא בספה"ק, כי בחודש אלול הוא זמן שיכולים להגיע אל המלך, ומשל למה הדבר דומה, למלך שמגיע לעיר עם ספינה (או כהיום כדי לשבר את האוון יש להמשיל המשל לפרעזידענט שבא לעיר עם עראפלאן), והמלך יורד להנמל ועומדים שם הרבה בני אדם שיצאו לקראתו לקבל פניו ולשאול בשלומו וליתן לו שלום, וגם המלך לעומתם שואל בשלום כל אחד ואחד, וחוקר ודורש איך עבר עליהם ימי הקיץ בפרט וימי השנה בכלל, ואז יכול כל אחד להגיע אל המלך, אבל אחר כך שנכנס כבר המלך להעיר, ומתיישב על כסא מלכותו, אז שוב אי אפשר ליגש אליו בחדרו הפרטי רק האנשים החשובים וכדו', הראויין לקבל פני המלך. כך הנמשל, שבימי אלול, יכול כל אחד להגיע אל המלך, אבל כשמגיע הימים נוראים, בעת שהמלך מלכי המלכים יושב על כסא דין, שוב אי אפשר להגיע בנקל אל המלך, ולכן צריכים להכין עצמם בימי אלול להיות ראויין לקבל את פניו.

והשאלה הוא היכן המקור להמשל הזאת?

- ב -

שאלה ב': איתא בספה"ק כי אלול הוא אותיות "לא" באל"ף וגם "לו" בווי"ו, והכוונה בזה כך, "לא" באל"ף היינו אם לא תעשו עוד עבירות רק תעשו תשובה ותשובו אל ה', אז יהיה "לו" בווי"ו, שתוכלו להגיע אל המלך בחודש אלול.

וגם בזה השאלה הוא היכן המקור לזה?

- ג -

שאלה ג': איתא בספה"ק איש לרעהו ומתנות לאביזנים (אסתר ט, כב) רמז לתת מתנות עניים באלול [ובזכות הצדקה יזכה לשנה טובה ומבורכת].

וגם בזה השאלה הוא, היכן המקור לזה?

שאלה ז': במס' אבות (פרק ה' משנה ו') איתא, עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ואלו הן: פי הארץ, ופי הבאר, ופי האתון, והקשת, והמן, והמטה, והשמיר, והכתב, והמכתב, והלוחות. ויש אומרים אף המזיקין, וקבורתו של משה, ואילו של אברהם אבינו. ויש אומרים, אף צבת בצבת עשויה, ע"כ. ופירש שם הברטנורא (ד"ה אף המזיקין), וזה לשונו: "המזיקין" אלו השדים, שלאחר שברא הקב"ה אדם וחיה היה מתעסק בבריאתן, וכשברא רוחותיהן לא הספיק לברוא גופותן עד שקדש היום, ונשארו רוחות בלא גוף, עכ"ל. ולכאורה צ"ב, דהלא בריש הפרק במשנה א' איתא, בעשרה מאמרות נברא העולם, ומה תלמוד לומר והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות ע"כ, הרי נמצא שהשי"ת היה יכול לעשות הכל במאמר א', ואף שחילקן לעשרה מאמרות היה סיבה לדבר, וא"כ איך אפשר לומר ש"לא הספיק" לברוא גופתן עד שקדש היום?

שאלה י': בקביעות שנה של שנה הבאה שנת תשע"ה לפ"ק, שחל ר"ה וכן ימים הראשונים וימים האחרונים של סוכות ביום ה' וביום ו', ונמצא ששמחת תורה (לנו בני חו"ל) חל ביום ערב שבת קודש, מתי הוא הזמן המוכרח לעבור על הסדרא פרשת בראשית "שנים מקרא ואחד תרגום", והאם יכולים להעביר הסדרא ביום שמחת תורה קודם קריאת פרשת "וזאת הברכה", או רק אח"כ.

יכולים לשלוח תשובות למספר הפאקס:

718-437-3388

או למספר האימעייל

rabbialexanderknopfler@gmail.com

וכל התשובות יתפרסמו בגליונות

הבאים בעזהשי"ת

תלמיד, כי כל תלמיד מכניע עצמו תחת מרות רבו ומהדרר ללכת בדרכי רבו, אף בדברים שאינו מבין, מהדרר לחקות אחר כל תנועה ותנועה של רבו לשם שמים. ואילו אצל רשע הרי אדרבה תלמידו נעשה עוד יותר רשע מרבו עצמו, ממילא לא שייך לומר על רשע שהוא "תלמיד" של רבו, כי תלמידו של רשע נעשה אבי אבות הרשע, ורוצה להראות גודל רשעתו לעין כל, איך שהוא "מחמיר" יותר מרבו ברשעתו.

ובכן מצוה ליישב למה השוו חז"ל "תלמידיו" של אברהם אבינו עם "תלמידיו" של בלעם הרשע. ומצוה ליישב.

שאלה ו': הנה בברכת הגומל מנהג העולם לומר שגמלני "כל" טוב, ואילו בסידור נוסח האר"י איתא רק הגומל לחייבים טובות שגמלני "טוב".

מהו טעם הדבר בחילוק שינויי הנוסחאות בזה.

שאלה ז': בברכת המזון יש ב' נוסחאות, יש אומרים וכל טוב ומכל טוב "לעולם" אל יחסרנו. ויש שאומרים "לעולם ועד" אל יחסרנו.

וגם בזה השאלה הוא מהו טעם הדבר בחילוק שינויי הנוסחאות בזה.

שאלה ח': אם אחד שכח יעלה ויבא, אצל תפילת שמונה עשרה של תפילת שחרית או תפילת מנחה, ובחזרת הש"ץ כשמוניע הש"ץ אצל יעלה ויבא נזכר ששכח לומר יעלה ויבא, מה עליו לעשות, והשאלה נחלקת לג' חלקים, (א) אם צריך לחזור ולהתפלל כלל, או לא. (ב) את"ל שמחוייב לחזור ולהתפלל, האם ימתין עד שהש"ץ גומר כל השמו"ע (כולל עד אחר "קדיש תקבל"), או שמיד יעמוד להתפלל. (ג) אם יש לו עוד מנין שעומד להתפלל שם בבית המדרש, אם צריך להמתין כדי להתפלל תפילה בציבור, או לא, ויכול לחזור ולהתפלל ביחידות.

לע"נ אמי מורת האשה החשובה מרת ברכה בת ר' שמעון ע"ה

נפטרה ביום י"ד סיון דהאי שעתא תשע"ד לפ"ק

עשרה מאמרים

בגודל מעלת אמירת פרשת העקידה

היות שהימים הקדושים ממשמשים ובאים, ואנחנו מתפללים (בסדר תפלת מוסף לראש השנה) **"וְעִקְדַת יִצְחָק לְזֵרְעוֹ הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכָּר"** – לכן אמרנו להוסיף בתוך הגליון עשרה מאמרים בגודל מעלות אמירת פרשת העקידה, לכבוד יו"מ, ישמע חכם ויוסף לקח.

פרשת העקידה, שתגן עליהם מכל מקרים רעים. ובת קול יוצאת ואומרת: אל תעש לו מאומה. ע"כ וכל הספרים מלאים מתועלת אמירתה, "וטוב לומר בכל יום פרשת העקידה" (טור סימן א'), כדי להזכיר זכות אבות לפני הקב"ה, וגם להכניע היצר לעבוד השי"ת, כמו שמסר יצחק את נפשו. (בית יוסף).

- ה -

גודל מעלת אמירת העקידה מבואר בזהר הקדוש וזה לשונו, לא אית מאן דמבטל מותנא מן בני אנשא כקרבן דעקידת יצחק כו' ועקידת יצחק מעלייא לישראל לאדכרא ליה בכל יומא בגלותא דתגין עליהון מכל מרעין בישין. וקלא נפיק ואמר אל תעש לו מאומה. וזכות אבות יגן עליהון ממרעין בישין עכ"ל. גם בתיקוני הזהר ובכתבי האר"ז"ל וכל הספרים מלאים מגודל מעלת אמירתה.

(סידור תפלת כל פה)

- ו -

שמעתי בשם מורה"ר זצלה"ה, שפעם א' הזכיר לפניו מ"ש בסידור האר"י שלא לאמר פרשת העקידה בשבת, והשיבו: וכי בשבת אין לו מחשבות [משמע שפרשת עקידה מועלת למחשבות זרות.

(אמרי פנחס, שער ג' אות קמ"ה, הובא בגליון מבאר רבותינו שנה ה' גליון ז')

- א -

אמירת פרשת עקידה בכל יום, מבטל מיתה מבני אדם. ומגן מכל חולאים רעים ומכפר עון.

(סידור יעב"ץ, סימן א')

- ב -

אומרה במעמים ובכונה עצומה. ויבין עד כמה מגיע עבודת השם ית', שאברהם אבינו ע"ה שמח לשחוט לעולה בנו יחידו אהובו מנפשו, ויצחק בן ל"ז שנה סבר וקיבל ברצון גמור לעבודת השם ית' ויאנח על ביצורו בעבודה ויתחזק על להבא.

(סידור יעב"ץ, שם)

- ג -

איתא בשו"ע (סימן א') טוב לומר פרשת העקדה וכו'. וכתב במ"ב דיכול לאמרו אפילו בשבת. ואין די באמירה אלא שיתבונן מה שהוא אומר. וטעם האמירה כדי לזכור זכות אבות וגם כדי להכניע יצרו כמו שמסר יצחק נפשו.

(סידור ישועות ישראל)

- ד -

מעלת אמירת פרשת העקידה גדולה עד מאד. וכתוב בזה"ק שאין לך דבר שמבטל המות מבני האדם כאמירת פרשת העקידה, וטוב לישראל להזכיר בגלות בכל יום

פרשת העקידה יאמר בכונה גדולה וישים עיניו ולבו עד כמה מגעת עבודת ה', שאברהם אע"ה גמר בלבו בלב שלם, ושמה לשחוט בן יחיד אשר אהבו יותר ממנו, ולהעלותו עולה, ויצחק אע"ה בן ל"ז שנה סבר וקבל וילכו שניהם יחדיו. ברצון גמור, ובמרידות יאנה על קיצורו בעבודתו יתברך מאד מאד, ויתעוררו התעוררות קדושה לזיהר מכאן ולהבא ליראה את ה' רצוף אהבה.

כשיאמר ויעקד את יצחק בנו יכוין שיעקוד ה' שרי מעלה כשהם מקטרגים על ישראל. סגולת העקידה לכבוש הדין ולכן יתאמץ בכונתם וכתבו ז"ל דאם שב בתשובה בכונת העקידה יכופר עונו.

(החיד"א בס' צפורן שמיר, דין ב' אות י"א י"ב י"ג)

- ח -

במכתב ב' שבהקדמת ס' צמח השדה להגאון מבאניהאד ז"ל כותב ז"ל, פרשת העקידה טוב לומר בכל יום בכוונה, והוא מסוגל לגידול בנים, ולבטל הרהורים עכ"ל.

(אלף כתב אות ר"א)

- ט -

י"ג מדות של רחמים בני' ג' אלפים ר"י, וכתב בס' ברית כהונת עולם דפ' עקידה וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל וכו' מן תיבת עיניו עד סוף הפסוק כ"ג בני' כנ"ל עיי"ש והכוונה ע"פ פשוטו עיי' מעשה העקידה נמתקו הדינים דפחד יצחק, ונתעוררו י"ג מדות של רחמים. (אגרא דפרקא אות ג')

ויאמר אל תשלח ירך אל הנער ואל תעש לו מאומה. וברש"י, אמר אברהם אעשה בו חבלה ואוציא ממנו מעט דם, אמר לו אל תעש לו מאומה, אל תעש בו מום, ע"כ. ודבר זה הוא לכאורה מקושי הבנה, מאחר שראה אברהם אבינו שאין רצון הקב"ה שישחוט את יצחק, מדוע רצה לעשות בו חבלה ולהוציא ממנו מעט דם. ויתכן לומר הכוונה בזה, הנודע דכל מצוה יש בה חלק המחשבה, וחלק הדיבור, וחלק המעשה. אבל ישנם אנשים קלי הדעת ופחותי ערך אשר אומרים שאין העיקר לקיים מצות ד' בפועל ממש, רק העיקר הוא שיהי' להם "לב ורגש יהודי" ורגיל על לשונם המאמר, רחמנא לבא בעי (סנהדרין ק"ו ע"ב), ומהפכים הכוונה לומר דסגי במחשבת הלב לבד בלי מעשה. ולפי"ז יש לומר, דאברהם אבינו, כששמע ציווי הקב"ה, אל תשלח ירך אל הנער, חשש שמא ילמדו מזה הקלים והפוחזים בדורות הבאים, שבמחשבה לחוד סגי, לכן רצה להטיף מיצחק מעט דם, להורות לדורות עולם דהעיקר הוא המעשה בפועל, לזה אמר לו הקב"ה, דאעפ"כ אל תעש לו מאומה, כי כבר הי' מוכן מששת ימי בראשית איל תמורת יצחק, ובו קיים אברהם המעשה בפועל, ועל כל עבודה שעשה הי' מתפלל ואומר יהי רצון שתהא זו כאילו עשוי' בבני, (כמבואר ברש"י עה"פ ויעלהו לעולה תחת בנו).

(ליקוטי כרם שלמה, פרשת וירא)

וּתְרָאָה לְפָנֶיךָ עֲקִידָה שְׁעִקְדָה אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת יִצְחָק בְּנוֹ עַל גְּפֵי הַמִּזְבֵּחַ וְכַבֵּשׁ רַחֲמָיו לְעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֶבֶב שְׁלָם, כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעֲסְךָ מֵעֲלִינוּ וַיְגִדְלוּ רַחֲמֶיךָ עַל מְדוּתֶיךָ, וְכַמּוֹכֶךָ הַגָּדוֹל יִשׁוּב חֲרוֹן אַפֶּךָ מֵעַמְךָ וּמֵאֲרָצְךָ וּמִנְחַלְתֶּךָ וְכוּ'.

וְעֲקִידַת יִצְחָק לְזִרְעוֹ [שֶׁל יַעֲקֹב] הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכָּר

(סדר תפלת מוסף לראש השנה)

אחר עשר מאמרים כמנין י"א סמנים

דברי התעוררות בענין אמירת הקטורת והקרנות, ובציבור

ח. אם אומר פטום הקטורת בכונה, מתיש כח הס"מ ומסיר כל חיותו, ואפילו נמסר גזר דין בידו עליו או על אחד מבני ביתו, מתבטל הגזר דין בכח פטום הקטורת.

[אגרא דפרקא אות לז]

ט. מה טוב ומה נעים המנהג שנוהגים קצת אשר קודם תפילת מנחה עומד הש"ץ לפני התיבה ומתחיל בקול רם ענין הקטורת, ואחריו הקהל.

[משפט נדק, תכליס פט]

י. חביב מעשה הקטורת לפני הקב"ה יותר מכל העבודות והתפלות.

[זוכר ח"ב סי' עט:]

יא. וכשיגיע לפרשת הקרנות כמה צריך להתמרמר על חורבן ועל הגלות שבעונותינו הרבים אין לנו מי שיכפר בעדינו, והקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו חושב לנו אמירת פרשת הקרנות והקטורת כאילו הקרבנו את הקרנות ועשינו את הקטורת כמ"ש ונשלמה פרים שפתינו, וא"כ כיצד לא ישים לבו וכוונתו לאמרם בכונה גדולה, וכ"ש מי שלא יאמרם באיזה ימים ויעבור עליהם שנשאר ריקם בלא כפרה, והנה הקרבן המכפר הוא כשישים האדם אל לבו כשתשחט העולה אומר בלבו יהיה צריך להיות הוא נשחט, וכן בנתוחה, וכן בהקטרת החלב והדם צריך שיהיה הוא מנותח ויקטר חלבו ודמו, ומרוב רחמיו וחסדיו אמר יביא בהמה תחת נפשו, וא"כ בעונותינו שהלא יש קרבן – בקריאת פרשת הקרנות ישים אל לבו שמן הראוי שעבר על מאמרו יתברך שיקרב הוא קרבן, ויגזור עליו מיתה וכו' והקב"ה מרוב רחמיו מקבל ממנו אמירת הפרשה, כמה מתועב מי שאינו מכיין בקריאתה, שהרי הקרבן בעצמו שמכפר בו בתורת חסד ורחמים עד שמכפר, כ"ש אמירת הקרנות שלפחות יאמר אותם ויכוין בכונה זו שאמרנו ויכניע לבו.

[הנכנסת כלדיקים עמי רסג אות מז]^א

^א מיר האבן געהערט פון א עלטערע איד וואס האט זוכה געוועזען צו חתונה מאכען אלע קינדער און ער האט נישט געדארפט אנקומען צו קיינעם נישט. ער האט ב"ה פון זיין אייגען געלט חתונה געמאכט מער ווי א מנין קינדער און מער ווי צוויי מנינים אייניקלאך, חתונה געמאכט און אויסגעהאלטען פון אייגען געלט. ווען ער איז געווארן ניינציג יאהר, האט מען איהם געפרעגט במה הארכת ימים? האט ער גענפערט אז ער איז געקומען צו זיין מנין באצייטען. אין זיין לעבען איז נישט אויסגעקומען אז ער זאל זאגען קרבות נאכן דאווענען, נאר געדאוונט אין א סדר, ווי אונזערע אבות און צדיקים האבען שוין אויסגעטרעטען פאר אונז דער וועג צום רבנו של עולם.

א. אמר רבי שמעון אילו היו בני אדם יודעים כמה חשובה מעשה הקטורת לפני ה', היו לוקחים כל מלה ומלה ממנה והיו מעלים אותה על ראשם להתעמר ככתר זהב, וכו'. דבר זה גזירה היא העומדת לפני הקדוש ברוך הוא, שכל מי שמסתכל וקורא בכל יום מעשה הקטורת, ינצל מכל הדברים הרעים והכשפים שבעולם, מכל פגעים רעים, מהרהור רע מדין רע וממיתה. ולא יהא ניזוק כל היום ההוא, כי אין הסמרא אחרא יכולה לשלול עליו.

[זוכר פי ויקבל ריח:]

ב. אמר לו [הקצ"ה] כבר תקנתי להם סדר קרבות כל זמן שקוראים בהן מעלה אני עליהן כאילו מקריבין לפני קרבן ומוחל אני כל עונותיהם.

[מגילכ לא:]

ג. חייבים להקפיד לומר קטורת בציבור זה רפואה, בפרט למחלות שבדורנו הרי זה רפואה הכי טובה ומועילה.

[הנכנסת כלדיקים עמי תתלט אות עז]

ד. הקרבות והקטורת בצבור בכל מה דאפשר, כי כל אמירות ותפילות הנאמרים בי עשרה שכינא שריא, ומתקנם כל התיקונים כמו תפלת הצדיקים יסודי עולם.

[הנכנסת כלדיקים עמי תקלט אות ה]

ה. וצריך שיאמר כל עניניו כולם ולא יחסר אפילו אחד מהם, כמו שצריך שלא יחסר המפטם אחד מכל הסמנים כי קריאתו תעלה במקום הקרבתו.

[הנכנסת כלדיקים עמי תקלט אות ו]

ו. ענין הקטורת הוא ענין גדול לכטל כל נגע וכל פגע רע כמו שהביא הזוהר בפרשת ויקהל וכו', הנה בדבר נקל יכול אדם להינצל מכמה ענינים גדולים וכו', החושש עליו ועל נפשו ראוי להשתדל בכל עוז בענין הזה וכו' ולקרות אותו פעם אחת בבוקר ובערב בכונה גדולה, ואני ערב.

[סדר היום – סדר עבודה]

ז. וענין הקטורת הוא ענין גדול וכו', ולכן ראוי לכל בעל נפש להשתדל בכל עוז לאמרה בכל יום פעמיים, בבוקר ובערב, ולכוין בו מלה במלה, ותעלה שיח שפתותינו במקום קרבותינו, וגורם לנו ברכה והצלחה והרוחה בכל מעשה ומשלח ידינו, ומעשיר ואינו בא לידי עניות – הזהיר בו, כאשר מצינו (יומא כו.) בכהנים המקטרים אותו, שכל כהן שזכה פעם אחת לא הוצרך להקטיר בו פעם אחרת, מפני שנתברך במעשה ידיו וכו', וכן יהיה הענין למי שמדקדק בקריאתו בכל יום כראוי בבוקר ובערב יזכה להרוחת מוונותיו בלי ספק.

[סדר היום – סדר פטום הקטורת]

לכבוד שבת קודש

מתנה טובה יש לי בבית גנוי ו"שבת שמה"

המאמר מתנה טובה יש לי בבית גנוי ושבת שמה, כי יום שבת מתנה טובה לישראל שאז יש להם עת ופנאי לעסוק בתורה משא"כ בכל ימי החול, אבל לא הכל הם מבינים בטובת השבת, רק זה שהוא ירא שמים ויודע כי כל עניני עוה"ז הבל הבלים ואין בהם מועיל, ועיקר התכלית הוא רק העסק בתורה ומצות בעוה"ז כמאמרם ז"ל

התקן עצמך בפרוודור וכו' אדם כזה ישמח במתנת שבת, והוא ממתין ומצפה מתי יבא יום שבת, ואז אנוח מעבודתי ואוכל לעסוק בתורה. לא כן מי שאינו ירא שמים הוא אינו שמח בשבת רק אדרבה מצטער על שאינו יכול לעסוק במשא ומתן בשבת, וז"ש ה' למשה מתנה טובה

יש לי, אבל רק "בבית גנוי ששם הוא האוצר של יראת שמים כמחז"ל (לעיל ל"א) אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים בלבד שנאמר יראת ה' היא אוצרו, שמי שהיא ירא שמים יתייחס השבת אצלו למתנה טובה.

א.

כתב בס' שער בת רבים פ' לך לך, חז"ל שבת (דף י"ע"ב) א"ל הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנוי ושבת שמה כו', וקשה הלא כל התורה נקראת מתנה כמ"ש וממדבר מתנה, ולמה נקראת מצות שבת מתנה יותר מכל המצות, אלא

כי בכל המצות היצה"ר מכביד עליו שהוא היפך תאותו, לא כן מצות שבת שהיא ככל תאות האדם אכילה ושתי' ושינה וביטול מלאכה, רק שיעשה הכל לש"ש ושלא לדבר בו דברים בטלים כל המעת לעת, רק בד"ת וקדושה, ובעד דבר קל כזה נמחלו

עונותיו, כמחז"ל קי"ח ע"ב כל המשמר שבת כהלכתה אפי' עבד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו על כל עונותיו, הרי זהו מתנה טובה מאוד, ומי שאינו עושה זאת הוא שוטה ומשוגע עכ"ל.

ב.

כתב בס' "שער בת רבים" פ' יתרו, בביאור

בכל שבת קודש נבוקר שיעור בשולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת

משעה 7:45 עד 8:45

בבית המדרש "נייטרא"

1462-50th street

שעה אחת של תורה בשבת כמו אלף שעות בימות החול

שעה אחת של תורה בשבת קודש כמו אלף שעות בימות החול (בן איש חי פ' שמות, שנה ב' בהקדמה). והוסיפו המפרשים, כל מלה בתורה הקדושה מצוה בפני עצמה (שנות אליהו פ"א דפאה מ"א) ושקולה כנגד תרי"ג מצוות (ירושלמי פאה פ"א ה"א). ובדקה ניתן לומר מאתיים מילים (חפץ חיים תורת הבית פ"ב) ובשעה, שתיים עשרה אלף, ובצער הרי זה כפול מאה (עי' ברבות ז. ואבות דרבי נתן פ"א מ"ז), ובשבת קודש כפול אלף, וכשיש בשיעור תורה מאה איש, הרי זה כפול מאה וכל שכן יותר. ויתכן להגיע בשיעור תורה בשבת קודש למצוות רבות מאד. [רק בחשבון מצוות אלו שהוזכרו עד כה מוגיע האדם לשבעים ושלוש בליין וחמש מאות וששים מליארד מצוות (73,560,000,000,000) וזה בשעה ובחבורה של מאה איש בלבד.] (הנהגות לשבת קודש נ"ו)

בַּעֲנִין הַשְּׁכֵמַת הָאָדָם בַּצִּפְרָא דְשַׁבְּתָא

אם קמים בשבת בבוקר ולומדים ד' שעות - מרגישים טעם באמירת נשמת

המהרש"ג דיבר - בגודל הענין של לימוד קודם תפלת שחרית בשב"ק, שאם קמים בש"ק בשעה ד' באשמורת הבוקר, ולומדים ד' שעות רצופות בסוגיא דמיפת חלב (שזה למדו אז בישיבתו) אז מרגישים טעם באמירת נשמת.

[מפי תלמיד אחד, הובא בגליון מבאר רבותינו פ' בשלה תשס']

מתוך שלוח נפשית ובהרגשת קדושה עילאית - לומדים בצוותא הלכות שבת

עוד לפני תפלת ציבור - כל אחד עוסק בדברי קדושה, זה אומר תהלים, וזה עובר על פרשת השבוע, זה לומד משניות, וזה עוסק בשו"ע הלכות שבת, "ובהרבה מקומות לומדים בצוותא שיעורים קבועים, מתוך שלוח נפשית ובהרגשת קדושה עילאית", אור של הנשמה יתירה קורן מכל פנים, ואוירת מעין עולם הבא - יום שבת מנוחה אופפת וסוכבת את כל הנוכחים.

[ספר זיו השבת, שחרית של שבת ב, עמ' קמ]

מנהג ישן להתקבץ ללמוד בשבת קודש בבוקר

ומנהג שהיה [בספרד] במקום ראשי ישיבות בהשלמת הפרשיות, כך היה הדבר, שהיו מתקבצין בשבתות וקובעין מדרשות לריבוץ תורה עד שתי שעות (ששאלו מראשי ישיבות והתירו להן לאחר הק"ש משעת הנץ החמה משום ריבוץ תורה), ולאחר כך היו מתפללין שחרית.

[ספר העיתים, ס' קע"ה וס' קע"ט בשם תשובת ר"ש הנגיד]

בחינת גן עדן העליון

הרה"ק ר' אהרן מקארלין זי"ע (בעל בית אהרן) אמר להחסידי המפורסם ר' בערקא שוחט זצ"ל: "אין אנו רוצים שהאברכים יהיו נעורים כל הלילה, כי מבליים את היום שאחר הלילה, אך אם קמים באשמורת אוי מקימים את היום וכו', האשמורת של שבת קודש הוא בחינת גן עדן העליון.

[ילקוט דברי אהרן, עמ' יא-יב]

מקוה בשבת קודש

הטובל בשבת בשחרית, נחשב לו כשבילת כהן גדול ביום הכיפורים, עכ"ל.

[כף החיים, כה - בשם ילקוט ראובני]

ישכים בבוקר לעסוק בתורה

אמר להם הקב"ה לישראל לא כתבתי לכם בתורתנו לא ימוש ספר התורה הזה מפיד אע"פ שאתם עושים מלאכה כל ששה ימים שבת יעשה כולו תורה, מכאן אמרו ישכים אדם וישנה בשבת וילך לבית הכנסת ולבית המדרש ויקרא בתורה וישנה בנביאים ואחר כך ילך לביתו ויאכל וישתה לקיים מה שנאמר לך אכול בשמחה לחמך.

[תנא דבי אליהו]

סדר היום של יהודי תימן

נודע מנהגם של יהודי תימן ביום שבת קודש, שרוב ככל הקהל היו משכימים קום כשלוש שעות קודם עלות השחר לבית הכנסת, ולומדים זוהר ומשנה ותלמוד, ואח"כ מתפללים תפלת שחרית. זמן התפלה של שחרית מתחילת העקדה עד סוף שחרית, לוקח זמן של שעה וחצי לפחות. וכן קריאת התורה והפטורה והתרגום לוקח כמעט כשעתיים. ואח"כ תפלת המוסף, וקריאת המנורה, או פרק אחד מהיד החזקה להרמב"ם. בסך הכל כארבע שעות ממוצע תפלת הבוקר של יום שבת קודש.

[להיים בירושלים, הקדמה]

המשכים בשבת בבוקר ולומד שמעתא חדתא - מתענג בו כעל כל טוב

הלומד תורה ומחדש חדשות כאשר יחונן ה' אותו, ומאיר לו במאור תורה, אין לך נחת רוח גדול מזה, כאשר משכימים באור בוקר ולומד שמעתא חדתא, ונחית לעומק העיון ומשדד עמקים, ואין בזה עמל ויגיעה כלל, כי מתענג בו כעל כל טוב, ושש על אמרתו אשר העלה בתבונתו כמוצא שלל רב בו.

[ח' כתב סופר המצורף לחי' הת"ס ביצה מהדו"ב סוף המס' ד"ה אמרי, והובא בהערה לספר מנהגי חתם סופר שם אות צה]

הפושעים אינם יודעים מאומה - גודל תענוג לימוד בשבת בהשכמה

בערך שלש שעות אחר חצות ליל שבת קודש, היה קם מרן הכתב סופר זצ"ל, ונר היה דלוק בחדרו שלמד שם, ובירך ברכות השחר בהתלהבות גדולה מאוד, וירדו דמעות עיניו מתוך שמחה וחדוה, אח"כ שתה משקה קאפפע, ואח"כ למד משניות וגמרא שבת ועירובין על הסדר ברוב חדוה ושמחה והיה רגיל לומר מתענוג גדול זה אינם יודעים הפושעים מאומה.

[ספר מנהגי חתם סופר פ"ד אות צא - צב, עמ' קעא]

גודל מעלת אמירת תהלים

תהלים בציבור - דוחה כל מיני פורעניות

ידוע לכל סגולת אמירת תהלים בציבור שדוחה כל מיני פורעניות מעליו ומעל משפחתו ומעל בני דורו ומגלגל עליו ועליהם כל מיני שפע ברכות והצלחות.

(פס"ה הק')

מצות ביקור חולים - זו תפלה

גודל ענין המתפלל בעד חבירו כמבואר בשו"ע שהיא עיקר מצות ביקור חולים, וגם מצות גמילות חסדים.

(פ"ע יו"ד סימן פל"ה)

יאמרו זמירותיו בבתי מדרשות

מי שחשקה נפשו לדבק בו יתברך ובשבחיו אז ידבק עצמו בספר תהלים וכבר אמרו רבותינו ז"ל שהתפלל דוד המלך ע"ה שיאמרו זמירותיו בבתי כנסיות ובתי מדרשות.

(פס"ה הק')

אין לנו דבר גדול מספר תהלים

אין לנו דבר גדול מספר תהלים שמרבים מזמורים שבחים להשם יתברך ורבים מזמורים הם של בקשות מחילה וסליחה והכל מיד ה' השכיל דוד המלך ע"ה ברוח הקודש. אשרי האיש אשר אומר תהלים בשירה ובזמרה ובכוונת הלב ולא כמו בדור הזה שאומרים במרוצה ובלתי כוונה, אלא אם ירצו לקבל שכר עליהם ויהיה אמירתן נחת רוח לפני השם יתברך צריכין לומר בנחת.

(פס"ה הק')

קבלה לבטל הגזירה לגמור כל ספר תהלים

קבלתי להמתיק דינים והגבורות לגמור כל ספר תהלים, נרמז בפסוק מי ימלא גבורות ה', ימלא מלשון מלילות לשון מולל וזורק, ולפי"ז הפירוש הוא כך מי שירצה לכתוש ולמלול הגבורות ישמיע כל תהלתו, היינו כל ספר תהלים. (אגרא דפרקא, פמ"ח)

סגולת האומר ג' פעמים ביום אחד

קבלה מן רבינו אלימלך מליזענסק זלה"ה כי האומר ג' פעמים כל התהלים ביום אחד הוא חשוב כתענית משבת לשבת. גם שמעתי אומרים בשם תלמידו מוהר"מ מרימנוב זצ"ל, כי האומר ג' פעמים ביום אחד הוא חשוב כחרב וחנית נגד היצה"ר.

(רחמי האב, ת)

אף הניגון של תהלים - יש לו כח גדול

מעשה ברוסיה בשנות הגזירה שחפשו נערים קטנים בכל עיר ועיר מבנ"י והולכים

בדרך רחוקה לגדלם לבעלי מלחמה, והנערים בזכרם צער הוריהם וראו גודל צרתם שמוליכים אותם להעבירם מאמונתם וכו' אמרו זה לזה הלא בביתנו אם יש צרה ל"ע אומרים תהלים ברכים ונצלים, וגם אנו בצרתינו נאמר תהלים, אבל לא יכלו שלא ה' להם ספר תהלים, ולומר בעל פה עדיין לא ידעו, ע"כ נמנו וגמרו לומר עכ"פ הניגון של תהלים, וכן עשו ושרו הנגון ותעל שירתם ונהוה התעוררות בשמי מרום וזכו לישועה ונשלחו לביתם.

(פנע יפסכר מאמר תקע נשופר, טו -

פסס הדברי חיים)

כל בקשת האדם מרומזים בו

דוד המע"ה ה' מתפלל על כל הענינים שצריכים ישראל עד ביאת משיח, על החולים שיתרפאו, ועל הבריאים שלא יחלו, ועל פרנסתם שיתברכו, ולבטל מהם כל הגזירות קשות, וע"י שהאדם מתפלל עם הציבור הוא ממשיך כל השפעות טובות על כנ"י.

לתקן בכל מושב בני ישראל - עבור אחינו ישראל להצילם מכל רע

זה כמה נכסוף נכספתי לתקן תיקון גדול זה בכל מקום מושב בני ישראל להיות בכל עיר ועיר עדה קבועה לעמוד בתפלה ובתחנונים יום יום לפני אדון כל בעד קהל עדתם ועבור כלל אחינו בני ישראל להצילם בכל מרעין בישין, ושאלתי ובקשתי מכל איש היקר את דבר ד' יתקן תיקון זה בעירו וה' הטוב ישמע שועתם, וימלא בטוב משאלותם. (אוהב ישראל)

לשנות הטבע

וכיון שבא דוד בא תפלה לעולם, כי הוא לימד דעת את העם איך יתנהגו בתפלה ובתחינה לפני אדון כל, וגדול כח התפלה אפילו לשנות הטבע ולהנצל מן הסכנה ולבטל הנגור.

(רבינו בחיי)

יכולים לפעול על ידם הכל

ולכן נקראים שירי דוד מלכינו 'תהלים' שיכולים לפעול על ידם הכל ואין שטן ואין פגע רע.

לאומרם בכל יום

כבר נודע סגולת ספר תהלים נורא מאד ויזהר לקרות ממנו שיעור בכל יום. (חיד"א)

כאילו קיים כל התורה כולה

כל האומר תהלים בכל יום, כאילו קיים כל התורה כולה. וזהו תיזכו ל'רגליך י'שא מ'דבורתיך ר"ת תלי"ם, וסמך ליה "תורה צוה לנו משה".

בהשכמת היום - עם טליתו

ציצית' על' כנפי' בגדיהם' ס"ת תלי"ם, לרמז על המצוה מן המובחר, בהשכמה להתעטף בציצית וללמוד תהלים.

לאומרו קודם התפלה

טוב שיאמר מזמורי תהלים קודם התפלה לזמר עריצים ותעלה התפלה לרצון.

מנין מזמורים ב' פעמים - עולה כפר

אם יוכל ללמוד ספר תהלים פעם א' בחול ופעם ב' בשבת, הנה מה טוב, כי ב' פעמים והם ש' מזמורים, גימטריא' "כפר", ומבטל "יצר" גימטריא ש'.

לגמורו פעם אחת בשבוע

לא יגרע מצדיק לומר כל ס' תהלים בכל שבוע מידי שבת בשבתו.

(חיד"א, כספרו יוסף תהלות)

כלול וגנוז בו כל התורה

משה נתן להם לישראל חמשה חומשי תורה, וכנגדם נתן להם דוד ספר תהלים שיש בו ה' ספרים (שוח"ט תהלים א'). נמצא כלול וגנוז בו כל התורה כולה. כי דוד המלך ע"ה חיבר תהלים חמשה, כנגד חמשה חומשי תורה. (דגל מחנה אפרים)

מזמור קיט - סגולה להנצל משונאים

הרוצים להרע לו

מי שיש לו שונאים ורוצים להרע לו, סגולה שיאמר בכל יום ויום מזמור קי"ט וסימנך "להדוף את כל איביך", להדוף גימ' קי"ט. ובכל פסוק שבו יש סגולה בפני עצמה להועיל לדבר מיוחד.

(סגולות ישראל מערכת ה')

כאילו עוסק בתורת נגעים ואהלות

והאומר תהלים הוא כמתפלל והוא גם כן כעוסק בתורה. וכבר בקש דוד המלך ע"ה שיהיו מקבלין שכר הקורא בתהלים כעוסקין בתורת נגעים ואהלות.

בכל יום א' אמירת תהלים בציבור

חורף 3:30 אחצ"ה / קיץ 5:30 אחצ"ה

בבית המדרש באבוב 15 Ave. 48th street

גודל מעלת עניית אמן יהא שמיה רבא

כל העונה אמן בעולם הזה זוכה לענות לעתיד לבוא. (פס"ז ויקרא ז טו)

זה לשון התנא רבי ישמעאל כהן גדול: למחר הכניסני המלאך לחדרי חדרים והראני צרות קשות מן הראשונות וכו', ואמר לי בכל יום ויום מתחדשות צרות קשות מאלה, וכיון שנכנסין לבית הכנסת, ועונין בקול רם אמן יהא שמיה רבא מבורך וגו' אין אנו מניחין את הצרות לצאת מחדרי חדרים אלו. (מדרש פרקי היכלות)

כשיש צרה בעולם מסתכל הקב"ה באלו שעונין אמן ונוהרים בהם להצילם מכל צרה וצוקה.

(זוהר וילך)

ועל ידי אמן יהא שמיה רבא ינצלו מחבלי משיח.

(בהקדמת הגר"א ז"ל לתיקוני זוהר)

התלונן הסבא מנאבארהדאק וצ"ל שאין אמונה אמיתית בדברי חז"ל, כי בשעת צרה רח"ל מחפשים סגולות שונות ועושים את כל ההשתדלויות, ולמה אינם מתחזקים באמירת אמן יהא שמיה רבא בכל כוחם וכוונתם, אשר גילו לנו חז"ל שעי"ז קורעין רוע גור הדין, והרי כל אות ואות מדברי חז"ל זהו אמת לאמתה.

(ספר המאורות הגדולים)

בשעה שישראל נצרה ומתפללים לפני הקב"ה קול מכריז בכל העולמות פתחו שערים, כמו שישראל פותחים בעניית האמן את שערי הברכה, כך עתה יפתחו לפניהם השערים לקבל תפלתם.

(זוהר הקדוש)

איתא בספר חסד לאברהם (עין הקורא נהר ל) שהדורש בדברי אנדה יש בזה כח למחול על עוונות ישראל, ובאמירת קדיש על האנדה נמחלין כל עוונותיו, ואפילו נחתם דינו לרעה, והביא דברים בספר מדבר קדמות (מערכת ד' אות י"ד), ועי' גם בציפורן שמיר (סימן י' אות קמ"ו).

בשעה שהוקן יושב ודורש ועונין אחריו אמן יהא שמיה רבא (קדיש אחר הדרשה) אפילו יש לו שטר גזירות של מאה שנה הקב"ה מוחל.

(מדרש רבה קהלת ט, כ, מדרש שוח"ט משלי י')

ווען דער חכם דרשינט און מען זאגט נאכ'ן לערנען אמן יהא שמיה רבא, אפילו עם איז שוין אנגעשריבען אויף אים גזירות פון הונדערט יאהר, איז השי"ת מוחל. (שם, בתרגום לאידיש)

עניית אמן יהא שמיה רבא מהדברים שמוחלין לו בעבורו על כל עוונותיו.

(חרדים, מצות שובה, פרק ז', בחתימת הספר).

גדול העונה אמן יותר מן המברך. (ברכות נג:).

כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי גן עדן.

(שבת קיט:)

התוספות במסכת שבת (קיט: ד"ה כל העונה וכו') כתבו ב' פירושים, א) בכל כחו, היינו בכל כוונתו, וכן פירש"י ז"ל. ב) בכל כחו, היינו בקול רם, כן פירש ר"י.

העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבועים שנה. (שבת קיט:)

כל העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כחו אפילו יש בו שמץ של עבודה זרה מוחלין לו. (שבת קיט:)

כשישראל נכנסים לבתי כנסיות ואומרים יהא שמיה רבא מבורך בקול רם מבטלין גזירות קשות (תוס' שבת קיט: לשון חז"ל בפסיקתא)

הרי"ף בעין יעקב פירש "בכל כחו" דלא קאי על הרמת קול, אלא ריבוי האמנים, שעונה לא אחד ולא שנים, אלא כל אשר תמצא ידו בכל כחו לענות אמן מרבה לענות.

אין גדול לפני הקב"ה יותר מאמן שישראל עונין.

(דברים רבה ז)

גודל מעלת עניית אמן מהאריז"ל ורשב"י זי"ע

- א -

כדאי להעתיק מסידור האריז"ל (מברכת שחרית ד"ה הנותן לשכוי) מענין עניית אמן, וז"ל: וכשהי' [האריז"ל] שומען מהמסדרין [ברכות השחר] בבהכ"נ אפילו היו ק' [היינו מאה אנשים] הי' עונה אמן אחריהם, ואפילו באמצע הזמירות היה מפסיק ושותק ועונה אמן, עכ"ל. וכן כתב מהרח"ו בשם רבו האריז"ל שהעיד על עצמו שכל ההשגות הגדולות שזכה אליהם הי' ע"י הזהירות בעניית אמן [וז"ל בשער רוח הקודש (דף ח' ע"ב): אמר לי מורי ז"ל כי עיקר השגת האדם אל רוח הקודש תלויה ע"י כונת האדם וזהירות בכל ברכת הנהנין עכ"ל].

- ב -

ובגודל מעלת עניית אמן מבואר בזה"ק (פ' וילך) דכשיש צרה בעולם ח"ו מסתכל הקב"ה באלו שאומרים אמן ונזהרים בזה להצילם מכל צרה וצוקה. וכן איתא בזה"ק (פ' נח) דכשישראל עונים אמן יהא שמייה רבא בקול רם ובכוונה הקב"ה מתמלא רחמים ונותן חיים לכולם.

- ג -

ואיתא מהגה"ק בעל בן איש חי בספרו בן יהודע (שבת קי"ט): על מאמרם ז"ל כל העונה אמן בכל כוחו פותחין לו שערי גן עדן וז"ל: ונראה לי בס"ד דהנשמה בשעת פטירתה מן הגוף פורחת באויר כדי ללכת לגן עדן אם היא צדקת, אך ודאי אין פותחין לה שערי גן עדן אלא עד שתגיע לשער, מה שאין כן זה העונה אמן בכל כוח זכות זה יועיל לה שפותחין לה שערי גן עדן תיכף ומיד מעת שהתחילה לילך באויר עולם הזה, שתראה מרחוק את שערי גן עדן פתוחים לפניו קודם שתגיע להם, ויש לה נחת רוח בזה, וגם הוא סימן של מעלה גדולה אצל הצדיקים, ואין לה פחד מלהט החרב אשר המה חוץ לשערי גן עדן כשתראם מרחוק קודם שתגיע אצלם, עכ"ל.

- ד -

והנה נודע מאמרם ז"ל כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים, ובפשטות הכונה "בלי מצרים" היינו בלי שום צרות וגבולים, אולם לפי הנ"ל יתכן לומר דאומרו "בלי מצרים", היינו שכל השערים פתוחים לו כמו לגבי העונה אמן בכל כוחו כדברי הבן איש חי הנ"ל. ונודע שהעיד רשב"י על עצמו שמעולם לא ביטל סעודה אחת מג' סעודות שבת קודש, וגם רשב"י בספר הזוהר מזהיר לנו עד היכן צריך האדם להיות נזהר בעניית אמן וכמה טובות יצמחו לו בזה, וכבר אחז"ל שקורעין לו גזר דינו. [ועפ"י? אולי ניתן להבין קצת בדרך רמז מה שמקשים דבסתם יום היארצייט של אב ואם וכן יומא דהילולא של צדיקים הוא יום תענית משא"כ אצל רשב"י עושין הילולא רבא, דהיות שרשב"י הי' מאותם שנכנסו ישר לגן עדן שהי' נזהר בעניית אמן ובשבת קודש על ב' דברים אלו אמרו ז"ל שמוחלין לו כל עונותיו ופותחין לו שערי גן עדן כמ"ש הבן איש חי]. וכמובן שכל דברים אלו הם מסוד ה' ליראיו ואין לנו השגה בהם כלל, ויש להאריך טובא אך אין כאן מקומו, ואי"ה עוד חזון למועד בהזדמנות אחרת אקוה להאריך ולבאר בדברים כיז ה' הטובה עלי.

אלכסנדר אליעזר בן ברכה קנאפפליער

◊ עוד בענין גודל מעלת עניית אמן ◊

אמר ריש לקיש כל העונה אמן בכל כוחו פותחין לו שערי גן עדן. (שבת קיט:)
כי הג"ע יש לו הרבה שערים מחיצה לפנים ממחיצה וכמ"ש כל צדיק וצדיק נכוח מחופתו
של חבירו ובפ' שואל אמרו כה"ג כל צדיק וצדיק יש לו מדור לפי כבודו ואמר שזה העונה
אמן בכל כחו שפותחין לו כל השערים מחדרי ג"ע. (מהרש"א שם)

ונראה לי בס"ד, דהנשמה בשעת פטירתה מן הגוף פורחת באויר כדי ללכת לגן עדן אם
היא צדקת, אך ודאי אין פותחין לה שערי גן עדן אלא עד שתגיע לשער, מה שאין כן זה
העונה אמן בכל כוח זכות זה יועיל לה שפותחין לה שערי גן עדן תיכף ומיד מעת שהתחילה
לילך באויר עולם הזה, שתראה מרחוק את שערי גן עדן פתוחים לפני קודם שתגיע להם,
ויש לה נחת רוח בזה, וגם הוא סימן של מעלה גדולה אצל הצדיקים, ואין לה פחד מלהט
החרב אשר המה חוץ לשערי גן עדן כשתראם מרחוק קודם שתגיע אצלם, עכ"ל.
(הגה"ק בעל בן איש חי בספרו בן יהודע, שבת שם)

לבר מה שמכניסין אותו לגן עדן, אלא שעוד פותחין לו, שעומדין ומקבלין פניו שלא יהא
צריך לצלצל בשערי גן עדן עד שיכניסוהו.
(עין ישראל שבת קיט:)

י' עֵשֶׂה עִוְלָה אֶל־אֱלֹהִים וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי

ס"ג פרשת ויחי תשכ"ג

עֵשֶׂה עִוְלָה אֶל־אֱלֹהִים וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי
עֵשֶׂה עִוְלָה אֶל־אֱלֹהִים וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי
עֵשֶׂה עִוְלָה אֶל־אֱלֹהִים וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי
עֵשֶׂה עִוְלָה אֶל־אֱלֹהִים וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי
עֵשֶׂה עִוְלָה אֶל־אֱלֹהִים וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי
עֵשֶׂה עִוְלָה אֶל־אֱלֹהִים וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי
עֵשֶׂה עִוְלָה אֶל־אֱלֹהִים וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי
עֵשֶׂה עִוְלָה אֶל־אֱלֹהִים וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי
עֵשֶׂה עִוְלָה אֶל־אֱלֹהִים וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי
עֵשֶׂה עִוְלָה אֶל־אֱלֹהִים וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים אֲנִי

עוד ליקוטים נפלאים גודל מעלת עניית אמן יהא שמייה רבא

רבים על המדברים וביישו אותם ברבים. (מונא צק סמיס אום ל"ז).

(ב)

בספר ראשית חכמה (שער הקדושה פק י"ד) כתב וז"ל: והמדברים בביהכנ"ס בשבת, יש בידם מלבד עון שיחה במלצה, גם ענף חילול שבת.

ובספר שערי חיים כתב וז"ל: והנה כבר האריכו בספה"ק די באר חומר איסור הדיבור בביהכנ"ס ובביהמ"ד בשעת התפלה וקרה"ת... ובשבת קודש יש איסור מוסף כמש"כ ב**זוה"ק**.

כתב היסוד ושורש העבודה (שער צ' האמונה פק י"ז) וז"ל: הנה בשעה שהאדם הולך לבית הכנסת יקבל על עצמו שלא ישיח בבית הכנסת שיחת חולין חס ושלום, כי השח שיחת חולין בבית הכנסת הוא עון פלילי רחמנא לצלן. וזה לשון הזוהר הק' פרשת תרומה (ד' קל"א ע"ג): (מאן דמשתעי בבי כנישתא במילין דחול, וי ל"י דאחזי פרודא, וי ל"י דגרע מהימנותא, וי ל"י דלית ל"י חולקא באלקא דישראל, דאחזי דהא לית אלקא ולא אשתכח תמן ולית ל"י חולקא ב"י ולא דחל מיני' ואנהג קלנא בתקוני עלאה דלעילא עכ"ל.) [תרגום: מי שמדבר בביהכ"נ דברי חול, אוי לו שמראה פירוד, אוי לו שגורע האמונה, אוי לו שאין לו חלק באלקי ישראל, כי מראה בזה שאין אלקים ואינו נמצא שם ואין לו חלק בו ואינו ירא ממנו ונדהג בזיון בתיקון העליון של מעלה].

כתב בשלחן ערוך הרב בעל התניא ז"ע (סעיף י') וז"ל: לא ישיח שיחת חולין בשעה שש"ץ חוזר התפלה, ואם הוא שח הוא חוטא, וגדול עונו מנשוא אפילו יש מ' זולתו, כי כל המשיח בביהכ"נ בשעה שהציבור עסוקן בשבחו של מקום מראה בעצמו שאין לו חלק באלקי ישראל.

(ג)

ביהמ"ד שנוהגין בו קלות ראש, סופו נופל ביד ערלים, כי לא נהגו נכרים קלות ראש ובזיון בבית ה' עד שנהגו בו ישראל. (ספר מסילת).

אסור לספר שיחה ולנהוג קלות ראש בבית הכנסת בעמדינו לפני מלכינו אדון כל הארץ ית"ש, ואוי להם לרשעים הנוהגים קלות ראש אשר לא אימת שדי עליהם ולא פחדו ומוראו על פניהם, ולא יבינו ולא יקחו משל כי עבדו איי כתיים, ודעו והתבוננו כי בכל הארצות ההם המלכים כורעים על ברכיהם בבית תפלתם, ועומדים בפחד ורעד, וכפיהם פרושות לאליהם מעשה ידי אדם אשר לא יראו ולא ישמעו. אמנם

(א)

כל העונה אמן בכל כוחו פותחין לו שערי גן עדן.

(שבת ק"ט: זכר ס"א ד' לה: וע' ילקוט מהלים רמז משמא)

כל העונה אמן בעולם הזה זוכה לענות לעתיד לבוא.

(פס"ו ויקרא ז טו)

כל העונה אמן יהא שמייה רבא בכל כוחו אפילו יש בו שמיך של עבודה זרה מוחלין לו. (שבת ק"ט:)

כל העונה אמן יהא שמייה רבא מברך בכל כוחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה. (שבת ק"ט: זכר ג צ ברע"ט)

רבינו החתם סופר ז"ל כותב בדרשותיו (מ"ג ד' ש"ט ע"ד) וזה לשונו: הקב"ה ברחמיו וחסדיו השאיר לנו מקדש מעט בתי כנסיות ובתי מדרשות, ואם אנו נוהגין בהם קודש אזי הם עתידים לקבוע בארץ ישראל (מגילה כ"א), ויש להם גם עתה קדושת ארץ ישראל, והתפלות נשתלחות לשער השמים, אך אם ח"ו אנו נוהגים בהם בזיון ח"ו, ומדברים בהם דברים בטלים, וההב"ל של דברים בטלים הוא טמא ומתלבש בו שר של חוץ לארץ, והוא גם הוא נעשה בע"ל הבית בבית הכנסת ר"ל, ומקבל התפלות ומכניסם אל החיצונים, והוי' ל' בעובד עבודה זרה וכו'. (כמוזק ק"ע ע"ג).

לדבר באמצע קדיש זה לא רק איסור אלא גם סכנה גדולה. וכך כותב החפץ חיים (משנה ברורה סי' נ"ו סק"א) וז"ל: וכל שכן שצריך לזוהר מאד ומאד שלא להשיח באמצע קדיש וקדושה, וכדאיתא במס' דרך ארץ, דר' אחא אשכחי' (פגש) לאליהו (הנביא) בכמה אלפי גמלים טעונים אף וחומה, לשלם לאלו (המדברים בקדיש ובקדושה) וכו' עכ"ל.

ועיין עוד בשו"ע והוא מדברי שערי תשובה לרבינו יונה: שאם שח שיחת חולין בשעת חזרת התפלה הוא חוטא וגדול עונו מנשוא. (ועיין צ"ל דקן משה הנספח ל' הגן שהלך לנאל דברים אלו), עפ"י מה דמצינו בכתבי האר"י ז"ל: דע"י הדיבור שמדברים בבית הכנסת נעשה ר"ל דבר, ולכך הטאו גדול מנשוא כמו חטא קין שהרג לאחיו. וזוה"פ מאמר חכמו"ל במסכת ב"ק דבר בעיר אל יהלך יחידי בבית הכנסת שמלאך המות מפקיד כליו בבית הכנסת, ר"ל שהכליו של מלאך המות הוא בבית הכנסת שבחטא זה הורג את הבני אדם ע"ש. (ליקוטי מהרי"ט, סדר מפלת י"ט).

כתב בכלבו (ד' ק"ט): אוי להם למדברים דברים בטלים או שחוק בשעת התפלה כי ראינו בעינינו כמה בתי כנסיות שנחרבו על שנהגו בהם קלות ראש ע"כ. (וכתב צ"ל ווי העמודים): מן הראוי שכל קהלה וקהלה יעמידו אנשים ע"ז אשר ישגיחו בעונשים

אנחנו העומדים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה חי וקיים, רם ונשא ית"ש ויתעלה זכרו, אליו כל דומיות ותהלות, על אחת כמה וכמה שיש לנו לעמוד לפניו באימה בראה בפה ורעד וברתת.

כתב המחבר בשו"ע (הלכות מפלה סימן קכ"ד סעיף ו') וז"ל: לא ישיח שיחת חולין בשעה שש"ץ חוזר התפלה ואם שח הוא חוטא וגדול עונו מנשוא וגוערים בו. הגה: וילמוד לבניו הקטנים שיענו אמן כי מיד שהתינוק עונה אמן יש לו חלק לעולם הבא.

(ד)

כתב רבינו איש האלקים הרה"ק מרן הר"ר אלימלך מליזענסק זצוק"ל ז"ע בצעטל קטן (סעיף י"ב) וז"ל: ירגיל את עצמו להתפלל בכל כחו, ובקול המעורר הכוונה להדבק המחשבה לדיבור, ופניו אל הכותל בתוך סידור התפלה בבוקר ובערב, ולא יסתכל לצדדין מתחילת התפלה עד סופה, ובחזרת הש"ץ השמונה עשרה יעיין בסידור לענות אמן בכל כחו על כל ברכה וברכה, ובשעת קריאת התורה להטות אזנו על כל דיבור ודיבור מהקורא, כקורא את המגילה, ולעשות עצמו כאדם בבית הכנסת, אפילו קודם התפלה, ואחריה, עד הליכתו לביתו, עכ"ל"ק.

ובמשנה ברורה הביא (סי' ק"ו) וז"ל: כתב בשל"ה ראיתי מהחרדים אל דבר ד' שמימינן הסידור בפניהם בשעת חזרת התפלה ועיניהם ולבם שם שלא יראו חוצה, ואז מכוונים על כל מלה ומלה. ושם (סי' ק"ו) גדול עונו מנשוא, כתב בא"ד בשם הכל בו: אוי להאנשים שמישיחים בעת התפלה כי ראינו כמה ביהכ"נ נחרבו בשביל עון זה, ויש למנות אנשים ידועים להשגיח על זה.

ובספר מנהג ישראל תורה (סי' קפ"ט אות ז') וז"ל: שו"ע סעיף ז' לא ישיח שיחת חולין בשעה שש"ץ חוזר התפלה ואם שח הוא חוטא גדול, וגדול עונו מנשוא, וגוערים בו, ע"כ. והנה בשו"ע אינו מבואר אם זה דוקא במתפלל עם אותה מנין או גם באינו מתפלל באותה מנין, אכן בדרכי משה בסימן קכ"ה הביא בשם מהרי"ל שלא הי' מדובר מתחילת הקדושה עד אחר אמן דהא"ל הקדוש. וכתב בכף החיים אות ט"ז הכוונה דהיינו כשהי' מתפלל כבר דא"ל"ה אסור לדבר בחזרת הש"ץ. אמנם במשמרת שלום (מנהגי קאליניאוו סימן ט"ו) כתב בשם הרה"ק מוה"ר פנחס מקאריין זצ"ל"ה דבשעה שהציבור מתפללין אין לדבר בביהמ"ד. (ועיי' שם דהר"ב, ונש"ס שלמ"ה סי' סי' סימן ז"ה).

(ה)

בהנהגות הרה"ק רבי יוחנן מסטאלין ז"ע (אות ט"ז) וז"ל: חייבים להקפיד לומר קטורת בציבור זה רפואה, בפרט למחלות שבדורינו, הרי זה רפואה הכי טובה ומועילה.

רבי שמעון בר יוחאי דערמאנט עטליכע מאהל אין זוהר הקדוש, מזאל נזהר זיין צו זאגן קטורת צוויי מאהל אין טאג שחרית און

מנחה, ער זאגט אמאל מיט זיין לשון: ווען מענטשן זאלן וויסן ווי גרויס איז די סגולה פון זאגן די פרשה פון קטורת מיט כוונה אינדערפרי און צו מנחה וואלפן זיי יעדן ווארט געקושט, ווייל יעדן ווארט איז א פייערער אוצר און א ליכטיגער קרוין, וואס פארטרייבט אלע שלעכטע זאכן און פאריאגט פיהל צרות זאלן נישט האבן קיין שליטה איבער דעם מענטש וואס היט אפ צו זאגן קטורת.

(ו)

באלד ווי מען קומט שבת אריין אין שוהל טאר מען נישט רעדן אפילו אין צרכי בית הכנסת, נאר דאווענען און לערנען, און ווען מען רעדט חלילה אנדערע דיבורים און וועלט זאכן, ווערט דער מענטש גערעכנט ווי א מחלל שבת און האט נישט קיין חלק אין אידישן פאלק, צוויי מלאכים זענען ממונה אויף דעם יעדן שבת זיי לייגן אויף זייערע הענט אויפן קאפ פון דעם מענטש און זאגן: וויי איז צו איהם וואס ער האט נישט קיין חלק אין השי"ת, דעריבער דארף מען זיך משתדל זיין צו עוסק זיין אין שוהל נאר אין תפילות שירות ותשבחות, און עוסק זיין אין תורה... (וזהו פסח ויקהל).

(ז)

רגע אחד של שבת פועל יותר מכל הזמנים

אמנם בשבת אין יום צרה, כי רגע אחד של שבת פועל יותר מכל הזמנים דמהעונג שבת הוי נחלה בלי מצרים.

(מורט מסה פ' האזינו).

רגע מחשבת יקר יותר מכמה שעות בחול

אמר מרן הס"ק מסלונים ז"ע, רגע וחוט השערה משבת, יקר יותר מכמה שעות בימות החול.

(מורט אגוס עמ' ר"ז).

השבת היא המעיין שממנו נקח עוה"ב

מעין עולם הבא יום שבת מנוחה. שבת גדול מעולם הבא, כי שבת הוא המעיין שממנו נקח עוה"ב, ומי שזוכה בוודאי פועם טעם אמיתי תענוג גן עדן.

(הרה"ק רבי נרוך ממנוינז ז"ע)

שבת קודש סימן לעולם הבא שיקבל

בשם ר' חיים קראסניר זצ"ל: מעין עולם הבא יום שבת מנוחה. ויכול אדם לידע אינה עוה"ב יהיה לו, שכמו שיש לו נח"ר בעוה"ז משבת כן יהי לו לעולם הבא.

(אמרי פנחס עמ' קיג)

טוב להודות לה'

יום השבת הוא טוב להודות לה' משאר ימי שבוע כי האדם פנוי בו מעסקי העולם ונשמטו זכה ממרדת הגוף ומתעסקת בחכמה ובעבודת האלקים, וטוב לומר לשמך עליון, כי הנשמה העליונה תמצא מקום לשבח לך שאתה עליון.

(ק"ד)

בענין תפילה בעיבור וחזרת הש"ץ

נעתק מספר
"ישראל קדושים הם"

ולא נענה יחזור ויתפלל, ומפרש הגר"א שם (צלקוטי כג"א על כש"ס, וכוזא דצריי צמטשכ רב מג, ז) דהיינו חזרת הש"ץ דבה תלויה עניית התפלה, ועל זה נאמר הן אל כביר לא ימאם, ודרשו חז"ל (צרכות דף ט.) אין הקב"ה מואם בתפילתן של רבים החזרת הש"ץ במהותה היא תפלה של ציבור, ורמזו לכל זה הוא מה שתפילת עמידה חובה שתהא בלחש וחזרת הש"ץ בקול רם, שתפילת הלחש לרוב יוקרתה היא באדם המחביא יהלום יקר שלא יחטיפוהו ליסטים ממנו, מה שאינו כן חזרת הש"ץ היא כל כך עליונה שאין שם מגע לליסטים וכחות הרעים כלל, שכבר עומד הוא בדביקות כל כך להמלך, עד שאין כאן יותר שום סכנה מכוחות זרים, ואין כאן שום חשש שיחטפו את התפילות הנוראות ההן, והנה רבים מאתנו שלא ידועה להם זאת הידיעה, חזרת הש"ץ היא אצלם לכתחילה זמן המיועד לעיין באיזה ספר, או סתם זמן מבובז, ואפשר שיעברו שבעים שנה מבלי שיכוון בחזרת הש"ץ אפילו פעם אחת, ואפילו אם שומע את הברכות וענה אמן, זה בלא התרגשות מיוחדת מענין הבקשות והשבחים הנאמרים כאן, וכל זה פשוט מחוסר ידיעה וחוסר חינוך והרגל בפרטי מהלכי התפילה וסגולותיה.

י. ובעוד שהחזן חוזר י"ח ברכות אל יעסוק אפילו בדברי תורה, אלא יכוין לענות אמן על כל ברכה, ויהיו אוניו למה שש"ץ מוציא מפיו, ויתן עיניו למטה ולכו למעלה, כמו בתפלתו בלחש ממש, ולכוין בכל ברכה וברכה כמדבה הראויה להן, וירויח בזה שאם לא כיון בתפלתו בלחש, יכוין בחזרה והוא קצת תיקון, וכן מנהג מורנו (הרמ"ק) נשמתו עדן. והמדבר בחזרת ש"ץ הוא קוצץ ומפריד, שהרי פירש ברעיא מהימנא (צזכר פנחס רכ"ט.) כי תפלה בלחש וחזרת ש"ץ הם כנגד הוי"ה אדני, וכן פירשו בתיקונים דף ג: והמדבר הוא מפריד, ואין לדבר דבור אחר אלא אמן שעולה כמנין יאהדונה"י וכו'.

(כולאות חיים לצעל ראשית חכמה אות קו)

יא. ובכף החיים סימן קכ"ד סק"א אחר שהעתיק דברי החיד"א והבא"ח הנ"ל הוסיף: וכן משמע מדברי שער הכוונות (דרוש ד' דיוכ"פ), דכתב על ענין פסוק ה' הוא האלוקים, היה ראוי לאומרו אחר תפלת הלחש דנעילה, ולא אחר החזרה, והטעם שאומרים אותו אחר החזרה, הוא שלא להפסיק בין הלחש והחזרה יעו"ש, וא"כ לפי זה משמע כיון שפסוק זה יש צורך לאומרו בין לחש לחזרה, ואפילו הכי אין אומרים אותו כדי שלא להפסיק, ואם כן כל שכן שאסור להפסיק בדיבור בין לחש לחזרה וכו'.

ואם כן צריך הש"ץ לזוהר הרבה שלא יפסיק לדבר בין לחש לחזרה, דהא אפילו על יחיד כתבו בספר קשר גודל. וסידור בית יעקב, משם גורי הארז"ל, דחמא חמור הוא לדבר בין לחש לחזרה, וכ"ש ש"ץ, וכמש"כ הפתח הדביר, וכף החיים לר"ח"פ, דהאיך יעשה איסור ויבא להיות ש"ץ להתפלל חזרה לפני ה' בעד העם, ואינו מתפחד ממה שכתוב נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה. (קף כחיים סימן נ"ג סקט"ז)

א. תפלת חזרה הוא חיוב כמו הלחש, וצריך לשמוע לשליח צבור מה שאומר מלה במלה.

(שלחן העבוד לכה"ק מקאמארכא ס"י קכ"ד)

ב. בחזרת התפלה חוזרים ונעשים כל התיקונים שנעשו בתפלת לחש, אלא דהחזרה היא מוגעת במקום עליון וגבוה יותר ממה שמוגעת שם תפלה דלחש.

(צן איש חי שנה א' פרי תרומה אות ז')

ג. מעלת החזרה של הש"ץ יותר גדולה ממעלת התפלה בלחש במובא בזה"ק פ' פנחס.

(שומר אמונים מאמר פתחו שערים פ"ה)

ד. בשעת התפלה לא הביט ולא עיין בשום ספר, גם בין ההפסקות וחזרת הש"ץ וכווצא. (דרכי חיים ושלום,

מנהגי כה"ק צעל מנחת אלעזר ממנוקאטש ז"ל, אות קמ"א)

ה. לא ישיח שיחת חולין בשעה שהש"ץ חוזר התפלה, ואם שח הוא חוטא וגדול עונו מנשוא וגוערין בו, (שוי"ע או"ח סימן קכ"ד סעיף ז'), ואם גמר תפלתו בלחש ועדיין הש"ץ אינו מתחיל החזרה, חמא חמור לדבר בין לחש לחזרה.

(גורי באר"י ז"ל, כצ"א כהיד"א ז"ל צספרו קשר גודל סימן ח"י)

ו. אם גמר אדם תפלתו קודם שסיים הש"ץ, לא ישיח בין לחש לחזרה, אלא עומד ושותק וממתין עד שיתחיל הש"ץ החזרה, ויכוין דעתו לשמוע החזרה מתחילה ועד סוף, ולא ילמוד בתוך החזרה, וכל שכן שלא ישיח.

(צן איש חי שנה א' פרי תרומה אות י')

ז. והנה בשעה שהקהל מתפללים, או כשהשליח צבור חוזר התפלה, לא יעסוק בענין אחר, כמו בהעברת הסדרה או לומר תהלים, או להסתכל באיזה ספר, ומי שיעבור על זה צריך להזהיר, ואם אחר האזהרה לא יציית, או יש רשות "וצריך" לדחותו מבית המדרש, עד שיקבל על עצמו לחזור ולתקן.

(יתקנות דרכות' לאדמו"ר צעל שומר אמונים, פרק ל"ג תקנה ז' "הכרחית")

ח. וכן אפילו כבר התפלל ושמע קדישים, ואחר כך אומר הש"ץ השמונה עשרה או קדיש, אסור לדבר, ולא כמו מקצת אנשים הגם שנוהרים בזה, מתירים לעצמם במנין אחר, כי מי התיר להם זאת... ובכל מקום שמתפללים תלמידיי ביחד, יפקדו שומרים על זה, וכן כל אחד ימסור נפשו על דבר כבוד ה' למחות בהמספרים בכל כחו, וח"ו מי שיעבור על זה צריך לגעור בו ולשלחו חוצה, אם אינו ציית למוכיחים והשומע ישכון לבטח ועליהם תבא ברכת טוב. (ספר כולאכ לאדמו"ר צעל שומר אמונים עמ' נב)

ט. ידוע מכתבי האר"י ז"ל דענין חזרת הש"ץ יש בה מעלה עצומה על תפילת הלחש, ויש הבדל בין שני חלקי תפילה אלו מדרגות בלי שיעור וערך. ועל זה רמזו חז"ל (צרכות צב) התפלל

דברי התעוררות והלכה בענין קריאת התורה

את התורה גופו מחולל על הבריות כי אין לך חילול גדול מזה ואת דבר ה' בזה, ולא יאמר אלו הדברים כבר שמעתי אותם וידעתי אין לי בהם שום חדוש כי כל ענין וענין מענייני התורה הוא גדול ונורא והתורה כולה שמותיו של הקב"ה ויש תועלת בהם אם לקרותם או לשמעם, אפילו לעסוק בדברי תורה או בעסק מצוה אין לעסוק בזמן ההוא, כי אין למוד ועסק גדול מזה לשמוע בעת הזאת אשר נשמעים דבריה בתוך קהל ועדה מישראל הרי היא כנתינתה בסיני וכל אחד צריך שיירא את נפשו ויקדש את עצמו בעת הזאת לשבת במורא ופחד לשמוע ולקבל את כל דברי התורה הזאת, אבל בין גברא לגברא יכול לעסוק בתלמודו בינו לבין עצמו ולא יודע לרבים שלא יקלו בכך וידמו מילתא למילתא.

להזהר ממחשבה אחרת

בשער השמיני פרק תשיעי מספר יסוד ושורש העבודה כתב זכרונו בא לפניך בשער החמישי פרק ה', גודל חיוב שמיעת הפרשה מפי הקורא, ושם נאמר בקריאת הפרשה של יום ב' וה', גודל הזהירות לשמוע באימה וברתת ובזיע, כאלו ממש עתה עומד בתחתית ההר סיני בקבלת התורה, וגודל שכרו, ולהיפך גודל ענשו ר"ל, וגם גודל מעלת הקורא וגודל ענשו ר"ל, אם קורא הפרשה במהירות ובהלעטה. והוא דבר הלמד מעניינו, ביותר צריך לזרוז בכל הנ"ל ועיי"ש היטב, ונכון תחבולות יקנה להנצל ממחשבה במילה בעת קריאת הפרשה של יום שבת קדש. הלא זה הדבר אשר יעשה אותם האדם בעת הקריאה,

מאימתי אסור בדיבור

כתב המחבר בסימן קמ"ז סעיף ב' כיון שהתחיל הקורא לקרות בספר תורה אסור לספר אפילו בדברי תורה. וכתב המשנה ברורה ס"ק ד' והמ"א מצדד לומר דמשעה שנפתח הספר תורה אפילו לא התחיל עדיין הקורא לקרות גם כן אסור לדבר, וכן משמע דעת הגר"א בביאורו דמשעה שפתחו הספר תורה כדי לברך אסור לספר.

לשמוע מתוך החומש

בספר כף החיים כתב על דברי המחבר בסימן קמ"ז סעיף ב', שכתב והנכון שבכל הפרשיות ראוי למדקדק בדבריו לכוין דעתו ולשמעם מפי הקורא על זה כתב שנכון לשמוע קריאת ספר תורה מתוך החומש וכן מביא המגן אברהם בסימן הנ"ל בס"ק ה' בשם של"ה הקדוש שנכון לשמוע מתוך החומש.

הנוטה אזנו לשמוע מקרב אליו הברכה והחיים והשלום והטוב

כתב בסדר היום וכמשתחיל הקורא לקרות יהיה אזני כל העם אל – ספר התורה ואל הברכות לענות אמן, וידוע הוא לכל כי התורה הוא מקור כל הברכות והשלום והחיים לכל העולמות כולם בכלל ובפרט והנוטה אזנו לשמוע אל דבריה ולקיים אותה מקרב אליו הברכה והחיים והשלום והטוב ומכבד את התורה כלי חמדת הקב"ה ומקדש שם שמים, והאוטם אזנו משמוע מרחיק כל הטוב הנזכר וגם תפלתו תועבה וטוב שלא נברא והוא מכלל כל המחלל

להיות בידו חומש לשמוע ממנו, ובוזה יוכל להנצל מפח יוקש מחשבה בטילה ר"ל, ומה גם שלא לדבר איזה שיחה בעת קריאת הפרשה ר"ל. מעונשו הגדול המבואר בזה"ק שהעתקנו שם, אשר תסמר שער ראשו ממראה עיניו אשר יראה שם בזה"ק, לכן ראוי לאדם לחוס על נפשו היקרה ולהזהר מאוד באזהרת הזה"ק הנ"ל ושאר אזהרות המבוארים שם בשער הנ"ל עכ"ל ועיין שם שהאריך בענין כוונות העולים לתורה.

אל יאמר אדם דברים אלו כבר שמעתי וידעתי

והגריעב"ץ כתב בסידורו בהנהגת הקריאת ואסור להשיח ולא לצאת כשהס"ת פתוחה ומסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה. כי דבר ה' בזה מוטב שנהפכה שליחו על פניו והוא בכלל המחלל את התורה שיהיה גופו מחולל על הבריות כי אין לך חילול גדול מזה ואפילו לעסוק בדברי תורה אסור כי אין לך לימוד גדול מזה ואל יאמר אדם דברים אלו כבר שמעתי וידעתי אין לי בהם שום חידוש כי כל ענין מעניני התורה הוא גדול ונורא והתורה כולה שמותיו של הקב"ה ובכל קוץ ותג תלויין תלי הלכות ואגדות רזים וסודות שאין העולם ומלואו כדי להכיל כמ"ש הכי לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאוד כי ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים.

ראה וחשוב כמה איסורין עובר

והבאור הלכה כתב בסימן קמ"ז סעיף ב' והנכון שבכל הפרשיות ראוי למדקדק בדבריו לכוין דעתו ולשומעם מפי הקורא והנה כל זה הסעיף הוא תוכחת מגולה לאותן האנשים המפקדין את נפשותם ומספרין בשיחה בטילה בעת הקריאת

אם בין גברא לגברא שהספר סתום אסור לספר עם חבירו ולכמה פוסקים אסור אפילו בדברי תורה כמה יגדל האיסור בעת שהספר פתוח שבזיון הוא כשמסיר אזנו מלשמוע דבר ה' וגדול עונו מנשוא שאפילו מי שיוצא באמצע הקריאה נאמר עליו ועוזבי ה' יכלו כדאמרינן בגמרא כ"ש בזה שעומד בביהכ"נ ואינו רוצה להטות אזנו לתורה ולכך זה מצוי כמה פעמים חילול השם עי"ז ברבים כגון שהוא עומד במזרח ביהכ"נ ועונו נראה לעין כל ויש בזה השש דלא תחללו את שם קדשי גם כמה פעמים המעשיות שלו מעורבין בלה"ר ורכילות מראשן ועד סופן ולכך זה האיסור של שיחה בטילה בביהכ"נ וביהמ"ד שהוא גם כן איסור גדול כמבואר לקמן בסימן קנ"א ראה וחשוב כמה איסורין עובר עי"ז וגם תפלתו מתועבת עבור זה לפני ה' כדכתיב מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה ואשרי מי שנותן כבוד לתורה וכמו שנאמר כי מכבדי אכבד וגו'.

הקורא בתורה הרבה – שכרו הרבה

וכל הזוכה לקרא בתורה ביותר גדול שכרו כי כן אמרו כי הקורא מן העולין ד' פסוקים הרי זה משובח מפני שזכה יותר מחבירו להביט בפסוק אחד וכ"ש הקורא יותר כי שכרו גדול בתנאי שהיה לבו ונפשו עם קריאתו כאשר כתבתי שיהיה לשמור ולעשות ולקיים כי זה כל האדם עכ"ל. בסדר היום.

מחובת החינוך

בסימן תרפ"ט ס"ק י"ח כתב המשנה ברורה מצד מצות חינוך צריך כל אב להחזיק בנו הקטנים אצלו ולהשגיח עליהם שישמעו הקריאה.

זבחרת בחיים

ענינים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם

👉 ואברהם זקן בא בימים סופי תיבות "אמן" 👈

א סגולה צו "אריכות ימים" איז צו ענטפערן "אמן"

וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא – סופי תיבות "אמן"

א סגולה צו ווערן אן אלטער איד און בא בימים מיט אלע טעג צום גוטן בזה ובכא
בשיבת טובה זקן ושבע ימים איז צו ענטפערן אמן

(א)

כתב בשלחן ערוך הרב בעל התניא זי"ע (סעיף י"ו) וז"ל: לא ישיח שיחת חולין בשעה שש"ץ חוזר התפלה, ואם הוא שח הוא חוטא, וגדול עונו מנשוא אפילו יש ט' זולתו, כי כל המשיח בביהכ"נ בשעה שהציבור עסוקין בשבחו של מקום מראה בעצמו שאין לו חלק באלקי ישראל.

לדבר באמצע קדיש זה לא רק איסור
אלא גם סכנה גדולה

וכך כותב החפץ חיים (משנה ברורה סי' נ"ו סק"א) וז"ל: וכל שכן שצריך ליזהר מאד ומאד שלא להשיח באמצע קדיש וקדושה, וכדאיתא במס' דרך ארץ, דר' אחא אשכחי' (פגש) לאליהו (הנביא) בכמה אלפי גמלים טעונים אף וחימה, לשלם לאלו (המדברים בקדיש ובקדושה) וכו' עכ"ל.

(ב)

בס' ראשית חכמה (שער הקדושה פרק י"ד) כתב וז"ל: והמדברים בביהכ"נ בשבת, יש בידם מלבד עון שיחה בטלה, גם ענף חילול שבת.

ובספר שערי חיים כתב וז"ל: והנה כבר האריכו בספח"ק די באר חומר איסור הדיבור בביהכ"נ ובביהמ"ד בשעת התפלה וקרה"ת... ובשבת קודש יש איסור מוסיף כמש"כ בזוה"ק.

(א)

כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כוחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה.

(שבת קי"ט: – זהר ג' ב' ברע"מ)

(ב)

כל העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כוחו אפילו יש בו שמין של עבודה זרה מוחלין לו.

(שבת קי"ט:)

(ג)

כל העונה אמן בכל כוחו פותחין לו שערי גן עדן.

(שבת קי"ט: זהר א' לה: וע' ילקוט תהלים רמז תשמוא)

(ד)

ביהמ"ד שנוהגין בו קלות ראש, סופו נופל ביד ערלים, כי לא נהגו נכרים קלות ראש ובזיון בבית ה' עד שנהגו בו ישראל.

(ספר חסידים)

(ה)

המדבר בשעת התפילה גורם שלא תקבל תפלת האחרים – לכן צריך להזהר שלא לדבר בבית הכנסת שום דיבור קל חוץ מן התפילה וכו' ואף שאר העם המתפללין בכונה תפלתו, גם כן יוכל להיות שלא תקובל ח"ו תפלתם בעון האחרים.

(עבודת ישראל)

סגולה לאריכות ימים ושנים טובים

ואברהם זקן בא בימים סופי תיבות "אמן"

א סגולה צו "אריכות ימים" איז צו ענטפערן "אמן"

וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא - סופי תיבות "אמן"
א סגולה צו ווערן אן אלטער איד און בא בימים מיט אלע טעג צום גוטן בזה ובבא
בשיבה טובה זקן ושבע ימים - איז צו ענטפערן "אמן" כראוי!

ווארענונג! - צו ענטפערן "אמן" ווען מען וואונטשעט ביי א "שמחה"

און קוק און זעה ווי ווייט די זאכן דערגרייכן, זעה דערוועגן אין די ווערטער פון הייליגען רמב"ן ז"ל די וואך אין פרשת וירא (בראשית י"ח ט"ו) אויפן פסוק ותכחש שרה לאמור וגו' ויאמר לא כי צחקת וגו', אז דער אויבערשטער האט באשולדיג שרה אמנו ע"ה, צוליב וואס זי האט נישט געענטפערט אויף די אנזאג פון די מלאכים מיט "אמן אזוי זאל דער אויבערשטער טאן..." אזוי זאגט דארט דער הייליגער רמב"ן ז"ל, פון וועלכע מיר קענען זיך אפלארענען די הארבקייט פון זאך, און זיין נזחר צו ענטפערן אויף די ברכות וועלכע מען טוט אונז אנווינטשן. און אין דעם זכות וואס מיר ענטפערן מיט אן "אמן", וועלן די אלע ברכות און אנווינטשונגען טאקע מקוים ווערן, און מיר וועלן זוכה זיין צו שעפן פול נחת און פריידן פון אלע יוצ"ח, און אונזערע באגער וועלן ערפילט ווערן לטובה ולברכה, און בלויז טוב מיט חסד וועט אונז נאכפאלגן אלע טעג אכיר!

די מעוררים

מיר ווילן דערביי מעורר זיין די דעת פון חשוב'ן ציבור שיחיו, וועגן א דרינגענדען ענין וואס פאדערט זיך א תיקון. צום באדויערען, האט זיך אונז לעצטנס אריינגעכאפט דער מנהג (איבערהויפט ביי די פרויען שתחיו), וואס ביי א יעדע געלעגענהייט פון שמחה, ווען די געסט וואונטשן און בענטשן די בעלי שמחה מיט ווארימע וואונטשן, דאן אנשטאט זיי זאלן דארויף ענטפערן מיט אן "אמן", אדער מין אן "אמן כן יהי רצון", גלייך ווי מ'פלעגט זיך פירן ביי אונז אידן פון אייביג, אנשטאט דעם ענטפערן זיי מיט א "טענק-וואך", גלייך ווי עס פירן זיך להבדיל די גוים ארום אונז, וואס ליידער זענען ביי אונז מקוים געווארן די ווערטער פון פסוק (תהלים ק"ו ל"ה) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם וגו', זיי האבן זיך אויפגעמישט צווישן די גוים און האבן זיך אפגעלערנט זייערע מעשים... און אויסער דעם, הלא עם קומט זיך דאך אז מ'זאל נאך איעדע ברכה ענטפערן מיט אן אמן, וואס דורך דעם איז מען דאך מעורר מדת החסד און די הימלען, גלייך ווי דאס ווערט ארויסגעברענגט אין די ספרים הקדושים קלאר און דייטלעך.

אזהרה! לענות "אמן" כשמאחלים אצל שמחה:

ופוק חזו עד היכן הדברים מגיעים, וכמו שמבואר בדברי הרמב"ן ז"ל בשבוע זו פרשת וירא (בראשית י"ח ט"ו) על הפסוק ותכחש שרה לאמר וגו' ויאמר לא כי צחקתי וגו', שהקב"ה האשים אותה וכו' שתאמין או שתאמר אמן כן יעשה ה' וכו' עכ"ל. והרי מפורש שהתביעה היתה במה שנמנעה לומר אמן. וזאת היתה תרעומתו של הקב"ה עליה. ואשר על כן נא אל יהא דבר זה קטן בעיניכם, ומי חכם ישמר אלה ויתבונן בחסדי ד' שבזכות עניית אמן יתקיימו כל הברכות והאיחולים הטובים שמאחלים בני ישראל זה לזה, ולברכה, ואך טוב וחסד ירדפכם כל הימים סלה.

המעוררים

הנני בזה לעורר את דעת הקהל הי"ו, על ענין נשגב הצריך תיקון, הן בזמנים האחרונים נשתרבב המנהג אצלנו (וביותר אצל הנשים שתחיו), שבכל הזדמנות של שמחה, כאשר מאחלים ומברכים את הבעלי שמחה בברכות ואחילות טובות, אז במקום שיענו על זאת "אמן" או "אכיר", וכמו שהיו נוהגין בישראל מעולם, תחת זה הם עונים "טענק-יו" וכמנהג הגוים אשר מסכיבותינו, או אומרים "תודה" בארץ ישראל, ואשר בעוה"ר נתקיים בנו מאמר הכתוב (תהלים ק"ו ל"ה) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם וגו'. ומלבד זה הלא המדה היא לענות אחרי כל ברכה אמן, ואשר עי"ז מעוררים הטוב בגנוי המרומים, וכמבואר בספרים הקדושים באר היטב.

עניני שבת קודש מרבי שמעון בר יוחאי

דער הייליגער תנא רבי שמעון בר יוחאי אין ספר הזוהר הקדוש ברענגט אסאך וועגן די גרויסקייט פון שבת, פון דעם ווען מיר ברענגען אפאר פונקטן

זאגט דער פסוק אין ישעיה (מט, ג) ישראל אשר בך אתפאר.

רבי שמעון בר יוחאי זאגט עדות פאר אלע צדיקים אויף יענער וועלט אז אויף זיין לעבן האט ער נישט מבטל געווען קיין איין סעודה פון די דריי סעודות שבת, אין דעם זכות האט ער קינמאל נישט געדארפט פאסטן קיין תענית חלום, נישט אין מיטן וואך, כל שכן נישט שבת.

באלד ווי מען קומט שבת אריין אין שוהל טאר מען נישט רעדן אפילו אין צרכי בית הכנסת, נאר דאווענען און לערנען, און ווען מען רעדט חלילה אנדערע דיבורים און וועלט זאכן, ווערט דער מענטש גערעכנט ווי א מחלל שבת און האט נישט קיין חלק אין אידישן פאלק, צוויי מלאכים זענען ממונה אויף דעם יעדן שבת זיי לייגן ארויף זייערע הענט אויפן קאפ פון דעם מענטשן און זאגן: וויי איז צו איהם וואס ער האט נישט קיין חלק אין השי"ת. דעריבער דארף מען זיך משתדל זיין צו עוסק זיין אין שוהל נאר אין תפילות שירות ותשבחות און עוסק זיין אין תורה...

(זוהר פרשת ויקהל)

א מענטש וואס עסט און טרינקט און איז פריילעך שבת, אלס וואס ער עסט און טרינקט און גיט אויס הוצאות, איז דאס א הלואה צום באשעפער יתברך, און ער צאלט אים דערפאר אפ "כפל כפלים" פון וואס ער האט אויסגעגעבן.

די וואס זענען מענג דעם שבת מיט תענוגים און בענטשן דעם באשעפער יתברך, גיבט זיי הקב"ה זייערע אלע בקשות וואס זיי בעטן...

א קול פון א כרוז גייט ארויס אויף יענער וועלט און שרייט אויס: דערוועקט זיך אידן דער אויסגעוועלטער פאלק, דערוועק א פרייד פארן באשעפער, וואויל, איז צו

איך הייליגע אידן אויף די וועלט און אויף יענער וועלט דער שבת איז דאך אייער שיינע ירושה מער פון די אלע פעלקער וואס דינען עבודה זרה.

דאס אלס ווען דער איד גייט אריין שבת צו זיין הויז מיט גרויס פרייד און איז מקבל זיינע אורחים מיט פרייד, און ווען די שכינה מיט די מלאכים זעהען ווי די ליכט שיינט און דער טיש איז גרייט און מאן און פרוי זענען בשמחה, און די צייט זאגט די הייליגע שכינה: דער איז מיינער! אויף איהם

קטורת - א סגולה

רבי שמעון בר יוחאי דערמאנט עטליכע מאהל אין זוהר הקדוש, מיזאל זוהר זיין צו זאגן קטורת צוויי מאהל אין טאג, שחרית און מנחה. ער זאגט אמאל מיט זיין לשון:

ווען מענטשן זאלן וויסן ווי גרויס איז די סגולה פון זאגן די פרשת פון קטורת מיט כוונה אינדערפרי און צו מנחה וואלטן זיי יעדן ווארט געקושט. ווייל יעדן ווארט איז א טייערער אוצר און א ליכטיגער קרוין, וואס פארטרייבט אלע שלעכטע זאכן און פאריאגט פיהל צרות זאלן נישט האבן קיין שליטה איבער דעם מענטש וואס היט אפ צו זאגן קטורת.

דער גרויסער באלוינונג (שכר) פאר זאגן אמן און "אמן יהא שמיה רבא"

מיאזי גוט מכון דערביי, וויפיל טויערן פון ברכה עפנט זיך אויבן, וויפיל גוט'ס געפינט זיך צוליב דעם אין אלע וועלטן, און וויפיל שמחה הערשט אומעטום... [תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו, הוא ימליץ טוב בעדינו אדוננו בר יוחאי] (זוכר ח"ג רפ"ה)

א"א

דער גרעסטער לויב פאר השי"ת איז קדיש וואס צוברעכט די סטרא אחרא מיט אלע קליפות. (זוכ"ק ח"ג קכט, וחי"ג קכט:)

א"ב

ביים זאגן יהא שמה רבה דארף מען מעורר זיין אלע אברים (גלידער) צו זאגן מיט כח און מיט דעם צוברעכט מען די כח פון די סטרא אחרא. (זוכ"ק ח"ק רכ.)

א"ג

ווען אידן זאגן הויעך אמן יהא שמה רבה ווערט השי"ת פיל מיט רחמנות אויף יעדן אפילו אויף די רשעים פון גיהנם. (זוכ"ק ח"א סג:)

א"ד

די וועלט שטייט אויף אמן יהא שמה רבה וואס מען זאגט נאכן לערנען. (סוטה מט.)

א"ה

ווען דער חכם דרשנט און מען זאגט נאכ'ן לערנען אמן יהא שמה רבה, אפילו עס איז שוין אנגעשריבן אויף אים גזירות פון הונדערט יאר איז השי"ת מוחל. (מדרש רב קבלת ט, כ. – מדרש שו"ט משלי יו.)

א"ו

דער וואס זאגט אמן יהא שמה רבה מיטן גאנצן כח אפילו ער האט געהאט די עבירה פון ע"ז איז מען אים מוחל. (זוכ"ק ויקרא, רע"מ דף כ.)

א"ז

דער וואס זאגט אמן יהא שמה רבה איז מען אים מוחל אלע עבירות. (חרדים מלות תשובה פ"ז)

א"ח

יעדער צדיק האט א עקסטרע שטוב אין גן עדן לויט זיין מדריגה, און דער וואס זאגט אמן מיטן גאנצן כח עפענט מען אים די טירען פון אלע שטובער. (מכרש"א שבת קיט:)

א

דער וואס זאגט אמן מיט זיין גאנצן כח, און די געהעריגע כוונה, עפענט מען אים די טויערן פון גן עדן, מען צורייסט זיין גזר דין וואס איז אנגעשריבן אויף זיינע זיבעציג יאר, און מען איז מוחל אלע עבירות. (שבת קיט: וכתוס', זוכ"ק ח"ג כ., תיקוני זוכר יט. מ.)

ב

פון ווען א קליין קינד זאגט אמן איז ער זוכה צו עולם הבא. (סנהדרין קי:)

ג

עס איז נישטא קיין גרעסערע זאך פאר השי"ת ווי "אמן" וואס אידן זאגן. (דברים רבכ ז')

ד

דער וואס זאגט אמן אויף די וועלט וועט זוכה זיין צו זאגן אמן לעתיד. (שם ומדרי"ת לו, ח)

ה

די וואס זאגן אמן מיט כוונה גייען אויף יענע וועלט הויעך פון מדריגה צו מדריגה. (זוכ"ק ח"ג רפז)

ו

עמי הארץ וואס קענען נישט לערנען אפילו חומש און האבן בלויז דעם שכר פון גיין אין שוהל און זאגן אמן, איז אויך גענוג. (אגדה בראשית ע"ט)

ז

ווען אידן זאגן אמן עפענען זיך אין הימל די טויערן פון ברכה און שמחה. (זוכ"ק ח"ג רפכ:)

ח

די וואס זאגן אמן און עפענען דורכדעם די טויערן פון הימל, טוט הקב"ה עפענען די טויערן פון הימל ווען זיי בעטן אין א עת צרה. (שם)

ט

רבי אורי מסטרעליסק, זי"ע האט געזאגט: "ווען איד וואלט וויסן אז איד האב אויף מיין לעבן געזאגט איין "אמן" ווי עס דארף צו זיין וואלט איד שוין מער נישט געדאגה'ט.

י

רבי שמעון בן יוחאי שרייבט וועגן די חשיבות פון "אמן": ווען אידן אויף דער וועלט גיבן אכטונג צו ענטפערן אמן און

ווי אזוי מען דארף זיך פירן אין צייט פון קריאת התורה

ברכות, און עס איז דער פרידן און לעבן פון אלע וועלטן, בכלליות ובפרטיות. און ווען איינער נייגט זיינע אויערן זיך איינצוהערן צו אירע רייד, און עס איינצוהאלטן, טוט ער דורכדעם נאנט ברענגן צו זיך אלע ברכות, לעבן, שלום און אלעס גוט'ס, און ער איז מכבד די תורה וועלכע איז די גלוסטונג פון השי"ת, און טוט דערמיט הייליגן דעם נאמען פון השי"ת.

און ווער עס איז זוכה אז מען זאל אים אויפרופן צו דער תורה איז זיין שכר פיל גרעסער, ווייל אזוי האבן די חכמים געזאגט, אז וועמען מען לייענט פיר פסוקים פון דער תורה, האט א גרעסערען זכות ווי דער מענטש וואס מען האט אים געלייענט נאר דריי, ווייל אים האט מען געלייענט מיט א פסוק מער.

(סדר היום)

נאך ווערט געברענגט אין ספר ישוד ושורש העבודה [שער השמיני פרק תשיעי] פאלגענד: איך האב דיר שוין דערמאנט אין שער החמישי פרק ה' דער גרויסן פליכט זיך איינצוהערן דאס לייענען פון בעל קורא. און דארט האבן מיר גערעדט פון לייענען די פרשה מאנטיג און דענערשטיג, דעם געוואלדיגן ווארנונג וואס עס פאדערט זיך אז מען זאל זיך איינהערן מיט א פארכט און א ציטער, אזוי ווי ער וואלט יעצט ממש געשטאנען אונטערן בארג סיני ביי קבלת התורה, און דעם געוואלדיגן שכר וואס מען באקומט אויף דעם. און אויך פארקערט, דעם גרויסן שטראף, אויב מען טוט נישט אזוי. אויך די גרויסע מעלה פון בעל קורא, און פארקערט דעם גרויסן שטראף וואס עס קומט אים ל"ע אויב ער לייענט אין איילעניש און שלינגט איין ווערטער, וואס דאס איז א זאך וואס פארשטייט זיך אליין – אבער מען דארף נאך מער אנווארענן אויף די אלע זאכן, אזוי ווי מיר האבן שוין דארט געשריבן.

אין שו"ע יורה דעה [רפ"ב ס"א] שרייבט דער הייליגער מחבר: א מענטש דארף אפגעבן גרויס כבוד פאר א ספר תורה, און עס איז א מצוה צו באשטימען פאר איר א באזונדער ארט, און אפגעבן כבוד פאר דעם ארט און עס באשיינען. ער זאל נישט שפייען אנטקעגן א ספר תורה וכו', און נישט זיצן צו איר מיטן רוקן, נאר אויב זי איז אויף אן ארט וואס איז העכער מיט צען טפחים – און ער זאל זיצן פאר די ספר תורה מיט ערנסטקייט, מיט פארכט און שרעק, ווייל די תורה איז דער פארטרויליכער עדות פאר אלע מענטשן אויף דער וועלט, אזוי ווי עס שטייט אין פסוק: [דברים ל"א] "און די תורה זאל דארט זיין פאר דיר פאר אן עדות" – און ער זאל מכבד זיין די ספר תורה מיט אלע זיינע כוחות.

דער משנה ברורה שרייבט [תרפ"ט סקי"ה]: אלס די מצוה פון חינוך דארף יעדער טאטע האלטן די קינדער נעבן זיך ביים לייענען אכטונג געבן אויף זיי אז זיי זאלן אויסהערן דאס לייענען.

אין ספר כף החיים – אויף דעם וואס דער מחבר שרייבט [קמו ב] אז עס איז גלייך אז מען זאל ביי אלע פרשיות אינזין האבן און אויסהערן יעדע ווארט פון בעל קורא – שרייבט ער, אז עס איז גלייך אז מען זאל אויסהערן דאס לייענען פון א חומש. און דער מג"א ברענגט אויך אזוי אין נאמען פון של"ה הקדוש אז מען זאל אויסהערן דאס לייענען פון חומש.

אין ספר "סדר היום" שרייבט: ווען דער בעל קורא הייבט אן צו לייענען, זאלן די אויערן פון גאנצן ציבור זיין געווענדעט צו דער ספר תורה, און צו ענטפערן אמן אויף די ברכות. עס איז באקאנט פאר אלעמען אז די תוה"ק איז דער מקור פון אלע

פון אויסהערן די תורה איז אויך זיין תפילה אומווערדיג.

וואויל איז דעם מענטש וועלכער גיט אפ כבוד פאר דער תורה, אזוי ווי עס שטייט אין פסוק: השי"ת זאגט: די וועלכע זענען מיך מכבד, וועל איך זיי מכבד זיין.

דער עמדין שרייבט אין זיין סידור ביי די הלכות פון לייענען: מען טאר נישט רעדן, און אויך נישט ארויסגיין פון ביהמ"ד ווען די ספר תורה איז אפן, און ווער עס נעמט אוועק זיינע אויערן פון זיך איינהערן צום לייענען איז אויך זיין דאווענען אומווערדיג, ווייל ער פארשעמט די רייד פון השי"ת. עס וואלט פיל בעסער געווען ווען ער וואלט אומגעקומען נאך איידער ער איז געבוירן, און ער איז צווישן די וואס עס איז געזאגט אויף זיי אז ווער עס פארשוועכט די תורה, איז זיין גוף פארשוועכט ביי מענטשן, ווייל עס איז נישטא קיין גרעסערע פארשוועכונג פאר די תורה ווי דאס.

און אפילו לערנען טאר מען נישט אין דער צייט, ווייל עס איז נישט פארהאן קיין גרעסערע לערנען ווי דאס. און דער מענטש זאל נישט זאגן: די אלע זאכן וואס מען לייענט יעצט האב איך שוין געהערט און איך ווייס עס שוין און איך טרעף נישט דערניצען קיין שום נייעס. ווייל יעדע זאך אין דער תורה איז גרויס און פארכטיג, און די גאנצע תורה אנטהאלט די נעמען פון השי"ת, און אויף יעדן פינטל און יעדן שטרעכל פון דער תורה זענען אנגעהאנגן פילע בערג מיט הלכות און אגדות, באהאלטענע סודות, וואס די גאנצע וועלט און אלעס וואס געפינט זיך אויף דער וועלט זענען גארנישט גענוג ווערד צו אנטהאלטן די אלע סודות, אזוי ווי עס שטייט אין פסוק: אלעס האט אן ענדע, אבער די תורה איז זייער ברייט און אומענדליך, ווייל איר מאס איז לענגער ווי די וועלט און ברייטער ווי דער ים.

דער ביאור הלכה שרייבט [קמו, ב] פאלגענד: עס איז ריכטיג אז אן ערליכער איד זאל זיך ביי אלע פרשיות קאנצענטרירן און איינהערן צום בעל קורא. און דער גאנצער סעיף אין שולחן ערוך, איז א גרויסער מוסר פאר די מענטשן וועלכע זענען מפקיר זייערע נפשות און שמועסן אומנויטיגע רייד אין צייט פון לייענען.

מה-דאך אז אין די צייט וואס מען רופט אויף, צווישן איין מענטש און צווייטן – וואס אפילו די ספר תורה איז דעמאלט פארמאכט פונדעסטוועגן טאר מען דעמאלט נישט שמועסן מיטן חבר. און לויט פילע פוסקים טאר מען אפילו נישט רעדן פון לערנען, איז עס דאך זיכער אז דער איסור איז פיל גרעסער, ווען די ספר תורה איז אפן, וואס עס איז א גרויסער בזיון, אז ער נעמט אוועק זיינע אויערן פון זיך איינהערן צו די רייד פון השי"ת, און זיין זינד איז גרעסער פון עס קענען דערהייבן. ווייל אפילו ווען איינער גייט ארויס אינמיטן לייענען, איז געזאגט אויף אים דער פסוק "אז די וואס לאזן איבער השי"ת, וועלן [ל"ע] פארלענדעט ווערן" – אזוי ווי עס שטייט אין גמרא, איז עס דאך זיכער אזוי ווען ער שטייט אין ביהמ"ד, און ער וויל נישט ניגן זיינע אויערן צום לייענען. און ביי דעם טרעפט זיך פילע מאל אז עס איז חילול ה' אין דער עפנטליכקייט, וואס דער מענטש שטייט ביי דער מזרח וואנט פון ביהמ"ד, און יעדער זעהט זיין זינד, וואס עס איז דא דערביי א חשש אז ער אויך עובר אויפן לאו, פון ולא תחללו את שם קדשי.

אויך זענען פיל מאל זיינע רייד אויסגעמישט מיט לשון הרע און רכילות פון אנפאנג ביז צום סוף. און אויסער דעם, אויך דער איסור פון רעדען אומנויטיגע רייד אין ביהמ"ד, וואס דאס א באזונדער איסור פאר זיך, אזוי ווי עס שטייט ווייטער אין סימן קנ"א. זעה און בארעכנן זיך, וויפיל איסורים דער מענטש איז עובר דערמיט. און אויך ווערט זיין תפילה פאראומווערדיגט ביי השי"ת, אזוי ווי עס שטייט אין פסוק: ווער עס נעמט אוועק זיינע אויערן

די בעסטע סגולה צום נייעם יאר!

די בעסטע סגולה פאר סיי וועם איז "אריכות ימים ושנים", און צו זוכה זיין דערצו קען מען זייער גרינג, דורך "מעביר סדרה" זיין יעדע וואך, אזוי ווי חז"ל זאגן אונז אין מס' ברכות (דף ח' ע"א וע"ב) לעולם ישלים אדם פרשיותיו (של כל שבת ושבת, רש"י) עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום וכו', שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו [איבערזעצונג אויף אידיש: יעדער וואס איז מעביר סדרה מיטן ציבור, פארלענגערט מען אים זיינע טעג און יארן (פאר אים און די גאנצע משפחה)].

און אזוי ווערט אויך קלאר גע'פסק'נט אין שו"ע הלכות שבת (סימן רפ"ה סעיף א' וב'): **אע"פ שאדם שומע כל התורה כולה כל שבת בצבור, חייב לקרות לעצמו בכל שבוע פרשת אותו השבוע שנים מקרא ואחד תרגום אפילו עמדות ודיבן. אם למד הפרשה בפירוש רש"י חשוב כמו תרגום, וירא שמים יקרא תרגום וגם פירוש רש"י.**

דעריבער האנדעלט אייך יעצט איין גאר א גרויסע מציאה, איר קענט יעצט באקומען די גאנצע סעט פונעם חומש "אברהם יהושע" (3 בענדער) מיט "אידיש טייטש", וואס די ריכטיגע פרייז איז \$75, און יעצט קענט איר דאס איינהאנדעלן דורך געבן "מעות קדימה" פאר בלויז \$50, און איר וועט עס אי"ה ערהאלטען צו אייך אין שטוב די ערשטע באנד שוין יעצט אויף "שבת בראשית".

וכל המוסיף מוסיפין לו מן השמים, חיים ארוכים, חיים של שלום, חיים של ברכה, חיים של פרנסה, חיים של עושר וכבוד, לו ולכל בני משפחתו היין עמו"ש
בברכת כתיבה וחתימה טובה

**נעמט אריין א ברכה
אין אייער שטוב!
אריכות ימים ושנים פאר
אייד און פאר אייער
גאנצע משפחה עמו"ש**

העתק מספר "פסקי תשובות"

ריש סימן רפ"ה

בחובת קריאת שנים מקרא ואחד תרגום ענינה וסגולותיה

א. סעיף א', שו"ע: אף על פי שאדם שומע כל התורה כולה כל שבת בציבור, חייב לקרות לעצמו בכל שבוע פרשת אותו שבוע שנים מקרא ואחד תרגום, וכל המשלים פרשיות עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו (משנה ברורה סק"א, בשם הגמרא ברכות ח.).

ויזכה לחיים טובים ומתוקנים, וסגולה היא ליראת שמים, ולהמשיך עליו רוח מהרה, ותרין מגן הוא שלא יכשל בעבירות חמורות.

*

ומובא בספר שו"ת תשובות והנהגות (ח"א סימן רס"א) וכן בשאר פוסקים (מובא ב"פסקי תשובות" שם הערה 7) **דיש לעורר ולמחות על ההתרשלות במצוה זו אצל בני תורה**, דפשוט וברור כמו שלא נפטר שום אדם מכל מצווה דרבנן, בטענה שעוסק בתורה, כן לא נפטרו אף ממצווה זו. ואדרבה, אף מי שתורתו אומנתו כרשב"י וחבריו, שהיו פטורין מתפילה דרבנן, היו חייבין בקריאת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום. דהא גם זה הוא לימוד תורה, ובחיוב לימוד תורה הא איכא חיוב ללמוד גם מקרא. וראה גם בשו"ת קנין תורה (ח"ו סימן כ"ב).

הופיע כרך הראשון וקחו ברכה אל בתיכם!

(בקרום בעז"ה יופיע שאר ב' החלקים)

**אפשר לקנות כרך הראשון במחיר זול
ע"י מעות קדימה \$50 לכל הסעט
(המחיר רגיל \$75)**

פירוש לתרגום

פירוש שלם לתרגום נדפס כאן לראשונה, בעיקר לפרש הוספות התרגום על המקרא

ביאור לחומש

ביאור ופירוש בלשון אידיש המדוברת, העתק בלשון קצרה מחומש תורה ברורה

מתוך הסכמת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וחכמה מלאכה חשובה ונשגבה יש כאן... כי זה יעודד ויזרו עוד הרבה אנשים שישלימו פרשיותיהם... ויקראו בספר בתורת האלקים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא, ויקיימו דברי זקנים במצוה מן המובחר, ועי"ז יזכו לברכתם "מאריכין לו ימיו ושנותיו" בטוב ובנעימים... שעל ידי ספר זה יקראו שנים מקרא ואחד תרגום פסוק בפסוק כמנהג אבותינו ורבותינו הק'... ומקובל מצדיקי קדמאי שזה מסוגל ליראת שמים, והיא המקור השפע לכל מילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות.

מתוך הסכמת הרה"ג ר' בן ציון הכהן שטראסער שליט"א אבדק"ק נייטרא ב.פ.

גודל תועלת של חומש זה הלא עולה יפה מגדולי הפוסקים אשר בדבריהם מבואר שתכלית העברת הסיידרא הוא להבין הענין בשלימות.... גם ראיתי הפירוש על התרגום אונקלוס שבחומש זה, והוא פירוש יפה ונכון, ויש תועלת גדול מזה, כי בזמנינו אף לומדי תורה אינם רגילים בלשון ארמית של תרגום, ועי"י פירוש שבחומש ידע הקורא מיד כוונת התרגום, והחיידושים שטמונים בו.

מתוך הסכמת הרה"ג ר' נחמן יחיאל מיכל שטיינמעטץ שליט"א דומ"ץ דק"ק חסידי סקווירא ב.פ.

מעלה עשה המחבר חומש זה... כי השכיל ללמד בדרך קצרה ומובנת... ועי"ז המעט יחשוק הקורא לדלות תבונה ממקור מעייני המפורשים, ולא יסתפק במועט, וזה תכלית הנרצה... וגם לפרש את דברי התרגום ללשון הקודש, בפרט במקומות הרבים שאינו מתרגם את המלות של הפסוק, אלא מפרשם לפי הכוונה.

לקט התעוררות

אף על פי שאדם שומע כל התורה כולה כל שבת בציבור, "חייב" לקרות לעצמו בכל שבוע פרשת אותו השבוע שנים מקרא ואחד תרגום, (שו"ע או"ח סי' רפ"ה ס"ב).

אפילו מי שתורתו אומנתו כרב ששת [עי' ברכות ה.], אינו פטור מקריאת שנים מקרא ואחד תרגום, (תשובות הרשב"א ח"א סי' ר"ו).

הגם שפירשו חז"ל מתן שכרה, מה שלא מצינו כל כך בשאר מצוות, אין משמעות הדברים שמצוה זו הידור הוא וענין סגולה בעלמא, אלא חובה גמורה היא על כל אחד ואחד. על כן יש לעורר ולמחות על ההתרשלות במצוה זו אצל בני תורה, כי כאמור אפילו מי שתורתו אומנתו כרבי שמעון בן יוחאי וחביריו שהיו פטורים מתפילה חייבים בשנים מקרא ואחד תרגום, (פסקי תשובות ריש סי' רפ"ה).

כמה היו רוצים לקנות בזווי אי היה מאן דאמר מאן בעי סמא דחיי, כל שכן לרדוף אחר מצוה זו, אשר עליה אמרו רז"ל הקדושים אשר מפיהם אנו חיים שכל המשלים פרשיותיו מאריכין לו ימיו ושנותיו. נמצא, שהמתעצל וחדל מקרוא אותם, לא חפץ בחיים, והרי כאילו מתחייב בנפשו, (חסד לאלפים או"ח סי' רפ"ה ס"ג, לבעל פלא יועץ).

וכן היה עושה [האריז"ל, לקרות] בכל פסוק ופסוק עד תשלום הפרשה, ולא היה עושה כמו שיש מתייהרים לקרוא כל הפרשה כולה מקרא פעם אחד, ולשנותה מקרא פעם שני, ואח"כ קוראים כולה יחד תרגום פעם ג', אלא כל פסוק ופסוק בפני עצמו היה קורא שנים מקרא ואחד תרגום, (שער הכוונות להאריז"ל דף ס"ב ע"א).

אין לקרות ברהיטא, אלא צריך לקרות הפרשה בנחת ולהרגיש בדקדוקיה ולתרץ אותם, ומה שלא תוכל לתרץ עיין במפרשים, (בית יוסף בספרו מגיד מישרים ישעיה פרק ס"ו).

סגולת המצוה

אמרו חז"ל (ברכות ה): לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום שכל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו.

ואמרו דורשי רשומות (עי' מגלה עמוקות פר' קדושים) רמז בפסוק (ויקרא יט, לב) מ'פני ש'יבה ת'קום ו'הדרת, ר"ת שנים מקרא ואחד תרגום, ועל דרך הכתוב (משלי יד, יב) יש דרך ישר [ר"ת] לפני איש ואחריתה [ס"ת] דרכי מות, על כן הס"ת מיתה.

סגולה ועצה שיכול אדם לקשר מחשבתו אל הדיבור בתפילות שבת, הוא לראות לקרות הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום דווקא ביום וא"ו ערב שבת קודש, (בת עין ליקוטים).

מי שגומר שמו"ת קודם חצות היום בערב שבת קודש, מובטח לו שלא יבוא לידי עבירות חמורות באותו שבוע, (אורחות חיים סי' רפ"ה סק"ד בשם בעל אור לשמים).

ומקובל מצדיקי קדמאי שזה מסוגל ליראת שמים, והיא המקור השפע לכל מילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות, (מתוך הסכמת כ"ק מרן אדמו"ר מבאבוב שליט"א לחומש זה).

שנים מקרא ואחד תרגום גימטריא יש קונה עולמו בשעה אחת, חושבנא דדין כחושבנא דדין, כי בשעה זו אפשר לקנות עולם הבא וכל מיני השפעות טובות, (שי למורא עניני שבת).

לקנות פרשה לע"ז אן לזכות בשני חלקים הבאים, נא להתקשר עם המו"ל 347.645.0952 וכל הקודם זכה!

במה שאלות חדשות שנתעורר אעלי ב"הלכות שמחות"

שלום וברכה ברבי' והמשכה, וכל טוב סלה, יעלה ויבא ויגיע על ראש כבוד הרב הגאון, המאור הגדול לממשלת התורה, שמו מפארים בעדת חבלו, בש"ת מוה"ר ... שליט"א, אב"ד ... ומח"ס ...

שאלה א' הנה איתא בשו"ע יו"ד (סימן שפ"ט סעיף ג'), דאסור ללבוש תוך שבעה כלים חדשים צבועים וישנים יוצאים מתחת המכבש. הגה: יש אומרים דאסור ללבוש בגדי שבת תוך ד' שבועות הראשונים, אבל אח"כ מותר אפילו על אביו ואמו, וכן לעשות בגדים חדשים (כל זו צטט מוכר"ס), אבל נהגו איסור כל י"ב חודש, ע"כ. ונפשי בשאלתי מה הדין אם מותר לקנות "רעגן מאנמל" בימי אבלו, אם גם זה בכלל, או לא [ובשוואלי מרב אחד השאלה בעל פה, השיב לי תיכף שלכאורה יש חילוק בין המאנמל שמשתמשים בו בארה"ב הנעשה מפלאסטיק, שבזה לכאורה אין חשש, משא"כ המאנמל שמשתמשים בו בארץ ישראל, העשוי מסחורה רגילה, שזה לכאורה אסור].

שאלה ב' היות שבעוה"ד כשמתה עלי אשתי ע"ה, הוצרכתי להדליק בעצמי נרות הש"ק, והוספתי להדליק ככל ערב שבת נר מיוחד שדולק כל יום השבת לעילוי נשמתה, וכעת כאשר נפטרה עלי אמי מורתי ע"ה, והנני רוצה להדליק גם נר מיוחד בשבילה שידלוק כל יום השבת לעילוי נשמתה, ונפשי בשאלתי איזה נר אני צריך להקדים להדליק, האם אקדים הנר לע"נ אמי מורתי, משום כיבוד אם הנוהג גם אחרי מותה, או להקדים להדליק הנר לע"נ אשתי ע"ה, שהנני מדליק זה קרוב לד' שנים, ותדיר ושאינו תדיר תדיר קודם.

גם הנני רוצה לברר, דהיות שבררך כלל אנשים אין מקבלים שבת בהדלקת נרות שבת קודש, לכן אני מברך מקודם על הדלקת נרות שבת, ואני מדליק, ואח"כ אני מדליק הנרות המיוחדים לעילוי נשמותיהם, אם זה נכון לעשות כן.

שאלה ג' היות שכתבו הרבה פוסקים שלא להרבות בקדישים, ואזכיר קצתם, בחיי אדם (ח"א כלל ל' סעיף ז') כתוב לאמר, וכשם שאסור להרבות בברכות, כך אסור להרבות בקדישים, ע"כ. והגאון חיד"א בספרו ברכי יוסף (ח"ח סימן קל"ג צע"י צרכי א"ת צ') כתב: מאנה הנחם נפשי כי פשתה המספחת להרבות בקדישים מאד, שאומרים ג' פסוקים ממש וקדיש, וחוזרים לומר ג' פסוקים וקדיש, וכיוצא. והוי כחוכא ואיטלולא. וכמה צווחות צווחו קמאי על זה ואין שומע ואין מקיץ. וגדול בדורנו מהרח"א זלה"ה ראה והתקין בעיר איזמיר, כמפורש בתקנותיו אשר בסוף ספרו חנן אלהים, ומי שדבריו נשמעים ימהר לתקן בקהל עדתו, עכ"ל. וכאן האריך בערוך השולחן (ח"ח סימן מ"ב סעיף ג') וכתב: יש מהמון בני" שסוברים שמצוה להרבות בקדישים וכמה טועים הם וקורא אני עליהם תשתכנה אבני קדש וגו' (איכה ד, א) ואין משתמשין בשרביטו של מלך מלכי המלכים הקב"ה רק כפי מה שהרשה אותנו והמרבה בהם מזולל בהדרת קדש וכבר כתב אחד מגדולי הפוסקים בס"י זה דכשם שטוב למעט בברכות כמו כן טוב למעט בקדישים [כנה"ג] ואחד מיוחד מגדולי החסידים צעק מרה על זה [החסיד דבר שמואל בתשו' סי' קפ"ג הובא בבאה"ט סק"א] וז"ל המרבים באמירת הקדישים כו' ומתישים כח קדושת ה' הגדול והנורא וכו' עכ"ל. וכ"כ בשו"ת מהרש"ם (ח"ג סוף סימן קס"ג) ובכ"ז יזהרו שלא להרבות בקדישים אחר מזמורים ועלינו וכדומה זולת במקום החיוב גמור כמ"ש בש"ע, עכ"ל.

ובכן השאלה שלי היא כך, כי אחר המנין האחרון של מנחה, יש לי מנין קבוע למעריב, ובמנין האחרון של מנחה ב"ה לא היה חיוב שיאמר קדיש ולכן אמרתי אני קדיש. ונפשי בשאלתי, דהיות שכבר התפללתי מנחה מקודם, אם מותר לי לומר אז קדיש אחר עלינו או לא. [וכמדומני שנמצא בספרים דדווקא בימי אבילות יש לזוהר מלהרבות בקדישים, אבל לאחר שנגמר השנה, מותרים לומר כמה קדישים שרוצים, אבל לא מצאתיו כעת, ובכן נא להודיענו על נכון בזה].

ועוד נכלל בזה שאלה, כי הלכה הוא בידוע בשו"ע (ח"ח סימן ק"ח סעיף א'), וסימן ל"ד סעיף צ') שמי שהיה אונם מתפלל בתפילה הבאה שתי תפילות, אחת לחיוב דהשתא, ואחת להשלמה. ונסתפקתי מה הדין במי שהיה אונם, והוא ג"כ אבל, אם יכול להיות לו השלמה של קדיש שהחסיר. [כגון שיאמר "מזמור לדוד" ואח"כ יאמר קדיש שנית, או אולי בקדיש לא שייך כלל ענין השלמה].

שאלה ד' ויפרד לג' שאלות: הנה לענין לילך לסעודה בתוך ימי אבלו, איתא בשו"ע יו"ד סימן שצ"א סעיף ב', וזה לשונו: על כל מתים נכנס לבית המשתה לאחר שלשים יום; על אביו ועל אמו, לאחר י"ב חדש. ואף אם השנה מעוברת, מותר לאחר י"ב

חדש. ומיהו שמחת מריעות שהיה חייב לפרוע אותה מיד, מותר לעשותה מיד אחר שבעה. אבל אם אינו חייב לפרעה, אסור ליכנס לה עד ל'. ועל אביו ועל אמו, אע"פ שחייב לפרעה, אסור (עד) לאחר י"ב חדש.

הגה: ובחבורת מצוה, כגון שמישיא יתום ויתומה לשם שמים, ואם לא יאכל שם יתבטל המעשה, מותר לאחר ל', אבל תוך ל' אסור לכל סעודת מצוה שבעולם (טור צסס סכ"א). אבל סעודת מצוה דלית ביה שמחה, מותר ליכנס בה, כגון פדיון הבן או סעודת ברית מילה, ומותר לאכול שם אפילו תוך שבעה, ובלבד שלא יצא מפתח ביתו (סי' ס"ח). ויש אוסרין בסעודת ברית מילה (מרדכי). והמנהג שלא לאכול בשום סעודה בעולם כל י"ב חדש, אם הוא חוץ לביתו, ובתוך הבית מקילין שאוכל בביתו בסעודת ברית מילה, וכ"ש בשאר סעודות שאין בהם שמחה. אבל בסעודת נישואין יש להחמיר, כן נראה ל'.

שאלה א', והיות שבשנה זו יש הרבה שמחות נישואין במשפחתי כן ירבו, אחת אצל אחי, ואחת אצל אחותי, ושתיים אצל גיסי [לכניו התאומים], איך מותר להשתתף בזה, כי שמעתי אומרים בשם רב אחד, דכל האיסור להיות אצל הסעודה הוא רק כשיושב ואוכל עם הציבור, אבל אם אינו רוחץ ידיו לאכילת פת, לא מיקרי כאילו הוא משתתף ב"סעודה", נא ילמדינו רבינו אם חילוק זה הוא חילוק נכון על פי הלכה.

שאלה ב', אפילו את"ל דאסור לילך לחתונה, מהו אם מותר לילך לחופה, [כי בדרך כלל בקבלת פנים יש התעוררות גדול, אבל בחופה כבר יש בהרבה מקומות כלי זמר].

שאלה ג', אם אחד מבני המשפחה מכבד האבל לברך ברכה תחת החופה, אם צריך להודיע מקודם שהוא אבל, או שאין צריך להודיע כלום, ולקבל הכבוד באהבה.

אלכסנדר אליעזר קנאפלער

יוסף ליברמאן

ראש ישיבת כולל שומרי החומות

ורב דקהל סדיגורא ירושלים ת"ו

מח"ס "משנת יוסף"

בס"ד י' תמוז תשע"ד

יתברך ממרומים, ברב שלומים, מע"כ ידידי עוז, הרה"ג הנודע בשערים בזיכוי הרבים בהרבות גבולי התוה"ק,

בנן של גדולים, כש"ת מו"ה אלכסנדר אליעזר קנאפלער שליט"א

בארא פארק, מחבר ספרים וקונטרסים רבים ומועילים.

אחדשה"ט באה"ר. אודות שאלתו במי שהיה אנוס מללכת לבית הכנסת ולומר קדיש בהיותו חיוב, אם מועילה לו השלמה שיאמר בתפילה שלאחריה קדיש פעמיים. – ויותר יש להסתפק, שהרי בשחרית יש ד' קדישים לחיוב, ובמנחה רק אחד, וכן במעריב. – ומה דינו אם היה אנוס כל היום או כמה ימים מללכת להתפלל בציבור, היאך ישלים הקדישים שהחסיר. – ועד כמה זמן מועלת השלמה.

במעשה דרבי עקיבא שפדה לאיש מניהם ע"י שלימד לבנו לומר קדיש וכו', הביאו הרב"י והרמ"א (יו"ד סימן שע"ו), וא"כ אינו דומה לתפילה שמחוייב בה. – אלא שכיון שע"י שמקדש שמו ית', בזכות זה יש עילוי נשמה לנפטר, א"כ בכך יש בזה חיוב של כיבוד אב ואם, לכבדם בחייו ובמותו. ומה תעשה בת שאין לה אחים ואין אשה יכולה לומר קדיש בציבור, חייבת היא מדין כיבוד אב ואם לשכור איש שיאמר

הנה תשלומין מצינו בתפילה שהיא חיוב דרמיא אגברא, ובאנוס יכול להשלימה בתפילה שלאחריה, אפילו ממנחה למעריב שלאחריה, שכבר אז הוא יום המחרת, והאי מדינא בגמ' כמבואר בטוש"ע (או"ח סימן ק"ח) וכן לעליה לרגל ולקרובן חגיגה יש תשלומין כל שבעה.

אבל לומר קדיש אינו חיוב דאורייתא או דרבנן, ולא נזכר בגמ' ולא ברמב"ם רי"ף ורא"ש וטור ושו"ע, אלא מקורו

במאמר קדישין, וכן נהג החזון איש ותלמידיו שרק א' אמר קדיש.

וכן יעשה האבל אם ל"ע אנוס מללכת לבית הכנסת, שיעשה כל הנ"ל לעילוי נשמת הנפ. – וא"כ מי שבאונס החסיד בבוקר ג' קדישים, בודאי טוב אם ישלים קצתן בתפילת המנחה, ויעשה שאר מצוות הנ"ל, או יבקש או ישלם לאיש אחר שיאמר קדיש לעי"נ.

ויה"ד שיתגדל שמו הגדול ית"ש בעולם בישועתן של ישראל בב"א.

קדיש אחריה אביה או אמה, אשר כנהוג זה ג"כ מועיל [ואו לפני אמירת הקדיש יאמר האומרו שיהא הקדיש לעילוי נשמת פב"פ, עי' בכף החיים (סימן ג"ה סק"ל), ובשו"ת משנת יוסף (חלק ח' סימן ס"ד)]. – וחזן מזה אפשר לקיים "מכבדו כמותו" בנתינת צדקה לעי"נ, בפרט ללומדי תורה, ולהדליק נר ה' נשמת אדם, ולעשות שאר מצוות של זיכוי הרבים שכל זה הוא מצוות לעילוי נשמתם.

וזה מוכרח לעשות גם מי שע"פ שו"ע אומר קדיש יחיד לפי דיני קדימה בקדיש, כמבואר בביאור הלכה (סימן קל"ב)

דושה"ט באה"ד

יוסף ליבערמאן

משה שמעון בינעמא

דומ"ץ קהל מחזיקי הדת דחסידי בעלזא

ווידמען קט. – ספרינג וואלי נוא יארק

מח"ס משאת שבת ב' חלקים, מוכן ומזומן, ועוד

בס"ד. לכבוד הרב המזוכה את אחרים בתורת השם, ה"ה, הרה"ג אלכסנדר קנאפלער שליט"א.

בדבר השאלות ששאלתם, הנני להשיב בקצרה מה שנראה לענ"ד. ראשית אכתוב למע"כ דברי נוחם, המקום מקומו של עולם ינחם אתכם בתוך אבילי ציון וירושלים, בוודאי יש זכיה לנשמת אמך בגידול צאצאים כמותכם.

בכך, אבל לעשות תיקון בעד האם איכא בה מצוה וחיובא, ולכן ליכא כאן ענין תדיר ושאינו תדיר. אבל אעפ"כ לענ"ד טוב להדליק בעד האשה קודם, היות שכבר נהגת זה עידן להדליק נר נוסף בעד האשה, הרי כבר חל על נרות דשבת מספר ידוע, למשל אם לפני זה הדלקת י"ב נרות ועכשיו י"ג נרות, כבר א"א להוריד מסכום זה כאשר מוסכם המנהג שאין גורעים ממספר הנרות של שבת, ואם עכשיו תדליק אותה נר בעד אמך, אין כאן הוספה במספר הנרות בעד האם, זאת ועוד, אף שהנך נוהג לברך מקודם על ההדלקה ושלא לקבל שבת ע"י זה ע"פ תנאי, הלא ידוע מש"כ הר"ן פ"ב דשבת דחכמים רצו שיהא מלאכה אחרונה ההדלקה שבה מקבלים שבת, כלומר אחרונה שבמלאכות, וא"כ מה טוב ומה נעים שתהיה אותו הנר לזכר אמך ע"ה, שבאמת אלו הנוהגים להוסיף נרות של שבת לזכר נשמה אין הענין כמו הדלקת נר נשמה, אלא ריבוי נרות לכבוד שבת, אלא שמוסיפים נר לכבוד הנשמה.

בענין קדיש, הפירוש של שלא להרבות קדיש, הוא משום אגב קדושות הקדיש דינה כמו להרבות בכרכות שאינם צריכות כ"כ, ולא דווקא לאבלים, אמנם הפירוש של

בענין לבישת מעיל גשם ב"ב חודש, נראה להקל, ראשית מעיקרא דדינא לדעת המחבר אין איסור, אלא שנוהגים להתמיר ע"פ הרמ"א שמביא בשם הכלבו, וכ"ה בתשב"ץ קטן, והמעין בתשב"ץ יראה שהוא מקיל באופן שאחר לבשו כשתים ושלוש שעות, הרי באופן שהתחדשות אינו חשוב כבר אזדא לה החומרא, וכאן שגוף המעיל אינו בגד חשוב כלל ליכא למיחש לה, ועוד דבעיקר הבגד לא נעשה להתחשב בה רק להלוך בה בשעת הגשם, ובדרך כלל אפי' בשעת לבישה אין השמחה שבה גדולה כ"כ שכל אחד רוצה שהגשם יופסק, ואינו חושש לילך במלבוש זה להתגדל ולהתחשב בה, ואין להתמיר לחדשו ב"ב חודש.

בענין השאלה דנרות, על מי להקדים, האם שייך בה תדיר ושאינו תדיר, בפשטות איכא למימר דלא שייך בכה"ג ענין תדיר כלל, כי שני הנרות אינם שייכים זה לזה כלל, לחוש לכללא דתדיר, וחזן מזה כי ליכא חיובא להדליק בעד אשתו, כמבואר בשו"ת רמ"ע מפאנו סימן פ"ט לגבי לשכור מי שיאמר קדיש בעד אשתו. אמת כי נכון הדבר מה שאתה עושה לעשות תיקון בעד אשת נעורים אשתך ע"ה ששתפה עמך לגדל צאצאך וכו', אבל מצד חיובא ליכא

הכלי זמר, ולרקוד בוודאי אסור (מילתי אמורה בדרך הלצה, כי מלפנים חתונה היה זמן שכל אחד כבר השתוקק לבא ולהשתתף, והיה שמחה במדה גדושה, אבל כהיום החתונה מלומדה ואינם אוכלים בשמחה כ"כ, כבר הוקל גם לאבל להשתתף, כי שמענו אבלים אומרים ברוך השם בשנה זו פטור אני מליך לחתונה, לאבל כזה הותר ומצוה לילך לחתונה, וכל זה בדרך הלצה).

ולילך לחופה, באמת הפוסקים התירו רק משום דהחופה היה בחצר הבית המדרש, וכהיום החופה במקום החתונה דינו כמו כל שמחות, אבל אם אינו משתתף בקבלת פנים ורק הולך לומר מזל טוב אינו חמור כ"כ, ויש להשתדל שלא לשהות שם כשיש כלי זמר, ובענין שמכבדים בברכה, אם החתן והכלה מתכבדים בזה יש להקל לקבל הכיבוד.

משה שמעון בינעמה

א' מסעי תשע"ד לפ"ק

פה מאנסי נ"י

ריבוי קדיש הוא במקום שאין צורך לקדיש, כמו שאומרים רק כמה פסוקים ואומרים קדיש בתרה, ולא במקום שיש תקנה לומר קדיש, כמו ארבע קדישים של הקתפילות, וגם קדיש בתרא של אחר עלינו שהוא קדיש לצורך יתומים, ויש ענין לומר קדיש שם, ודוקא ליתומים שלכן נקרא קדיש יתמא, ובמקום שאין יתום באותו מנין עדיף לומר קדיש למי שיכול אפי' כשאינו בתוך י"ב חודש, אלא שאינו חיוב כ"כ כמו ליתום, אבל לומר שזה בכלל ריבוי קדיש, א"א לשמוע.

ומה ששאל בתפלת השלמה האם יש להשלים גם הקדיש, יעוין בלבוש סימן קל"ג כעין זה, ומשמע דאין חיוב להשלים הקדיש רק שיתפלל ערבית אחר היארצייט יעו"ש, שהנוב"י ס"ח העיד שכל מנהגי הקדיש נתייסד ע"פ הלבוש, והוא מדברי מהר"ם מינץ, ואף שיש לחלק מדברי הלבוש לנידון דידן, מכל מקום לפי הסברא הקדיש שייך להתפילה ואם אין רק תפילה אחת והשני להשלמה, ליתא לקדיש שם.

בדבר הילוך לחתונה של משפחה, כבר הונהג לילך, ע"פ דברי תשו' מהרי"ט, ולא לאכול בסעודה רק במקום יחיד, ובדעת הנשואין לקרב אנשים, ולהשתדל שלא ליהנות מן

גבריאלי צינער

רב דק"ק ומח"ס

נמעי גבריאלי

ברוקלין ניו יארק

כ"ז תמוז תשע"ד לפ"ק

כבוד הרה"ח לומד תורה תדירא, רב פעלים בצרכי ציבור באמונה, ובזיכוי את הרבים ללימוד התורה ולאמירת תהלים, נועם המידות, בנש"ק, מו"ה אלכסנדר אליעזר קנאפפלער שליט"א.

הנני בתשובה מאהבה על שאלתכם:

(ד) מותר לו לומר קדיש לזכות הרבים, מכיון שמבואר ברמ"א סימן קל"ב ס"ב שמנהג לומר קדיש אחר עלינו.

(ה) א"צ השלמה לקדיש, ואם רוצה לזכות הנשמה יקנה עליה או ילמד משניות נוסף.

(ו) השאלה אם לילך לחתונה, כבר נתבאר בפרטיות בספר נמעי גבריאלי על הלי' אבילות ח"ב, עיי"ש ותמצא הכל מסודר.

(ז) רשאי לכבדו בברכה, אכן לאחר הברכה ילך לביתו.

(א) יתן לאחד מבניו ללבוש איזה שעות ואח"כ יכול ללבוש.

(ב) הנה מכיון שרוצה להדליק שני נרות, אין נפק"מ איזהו קודם, ואין מוקדם ומאוחר בתורה, רק השאלה במקום שיש לו רק נר אחד איזהו קודם, מצד אחד י"ל להדליק נר לאשתו מכיון שכבר קיבל עליו להדליק ככל עש"ק הוי כמו נדר, או לכבוד אמו מכיון שמחוייב מה"ת בכבודה, וצ"ע.

(ג) מחלוקת הפוסקים, ובכל אופן שנוהג הוא טוב.

ויה"ד שנוכה בקרוב לנחמת ציון וירושלים, ותחיית המתים ברחמים אכיה"ר.

המברכו בהצלחה מופלגה בכל מעשיו הכבירים

גבריאלי צינער

תשובת הרה"ג מוה"ר יודל מאנהייט שליט"א

דיין ומו"ץ בעיר הגדולה לאלקים בארא פארק

בס"ד, ג' לסדר הפטורת נחמו נחמו תשע"ד

כבוד הרבני המופלג ומופלא בתורותיו ובתורות אחרים, מעלה את עצמו וזולתו אל עבודת השם ותורתו, איש יקר עד מאוד, איש מורם מעם, ירא שמים מרבים, מוכתר בכל מיני הלל ושבת, כבר תורה וכתר שם טוב עולה על גביהן, בקרב עמו ישראל לברכה ולתהלה, כבוד שם תפארת

הרב רבי אלכסנדר אליעזר שליט"א.

אחר דורשי שלומך וכל טוב, שלום וברכה לעדי עד. באתי על של אתה להעיר ולהאיר בענין שאלותיך שאלת חכם.

ומודמן מצוה והנהגה אחרת לעשות באותו זמן, על זה אמרין תדיר קודם.

אבל אם מתכוונים להנהיג או לעשות עוד דבר בתמידות, לא שייך לומר הראשון קודם מחמת תדירות, שהלא שניהם תדירים מעכשיו (אולי יש ראייה מש"ס לא כן, אבל זה שיוצא מסברא). ובפרט שכאן יש מצות כיבוד אב ואם, על אף לא בטוח שמחמת חיוב של מכבדו במותו צריך לעשות זה מקודם, אולי משום מצוה וכו' אל תחמיצנה, שאין מעבירין.

וגם להיפוך, שאין המנהג טוב של גמ"ח הדלקת נר לע"ז אשתו ע"ה נחסר אפי' במשהו כשדולק אח"כ, לכאורה.

ובענין מכבדו במותו, לכאורה הדלקת נר אינו פחות מלומר הריני כפרת משכבו וכו', וממילא יש ממשות בענין זה.

ובנוגע שאלתך אם נכון להדליק אחר הדלקת נרות שבת, ואחר הברכה עליה. מסתימת הפוסקים לא שייך איסור מלאכה בהדלקת איש, בפרט שלא התפלל מנחה (ועיין משנה ברורה סימן רס"ג ס"ק מ"ב). ואפילו שיטת הטורי זהב בסימן תרע"ט ובפוסקים שמה ג"כ לא שייך בכאן, אפילו להתנות גם כן לא שייך בכגון דא, בפשטות.

בשאלה, האם נכון לומר קדיש אחר מנין שלא מתפלל שם, היות שאין שם חיוב שיאמר קדיש אחר עלינו, וגם כבודו כבר התפלל קודם. ברור שיש חיוב לומר קדיש אחר עלינו של ציבור (עי' סימן קל"ב וע"ש במשנה ברורה סי' ק"י), ממילא אין זה כמרבה בקדישים.

אלא השאלה אם איש אחר שלא מן המנין הוא, יש לו לזכות את הרבים בדינים והלכות ששייך אליהם, אם זה כקורא בתורה וכעולה לדוכן במנין שלא מתפלל שם, כדי לזכות את הציבור דשם, ודו"ק.

אני באה לכאן למלאות כלים וקנים במים, ואין מים אלא תורה, ממקורות מעיינים, מעיין נובע מספר הכתובה.

אסתפק רק למלאות רצונך בהערך, ואענה מען למענך שליט"א.

ואחילה בראשון ראשום, אם נכון לקנות רעהגען מאנטל בימי אבל ר"ל.

הנני חושב על אף שבהלכות שבת מצינו שסדינים שעוטף בשביל אצולו טינוף ולהגן מפני הקור בנתעטף רוב גופו, כל זה עושה אותו בגד כדי להקל בדיני שבת.

אבל כאן לכאורה ההיפוך, שהאיסור מלקנות בגדים חדשים בשביל שמחה והרגשה יתירה, ורעגען מאנטל שלנו שנעשה מניילון דק אינו ראוי אלא להגן מפני שטף גשם, ותיכף אח"כ מפשיטים אותו, שזה לא יקרא בגד, וגם אין מברכים על זה תתחדש כבגד אחר.

ואה"נ במאנטלעך הגונים ויקרים שהם יפים והגונים (אולי) שם יש לו דין בגד, שלא יחדש בימים אלו, והוא בגד עליון ששמח ומרגיש בטוב עמו. ומספקני בדיני שהחיינו אם מברכים עליו, אפילו הנוהגים לברך על בגד חדש בימינו, אבל לא ראיתי מעולם שמברכים על כגון זה.

*

על השאלה השנית אם הדלקת נר נשמה בשביל אשתו ע"ה קודמת להדלקת נר לע"ז אמו ע"ה, היות שקדמה משנים אלו, ראשית לא מצינו כיבוד אשתו אחרי מותה, על אף שבוודאי זה גמילות חסד של אמת ולטובת נשמתה, אבל אין זה ענין של כיבוד. משא"כ באב ואם מצינו, מכבדו בחייו ומכבדו במותו (קידושין לא:), שנית הענין של תדיר קודם, חושבני שלא שייך בכגון דא, דהביאור בתדיר קודם הוא, שכל דבר שעושים בתמידות למצוה ולהנהגה טובה,

בענין אם לברך ברכה תחת החופה, כמדומה שכל זיכוי הרבים במצות ובברכות לע"נ מקבל הנשמה עליית היות. כמו בברכת הזימון וכיוצ"ב, ודבר של קדושה כשהציבור עונה עליהם. ואם אכן נאמר שהחופה לא נקראת מסיבת מרעים ושמחה, אז מ"ש מהמברך על הכוס ביום יאהרצייט וכדומה, מהמברך בעת חופה כשהציבור עונה אמון. אבל כמובן, שאיני ראוי לקבוע ענין של ע"נ בענינים אלו.

בזה עשיתי נחת לך ולכבודך הרם והנעלה, ויצאתי ממרגולתי לעשות יקר וחפץ בשבילך ובשביל כבוד תורתך שאתה מתעמק ומתעניין ומשעשע בה כל העת וכל הזמן, ומוכה גם את הרבים, תמידן כסדרן ומוסיף כהלכתן, ב"ה שזוכית לזה בלבך הטהור למען שמו באהבה יתב"ש.

אברכך בבריאות השלימה וברב נחת מכל יוצ"ה, והרחבת הדעת, ונוכה לקבל כולנו ביחד פני משיח צדקינו בהרמת קרן התורה וישראל במהרה דידן, אמון.

הכו"ח בידידות ביקרות ובהוקרה

בהערכה גדולה עד מאוד

גיסך, יודל מאנהייט

ובנידון אונס שהחסיר תפילה ואבל הקדיש, אם שיך להשלים, לא מבין מה ענין השלמה של קדיש להשלמה של תפילה, הלא אין לומר קדיש ג' פעמים ביום, אלא פשטות ענין של קדישים הוא, כשהציבור אומר פסוקים, והאבל אומר אח"כ קדיש, והנשמה מקבל עליה בעבור זה. והיות שאין הציבור אומרים פסוקים (כדי לומר קדיש עליהם), אלא ג' פעמים ביום, נקבע כן לומר קדיש בדרך זה. (ולא אכנים כעת אם צריך פסוקים של ציבור או די של עצמו). עכ"פ מה ענין השלמת קדיש להשלמת חובת תפילה שתיקנו אנשי כנסת הגדולה.

ואודות שאלת השתתפות סעודת משתה ושמחה, צריכים לעיין ולדיין מש"כ בשו"ע בלשון אסור "ליכנס" לבית המשתה, לשון כניסה בפשטות לא מתפרש לשון של אכילה וכ"ש לא לשון של נטילת ידים וכיוצ"ב, וע' באחרונים לשון וענין של השתתפות.

ובחופה, כמדומה שנוהגין לילך, שאין שם ענין של שמחת חתן וכלה, אלא עת של התעוררות ותשובה ותפילה. ואפשר שכדאי לילך משם לפני הסיום, שאז מתחיל תיכף השמחה של חתן וכלה.

אברהם צבי פריעדמאן

דומ"ץ דקהל אור פני יהושע גאלאנטא

מח"ס אוצר הלכות

ברוקלין נ"י. יע"א

בעזהש"ת.

שלום וברכה לנצח, מעלת פני כבוד ידידינו וידיד נפש כל חי, האי גברא יקרא, זכה ומזכה את הרבים, שמו מפארים בהילולים ותוארים

ה"ה הרה"ג מוה"ר אלכסנדר אליעזר קנאפפלער שליט"א.

אחר תת הכבוד והשלום הראוי.

קיבלתי מכתבו מכבר, והנני מתנצל בזה על מה שלא השבתי על אתר, מפני טירדות המרובים, ועכשיו באתי.

שפ"ט סעיף י"א, וז"ל: אבל בגדים פשוטים כמכנסים וכיוצא בזה, וגם בגד חול כשיש הכרח לזה, מותר לעשות, דאין זה בגד חשוב, עכ"ל. וכע"ז כתבו הרבה אחרונים לענין מנהג מניעת בגדים חדשים בימי העומר, דאין למנוע רק בבגדים חדשים שיש לברך עליהם שהחיינו כדינא דשו"ע (או"ח סימן

על מה ששאל לענין לבישת בגד חדש לאבל על אביו ואמו תוך י"ב חודש, אם מותר לקנות וללבוש מעיל גשם שקורין "רעגן מאנטל" בימי אבלו.

כנראה אין בזה חשש, וכמ"ש האחרונים דלא נהגו איסור בזה אלא בבגדים חשובים, וכמ"ש הערוך השולחן (יו"ד סימן

רכ"ג), דבבגדים הללו איכא שמחה להאדם, משא"כ בגדים פשוטים שאין להם חשיבות כל כך.

ומה ששאל לענין אמורת קדיש אחר "עלינו" של מנין מנחה, שאין האבל מתפלל עמהם, כפי הנראה מכמה אחרונים שמותר לומר קדיש אחר עלינו, כשאין שם אבל אחר, אף שהוא לא התפלל ואמר "עלינו" עמהם, ע"י בשו"ת חלקת יעקב (או"ח סימן כ'), ושו"ת דברי ישראל (ח"א סימן מ"ו), לכאורה ה"ה בנידון דידן, ואין זה משום מרבה בקדישים, כיון שהם שני תפילות בפ"ע, ויש חיוב ועכ"פ ענין לומר קדיש אחר כל תפילה.

ועוד חזון למועד על שאר השאלות, והשי"ת יהא בעזרו שיזכה לאורך ימים ושנים טובים דשנים ורעננים, ולהמשיך בפעוליו הכבירים לזכות בהן את הציבור, ובפרט בגליונות החשובים "דמשק אליעזר" שרבים נהנים לאורו.

ויה"ד שהימים הללו יתהפכו לששון ולשמחה.

הכו"ח בחודש מנחם אב תשע"ד לפ"ק

הק' אברהם צבי פריעדמאן

תשובת הרה"ג ר' משה מנחם זילבר שליט"א

בן הגאון בעל "בירור הלכה" זצ"ל

בס"ד. בני ברק ארץ הקודש, ר"ח תמוז תשע"ד.

לכבוד ידידי הנה"ח מו"ה רבי אלכסנדר אליעזר קנאפפלער שליט"א.

אחדשה"ט. מעכ"ת שלה לי מכתבים בענייני אבילות בשנת אבילות על אבי ואמו, ושזה התעורר אצלו בהקשר לפטירת אמו הצדקנית ע"ה ביום י"ד סיון תשע"ד [וכפי שמציין זאת מעכ"ת במכתבו אלי], והנה אנכי לא ידעתי, שאמו הצדקת נפטרה, והנני לנחמו בכתב: "המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבילי ציון וירושלים, ולא תוסיפו לדאבה עוד", ובהמשך עבודת ופעולות הקודש של מעכ"ת, ינחם מעכ"ת. יש לי חביבות מיוחדת לכתוב על ענייני הלכות אבילות, בפרט בהקשר לאבי מורי הגאון המופלא רבי יחיאל אברהם זילבר זצ"ל בעל "בירור הלכה" [י"ד חלקים] ומחבר ספרי "זך כסף" [ושאר חיבורים על הש"ס, ובהלכה], ואשר בחלק משאלות מעכ"ת, גם אני התעוררתי לזה בשנת האבילות על אאמו"ר הגאון בעל "בירור הלכה" זצ"ל [וכדלהלן]. כבר כתבתי למעכ"ת בעבר שאין לסמוך עלי הלכה למעשה, והכל נכתב רק בגדר "הערות והארות" על מכתבו של מעכ"ת, וזה החלי בסייעתא דשמיא.

אחד. וכך עשיתי בשני הדברים הנ"ל, ואחר לבש זאת. ולכאורה אותו הדבר בספיקו של מעכ"ת על מעיל גשם, שיש לאחר ללבוש זאת יום אחד, ואז יוכל מעכ"ת ללבוש זאת.

(3) מעכ"ת מסתפק, היות שמשנפטרה אשתו לפני כמה שנים "הוצרכתי להדליק בעצמי נרות השבת קודש, והוספתי להדליק בכל ערב שבת נר מיוחד שדולק כל יום השבת לעילוי נשמתה", ועתה שנפטרה עמו ע"ה, ומעכ"ת רוצה להדליק גם עלי-ה, ומסתפק מעכ"ת אם להדליק קודם על אמו משום כיבוד אם, או קודם על אשתו משום שזה הוא כבר מדליק קרוב ל-ד' שנים, ו"תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם" [ע"כ מספיקו דמעכ"ת].

הנה זה הי-ה לי חידוש עצום להדליק 'בשבת', ודווקא ובדגש 'בשבת' "לעילוי נשמה", אני יודע שיש שמדליקין בימי ה"שבעה", ויש שגם בימי ה"שלושים", ויש שגם בשנת

(1) מעכ"ת כותב עלי וזה לשונו: "...בן להנה"צ בעל מקור ברוך זצ"ל, ונכד לבנימין הצדיק בעל "אז נדברו" זצ"ל". זה טעות, וצ"ל: "בן להנה"צ בעל "בירור הלכה" זצ"ל, ונכד לבנימין הצדיק בעל "אז נדברו" ו"מקור הלכה", ומח"ס "חיי אדם בית ברוך" [ועוד ספרים] זצ"ל".

(2) מעכ"ת מסתפק אם מותר לו בשנת אבילות לקנות "רעגן מאנטל" [מעיל גשם]. הנה כעין זה הסתפקתי אם מותר בשנת אבילות לקנות "שמריימל" חדש, ושאלתי רב שהוא מו"ץ בבית ההוראה של מרן הגר"ג קרליץ שליט"א, והשיב לי שמותר, אבל שמישהו אחר [שהוא לא בשנת אבילות] ילבש זאת שבת אחד. כעין זה הי-ה לי לפני פסח שרציתי לקנות נעליים חדשות, ושאלתי את הרב הנ"ל, ושאלני הרב אם זה בשביל להתחדש לחג או כי קרוע לי הנעליים, והשבתי לו שיש בזה חור, ואמר לי שמותר לי לקנות נעליים חדשות, אך באופן שאדם אחר ילבוש זאת יום

האבילות, ואולי יש שגם אחרי שנת אבילות, כמו כן ביארצייט מדליקין נר נשמה, וכמו כן ביום טוב שיש בו "הזכרת נשמות", מדליקין נר נשמה, אך בסתם שבת ובדגש שזה בשבת, להדליק בו נר "לעילוי נשמת", זה בשבילי חידוש עצום. וזה גם כשהיא נפטרה בשבת, וק"ו אם היא שלא נפטרה בשבת. ואולי מעכ"ת לא בא לחדש כאן דין ומנהג שיש ענין להדליק בשבת נר לעילוי נשמת, אלא זה רק מבחינה גשמית וטכנית, דהיות שמעכ"ת מתעסק עם הדלקת נרות שבת, אזי במצב כזה קל לו להדליק גם נר לעילוי נשמה, אבל לא שיש ענין או מעלה להדליק נר לעילוי נשמה דייקא בשבת.

ובעצם שאלתו יתכן שאין כאן יותר "כיבוד" במי שמדליקין עליה ראשון, ולכן אין נפק"מ את מי ידליק ראשון, ולכן יכול להדליק כרצונו. ואם נאמר לא כן, אזי יש להקדים את אמו, משום כיבוד אם. ומה שאמר מעכ"ת סברא להדליק קודם על אשתו משום שזה כבר מדליק קרוב ל-ד' שנים, ו"תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם", זה כשיש כאן שני חיובים זה בתדירות גדולה יותר וזה פחות או "תדיר קודם", אבל כאן על אמו לא הי-ה כלל חיוב ו"סיבה" להדליק עלי-ה, דהיא עדיין הייתה חי-ה, וכעת שהיא נפטרה חיובה וסיבתה היא בשוה לאשתו [ואף יותר, דעל אשה אין כלל "חיוב" לעשות לעילוי נשמה, ומשא"כ באמא. וגם בהאמא זה בשנת אבילות, והאשה היא לאחר שנת אבילות]. ומה שאשתו קדמה זה לא עשה את זה ל"תדיר" יותר מאמו ע"ה, ולכן נראה שידליק קודם על אמו ע"ה.

ומה שמסתפק מעכ"ת בסוף ספיקו ושאלתו הנ"ל דהיות שגברים לא מקבלים שבת בהדלקת נרות שבת, אז האם ראוי ונכון להדליק הנר שלעילוי נשמה אחרי הדלקת נרות שבת? תשובתי על זה: כפשטות זה בסידור, דכיון דלא מקבלים שבת בהדלקת נרות שבת, אזי מותרים – לכתחילה – בכל מלאכות דאורייתא, ולכן גם מותר להדליק נרות שלעילוי נשמה, וזה גם באופן של לכתחילה.

4) מה שמסתפק מעכ"ת כשהוא חזן במנחה ואמר קדיש, ונשאר מעכ"ת בבחנ"ס [כדי להיות חזן במעריב], ואחר כך הי-ה מנחה נוסף, ולא הי-ה שם "חיוב" שיאמר הקדיש יתום, ומעכ"ת אמר שוב הקדיש יתום, ומסתפק מעכ"ת אם זה בכלל ובגדר "שאין להרבות בקדישים" [ע"כ]. הנה בבתי כנסת שנוהגים שכשאין שם חיוב שנת אבילות או יארצייט, אזי אף אחד לא יאמר קדיש יתום, אזי לכאורה זה ודאי שזה בגדר "אין להרבות בקדישים", להגיד קדיש יתום אחר שמעכ"ת כבר אמר קדיש יתום במנחה שלפני

זה. וזאת הגם שיש לפלפל' דהקדיש עצמו זה לא בכלל "אין להרבות בקדישים", דזה בתפילה לאחר עלינו, אלא שלמעכ"ת שהוא כבר התפלל במנין קודם, זה לא חיוב אצלו קדיש זה. מיהו נראה דזה כן בגדר ש"אין להרבות בקדישים", ואין למעכ"ת לומר קדיש זה. אבל בבתי כנסת שכשאין חיוב שנת אבילות או ביארצייט אזי אדם אחר – שכבר נפטר לו אבא או אמא אך אינו בשנת אבילות – אומר קדיש זה, אזי כאן י"ל שמותר למעכ"ת לומר קדיש זה. ואף שגם זה יש לפלפל', אך נראה דבבתי כנסת אלו יכול מעכ"ת לומר קדיש זה. [ומה שכתב מעכ"ת בסוף שאלתו "וכמדומני שנמצא בספרים" שרק בשנת אבילות ישנו הכלל של "אין להרבות בקדישים", אבל אח"כ אין את זה, הנה הסברא אומרת בדיוק הפוך, שבשנת אבילות שהוא חיוב והאבא בניהם אפשר להרבות בקדישים ולא אח"כ].

7) מעכ"ת מסתפק כמה ספיקות בענין הליכה לשמחות משפחתיות בשנת אבילות: (א) האם מותר ללכת לשמחות כשלא נוטל שם ידיו? הנה כעין זה השיב לי הרב הנ"ל (מלעיל מספר 2) לגבי בריתות שעשו אחייניות שלי, ואמר שאם אני לא אוכל 'כלום' בתוך האולם [וגם לא אוכל מבלי נטילת ידים], אלא לחלוטין מחוץ לאולם [על המדרכה ברחוב], 'מותר' לי להיות בבית. ויתכן שיש לחלק בין ברית לחתונה, ובחתונה גם באופן זה אסור. (ב) אם את"ל שאסור ללכת לחתונה, האם לחופה מותר?? הנה הרב הנ"ל הורה לי שבחתונה אסור להשתתף, אבל בחופה מותר. (ג) אם צריך לאמר לבעלי השמחה שלא יכבדוהו "בברכה", כי הוא אבל בשנת אבילות, או לא. ואם מכבדים אותו יכול לברך? אינני חושב שיש 'מוניעה' לקבל "ברכה" בשנת אבילות.

ונחזור להנ"ל, שהרב הנ"ל הורה לי שבחתונות אסור להיות, אבל בחופה מותר כן. ואמר לי הרב הנ"ל, שלפני החופה ואחרי החופה מותר לי להכנס לאולם ולאכול משהו [מהפּר], אבל אך ורק בעמידה בפּר, ולא לקחת האוכל [מהפּר] ולאוכלו בשולחן. אבל כל זה הינו רק אם אין "תזמורת" באולם. ובאחד החתונות אמר לי אחד מאחיני שהוא יגיד לתזמורת לא לשיר לאחר החופה, כדי שאני יוכל להיות באולם, ואמרת לי: "חס ושלום!! הציבור לא צריך לסבול ממה שאני אבל!!".

ונכתוב עוד נקודה אחת לגבי ללכת לשמחות בשנת אבילות, ממה שאמר לי הרב הנ"ל, שכל ההיתר ללכת לשמחות בשנת אבילות – באופנים ובכמות שזה מותר – זה רק בבגדי חול, ולא בבגדי שבת, או בבגדים וחליפות של שמחות. ובאחד השמחות אמרתי לו שזה לא שייך ובלתי

שמעתה יהי-ה לו רק "שמחות" וכפשוטו ממש, ושמעכ"ת ישלח לי שאלות וד"ת בעניני "שמחות" וכפשוטו ממש (וכבעבר). ובעמדינו בתשעת הימים בו אנו מתאבלים על חורבן בית המקדש, נקווה שתבוא כבר הגאולה השלימה, ובנין בית המקדש ותחיית המתים, ויהי-ה "ובלע המות לנצח". ושאו כבר יהיה רק "שמחות" וכפשוטו ממש, ולא בלשון סגי נהור, ואז כבר לא יהי-ה כלל "הלכות אבילות" שנקרא בלשון סגי נהור "הלכות שמחות".

מצפה לרחמי ה'

משה מנחם זילבר

[בן הגאון בעל "בירור הלכה" זצ"ל]

רחוב רשב"ם 8 בני ברק, ארץ הקודש

אפשרי שלא אבוא עם בגדי שבת, והשיב לי הרב או אפשרי להשאר בבית ולא לנסוע כלל לשמחה!!! והי-ה מי שהתווכח איתי מהיכן לקח הרב שבגדים של שמחות אסור, כתוב איסור על בגדי שבת, ומהיכן לקח איסור על בגדי שמחות?? ושאלתי את הרב, והשיב לי, שהנקודה שבגדי שבת אסור זה לא מצד "שבת", אלא מצד שזה "בגדים מיוחדים" ולא הבגדים הרגילים והסמנדרתיים שלו, וא"כ מהאי טעמא יש לאסור גם בגדי שמחות, ולא רק בגדי שבת.

ונסיים, מעכ"ת כותב בראש הכותרות של השאלות: כמה שאלות חדשות שנתעורר אצלי ב"הלכות שמחות". מעכ"ת מתכוין ל"הלכות אבילות", ושזה מכונה בלשון סגי נהור "הלכות שמחות". ברם נקווה ונברך את מעכ"ת

הערת הרב השואל:

הנה זקני הרמ"א זצ"ל מחמיר שלא ללכת לשמחות, וכמו שהזכרתי לעיל במכתב השאלה, אמנם למעשה כהיום העולם מקילין בזה הרבה, זה בכה וזה בכה, ואי"ה נבאר זאת באריכות בס"ד ובעזה"שית.

מזדעה לכבוד הקוראים החשובים הע"י

מפני דוחק השעה לא יכולנו לגמור הגליון המוגדל בתפארתה כחפצינו ורצונינו לקראת יום ראש השנה הבעל"ט, אך לבקשת רבים וכן שלמים אמרנו להוציא לאור עולם חלק זו כדי לענג בהן את הקוראים, ואי"ה בימים שבין כסה לעשור נשלים הגליון כראוי וכיאות לכבודה של תורה. ואתכם הסליחה.

פאערכת